

MAGYARORSZÁGI
GÖRÖGÖK
ORSZÁGOS
ÖNKORMÁNYZATA

1054 Budapest,
Vécsey u. 5.

Ελληνισμός

Έκδοση της Αυτοδιοίκησης Ελλήνων Ουγγαρίας • Ιανουάριος – Φεβρουάριος 2026/1.

A 2025. évi Nemzetiségekért Díj görög díjazottja
Bekiarisz Dimitrisz

Γιορτάζοντας τα Θεοφάνεια στη Βουδαπέστη

Τα Θεοφάνεια στη Βουδαπέστη γιορτάστηκαν με ιδιαίτερη κατανύξη και σεβασμό στην ορθόδοξη παράδοση.

Στις 6 Ιανουαρίου το πρωί ετελέσθη στο παρεκκλήσιο Αγίου Ιερόθεου και Αγίου Στεφάνου επί της οδού Βάτσι, η Θεία Λειτουργία των Θεοφανείων από τον Θεοφυλέστατο Επίσκοπο Απαμείας κ. Παΐσιο - παρουσία πιστών της ελληνικής κοινότητας, οι οποίοι συμμετείχαν με ευλάβεια στη μεγάλη αυτή εορτή της Χριστιανοσύνης.

Ακολούθησε ο καθαγιασμός των υδάτων και η παραδοσιακή ρίψη του Τιμίου Σταυρού στον ποταμό Δούναβη, ένα έθιμο βαθιά ριζωμένο στην ορθόδοξη πίστη, που συμβολίζει την Βάπτισμα του Χριστού και την ανανέωση του ανθρώπου.

Η τελετή αποτέλεσε ζωντανή μαρτυρία της διατήρησης της παράδοσης και της πνευματικής συνέχειας του Ελληνισμού και της Ορθοδοξίας στην Ουγγαρία.

Ανδρέας Οικονόμου

Ο Επίσκοπος Απαμείας κ. Παΐσιος

Magyarországi Görögök
Országos Önkormányzata

Μήνυμα του Προέδρου της Δημοκρατίας Κωνσταντίνου Αν. Τασούλα προς τον Απόδημο Ελληνισμό

Αγαπητές συμπατριώτισσες, αγαπητοί συμπατριώτες,

Ελληνίδες και Έλληνες απανταχού της Γης,

Με αισθήματα χαράς και τιμής απευθύνω το ευχετήριο αυτό μήνυμα σε όλες και όλους εσάς, τα άξια μέλη της ελληνικής Ομογένειας, επ' ευκαιρία των εορτών των Χριστουγέννων και του Νέου Έτους.

Αν και ζείτε μακριά από τις πατρογονικές σας εστίες, έχετε πάντα στη σκέψη και στην καρδιά σας την Ελλάδα. Παρά τον καθημερινό σας αγώνα, δεν παραλείπετε ποτέ να διατηρείτε αναλλοίωτους τους δεσμούς με τη μητέρα πατρίδα.

Η παρουσία σας σε όλα τα μήκη και πλάτη του κόσμου συνιστά για όλους εμάς ένα πολύτιμο εθνικό κεφάλαιο, καθώς αποτελείτε μια γέφυρα φιλίας ανάμεσα στην Ελλάδα και στις χώρες όπου δραστηριοποιείστε και διαπρέπετε. Με το ήθος, την εργατικότητα και την αέναη φιλοπρόοδη προσπάθειά σας αφήνετε ανεξίτηλο αποτύπωμα σε όλα τα πεδία ανθρώπινης δραστηριότητας, στο επιχειρείν, στην πολιτική, στα γράμματα, στις επιστήμες και στον πολιτισμό. Με προσήλωση στις αξίες του Ελληνισμού και με αποφασιστικότητα υπερασπίζεστε καθημερινά τα εθνικά μας συμφέροντα, προάγετε την εικόνα της Ελλάδας διεθνώς και φυλάσσετε την ελληνική γλώσσα και τον πολιτισμό στις εσχαιές του κόσμου. Η συμβολή σας στην ιστορική εξέλιξη της πατρίδας μας είναι ανεκτίμητη και για αυτό σας είμαστε ευγνώμονες.

Σας διαβεβαιώ ότι η ελληνική Πολιτεία θα στέκεται πάντα στο πλάι του απανταχού Ελληνισμού και θα επιδιώκει τη διατήρηση των συνεκτικών δεσμών μαζί του, αναλαμβάνοντας, μεταξύ άλλων, πρωτοβουλίες για την ενίσχυση της ελληνομάθειας και των ελληνικών σπουδών διεθνώς.

Στο ανωτέρω πλαίσιο, το 2025 μας αποχαιρέτά με μια εξαιρετική είδηση: την υιοθέτηση και επικύρωση από την 43η Γενική Διάσκεψη της Unesco της απόφασης για την ανακήρυξη της 9ης Φεβρουαρίου ως Παγκόσμιας Ημέρας Ελληνικής Γλώσσας. Η απόφαση αυτή αποτελεί το επιστέγασμα μιας μακράς προσπάθειας της Ελλάδας και των Ελλήνων σε όλων τον κόσμο. Η διεθνής αναγνώριση της συμβολής της Ελλη-

νικής γλώσσας στην παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά της ανθρωπότητας αποτελεί εξέλιξη ιστορικής σημασίας, καθώς αναδεικνύεται η σημασία της γλώσσας που μοιραζόμαστε οι Έλληνες, αδιάλειπτα επί 3000 έτη, της γλώσσας μέσα από την οποία εκφράστηκαν οι πανανθρώπινες αξίες της δημοκρατίας και του ανθρωπισμού, καθώς και οι πνευματικές αρχές του Χριστιανισμού, η αγάπη και η ελπίδα.

Εν μέσω των συνεχιζόμενων γεωπολιτικών ανακατατάξεων, αλλά και των σύνθετων υβριδικών απειλών που δοκιμάζουν τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια, καθώς και την ανθεκτικότητα των δημοκρατικών θεσμών, η Ελλάδα συνεχίζει να ενισχύει τον ρόλο της ως πυλώνα σταθερότητας στην Ανατολική Μεσόγειο και τα Βαλκάνια. Με σημαντικά έργα υποδομής, αναβαθμίζει διαρκώς τον γεωστρατηγικό της ρόλο ως ενεργειακού κόμβου, ενισχύοντας την ενεργειακή ασφάλεια στην Ευρώπη.

Ταυτόχρονα, παραμένει προσηλωμένη στις αρχές και αξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και στην προάσπιση της κυριαρχίας και της εδαφικής ακεραιότητας των κρατών και των κανόνων του Διεθνούς Δικαίου που διέπουν τη διεθνή έννομη τάξη. Ως μη μόνιμο μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ παρεμβαίνει δυναμικά υπέρ της ειρηνικής επίλυσης των διεθνών διαφορών και της ενδυνάμωσης της παγκόσμιας ασφάλειας.

Μέσα από στρατηγικές συμμαχίες, αξιόπιστες συνεργασίες και μια πολυδιάστατη εξωτερική πολιτική, η χώρα μας θωρακίζει τα εθνικά της δίκαια, ενώ παράλληλα επενδύει στην ισχύ του Απόδημου Ελληνισμού, αναγνωρίζοντας τις ελληνικές κοινότητες ως τον κρίσιμο συνδετικό κρίκο για την ανάδειξη της εθνικής μας ταυτότητας στον σύγχρονο κόσμο.

Ελληνίδες και Έλληνες του εξωτερικού,

Με εκτίμηση για τη συμβολή σας στην ισχυροποίηση της Πατρίδας και στην οικοδόμηση ενός καλύτερου μέλλοντος για τις επόμενες γενιές Ελλήνων σε ολόκληρο τον κόσμο, σας εύχομαι από καρδιάς καλά Χριστούγεννα και ένα ευτυχές και δημιουργικό Νέο Έτος, με υγεία, πρόοδο και ευημερία.

Ο Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας

Κωνσταντίνος Αν. Τασούλας

Κωνσταντίνος Αν. Τασούλας

Βράβευση Δημήτρη Μπεκιάρη με το Βραβείο Εθνικοτήτων

Στις 18 Δεκεμβρίου 2025, Ημέρα Εθνικοτήτων, το Βραβείο Εθνικοτήτων απονεμήθηκε για τριακοστή πρώτη φορά σε άτομα και οργανισμούς που έχουν επιτελέσει εξαιρετικές δραστηριότητες στη δημόσια ζωή, την εκπαίδευση, τον πολιτισμό, την εκκλησιαστική ζωή, την επιστήμη, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και την οικονομική αυτοοργάνωση προς όφελος των ουγγρικών εθνικοτήτων.

Κωνσταντίνος Χριστοδούλου, Δημήτρης Μπεκιάρης, Λαοκράτης Κοράνης

Στη Βουδαπέστη στις 18 Δεκεμβρίου 1992, ο ΟΗΕ υιοθέτησε την Διακήρυξη για τα Δικαιώματα των Ατόμων που ανήκουν σε Εθνικές ή Εθνοτικές, Θρησκευτικές και Γλωσσικές Μειονότητες. Αυτό ήταν το πρώτο ολοκληρωμένο διεθνές έγγραφο που απαιτούσε από τα κράτη να προστατεύουν την ύπαρξη και την ταυτότητα των μειονοτήτων, προέβλεπε το δικαίωμα των μειονοτήτων στον δικό τους πολιτισμό, θρησκευτική ζωή και γλώσσα, στην ουσιαστική συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων για θέματα που αφορούν τις μειονότητες και στη διατήρηση ελεύθερων σχέσεων πέρα από τα σύνορα.

Στην Ουγγαρία, η κυβέρνηση αποφάσισε στις 21 Σεπτεμβρίου 1995 ότι η 18η Δεκεμβρίου θα είναι η Ημέρα των Εθνικών Μειονοτήτων και το Βραβείο των Εθνικών Μειονοτήτων καθιερώθηκε τότε. Το 2012, το Ουγγρικό Κοινοβούλιο καθιέρωσε την Ημέρα των Εθνικοτήτων και το βραβείο που θα απονεμόταν με την ευκαιρία αυτή, ως Βραβείο Εθνικοτήτων.

Σε μια ωραία τελετή, στο Βουλγαρικό Πολιτιστικό Κέντρο απονεμήθηκαν (18.12.) τα Βραβεία Εθνικοτήτων του 2025 - εκ μέρους του Βίκτωρ Όρμπαν, Πρωθυπουργού της Ουγγαρίας - από τον Μικλός Soltész, Υφυπουργό Εκκλησιαστικών και Εθνοτικών Σχέσεων στο Γραφείο του Πρωθυπουργού, και τον Attila Sztojka, Υφυπουργό Κοινωνικών Υποθέσεων στο Υπουργείο Εσωτερικών. Έντεκα άτομα και δύο οργανισμοί έλαβαν το βραβείο φέτος.

Εκ μέρους της Ελληνικής Κοινότητας μας στην Ουγγαρία είμαστε στην ευχάριστη θέση να φιλοξενούμε στο Περιοδικό «ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ» με μεγάλη χαρά και υπερηφάνεια τον Δημήτρη Μπεκιάρη, ο οποίος για το 2025 τιμήθηκε με το Βραβείο Εθνικοτήτων, το οποίο ως γνωστόν θεσμοθετείται από την Γραμματεία του Υφυπουργείου για τις Εκκλησιαστικές και Εθνοτικές Σχέσεις και ανήκει στο Γραφείο του Πρωθυπουργού.

Όπως ο ίδιος μας αφηγείται ήρθε στην φιλόξενη Ουγγαρία κατά την διάρκεια του Εμφυλίου, φεύγοντας με την μητέρα

Αναμνηστική φωτογραφία μετά την βράβευση

Βράβευση Δημήτρη Μπεκιάρη

Δημήτρης Μπεκιάρης

του Φωτεινή και τα αδέρφια Μιχάλη και Θανάση και την αδερφή του Μάλαμα, χωρίς να γνωρίσει τον πατέρα του που έπεσε αγωνιζόμενος στον αιματηρό Ελληνικό Εμφύλιο Πόλεμο.

Μιλάει με μεγάλη συγκίνηση για την μητέρα του, την Φωτεινή Μπεκιάρη, η οποία, γεννήθηκε το 1911 στο Ηράκλειο της Μικράς Ασίας. Μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή του 1922 κατέφυγε με την οικογένειά της στην Ελλάδα ως πρόσφυγας. Σε νεαρή ηλικία παντρεύτηκε τον Κωνσταντίνο Μπεκιάρη και απέκτησαν τέσσερα παιδιά.

«Τα δύσκολα χρόνια της Κατοχής και του Εμφυλίου οδήγησαν τελικά την μητέρα μου και εμάς τα παιδιά της, στην Ουγγαρία όπου μας παρασχέθηκε μεγάλη φροντίδα, φιλοξενία, ζεστασιά και ανθρωπιστική βοήθεια. Ευχαριστούμε την Ουγγαρία για όσα έκανε για μας. Θα είμαστε παντοτινά ευγνώμονες. Είμαι πολύ περήφανος για την μητέρα μου, η οποία σε διάφορους παιδικούς σταθμούς υπηρέτησε με αυταπάρνηση ως «Μάνα», προσφέροντας φροντίδα και στοργή σε παιδιά που είχαν βιώσει τον πόλεμο και τον ξεριζωμό.», αναφέρει βαθιά συγκινημένος ο Δημήτρης Μπεκιάρης

Θα ήθελα επίσης να σας επισημάνω ότι: «Στα τέλη του 1951 εγκατασταθήκαμε με την μητέρα μου μόνιμα στη Βουδαπέστη. Ήταν δύσκολα χρόνια έπρεπε να αναθρέψει τέσσερα παιδιά. Θα το ξανατονίσω η φροντίδα και η διαρκής στήριξη του ουγγρικού κοινωνικού κράτους ήταν παραδειγματική. Από το 1961 η μητέρα μας εργάστηκε στο ραφείο του Εθνικού Διαμερίσματος Βουδαπέστης ως επιβλέπουσα, συνεχίζοντας να στηρίζει την οικογένειά της με αξιοπρέπεια και εργατικότητα. Φεύγοντας από την ζωή το 1978, άφησε πίσω της μια πορεία ζωής σημαδεμένη από θυσίες, αντοχή και προσφορά. Πάντα η μνήμη της παραμένει ζωντανή ως παράδειγμα δύναμης και μητρικής αφοσίωσης μέσα στις δύσκολες ιστορικές εποχές, που έτυχε να ζήσουμε»

Συνεχίζοντας μου εξιστορεί, πώς μεγάλωσε στους παιδικούς σταθμούς, πώς αποφοίτησε από την Σχολή Χημικών Τεχνικών και πώς άρχισε να εργάζεται στο επάγγελμά του. Από τα τέλη της δεκαετίας του 1950, έπαιζε μαντολίνο στην ορχήστρα της Ελληνικής Κοινότητας. Αργότερα, έγινε μέλος του Πολιτιστικού Συλλόγου και της χορευτικής του ομάδας. Εμφανίστηκε σε πολλά φεστιβάλ ως μουσικός αλλά και ως εξαιρετικός χορευτής. Ο ίδιος χρηματίσε ως μέλος του ΔΣ της ΑΕΟΥ για δύο θητείες. Εξελέγη επίσης και ήταν για πολλά χρόνια Πρόεδρος της Ελληνικής Αυτοδιοίκησης του 14ου Διαμερίσματος Βουδαπέστης (Ζούγκλο), ενώ το 2006 εξελέγη και Πρόεδρος του Πολιτιστικού Συλλόγου Ελλήνων Ουγγαρίας. Συμμετείχε ενεργά στις εκδηλώσεις της Ελληνικής Κοινότητας και την άρτια διοργάνωσή τους. Έκανε επίσης πολλά για τη διατήρηση της ελληνικής γλώσσας υποστηρίζοντας

την συμπληρωματική ελληνική εκπαίδευση στα δημοτικά σχολεία.

Αναπολεί στην ευχάριστη συζήτηση μας ο κ. Δημήτρης τις ωραίες ελληνικές εκδηλώσεις, τα γλέντια, τα φεστιβάλ και τις πολιτιστικές συναντήσεις που κράτησαν ζωντανή την παράδοση και την ταυτότητά μας στην Ουγγαρία.

Όπως χαρακτηριστικά μου αναφέρει σε όλη του τη ζωή του χόρευε ελληνικούς χορούς και με ιδιαίτερη αγάπη δίδασκε τους νέους να χορεύουν, μεταδιδοντάς τους όχι μόνο τα βήματα αλλά και το ήθος και την ψυχή της ελληνικής παράδοσης.

Με ενθουσιασμό θυμάται και τις αθλητικές του δραστηριότητες στην ελληνική ομάδα του «Όλυμπου». Από τα «τσικό» που αγωνίστηκε μέχρι και στην πρώτη ομάδα, σημειώνοντας μεγάλη επιτυχία και κερδίζοντας τον σεβασμό συμπαίκτων και φιλάθλων. Ο αθλητισμός υπήρξε για εκείνον σχολείο ζωής, πειθαρχίας και συλλογικότητας.

Κατά τη διάρκεια της μακράς περιόδου που ασχολήθηκε με τα της Ελληνικής Κοινότητας, εργάστηκε ακούραστα για την ενίσχυση της ελληνικής παρουσίας, την προώθηση του πολιτισμού και τη στήριξη των νέων γενεών. Πάνω απ' όλα, όμως, μιλά με αγάπη για την οικογένειά του: τη σύζυγό του, τον γιο του και τα δύο του εγγόνια, την Ευθυμία και τον Μάρκο. Η εγγονή του σπουδάζει στο Corvinus, το φημισμένο Οικονομικό Πανεπιστήμιο της Βουδαπέστης, ενώ ο εγγονός του ολοκληρώνει το Λύκειο και παράλληλα διαπρέπει ως χορευτής, διακρινόμενος σε διαγωνισμούς, έχοντας κληρονομήσει το ταλέντο του παππού του.

Η ζωή του Δημήτρη Μπεκιάρη είναι άρρηκτα δεμένη με την κοινότητα, τον αθλητισμό και την οικογένεια. Με λόγια απλά και γεμάτα συναίσθημα, μας θυμίζει πως η δύναμη της παράδοσης βρίσκεται στη συνέχειά της, από γενιά σε γενιά.

Μια ζωή αφιερωμένη στην Ελληνική Κοινότητα η ζωή του βραβευθέντα Δημήτρη Μπεκιάρη, ο οποίος τιμήθηκε για τη μακρόχρονη και ανιδιοτελή του προσφορά στους κόλπους της Ελληνικής Εθνότητας μας.

Μια τιμητική διάκριση με ιδιαίτερο συμβολισμό.

Η βράβευση του Δημήτρη Μπεκιάρη με το Βραβείο Εθνικότητας αποτελεί αναγνώριση μιας ολόκληρης ζωής αφιερωμένης στη διατήρηση, ενίσχυση και προβολή της ελληνικής παρουσίας στην Ουγγαρία. Παράλληλα, αποτελεί τιμή και για ολόκληρη την Ελληνική Κοινότητα, η οποία βλέπει το έργο και τους αγώνες της να αναγνωρίζονται σε εθνικό επίπεδο. Η διάκριση αυτή δεν τιμά μόνο το πρόσωπό του, αλλά και τις αξίες της προσφοράς, της συλλογικότητας και της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς που ο ίδιος υπηρέτησε με συνέπεια και αφοσίωση επί δεκαετίες.

Ανδρέας Οικονόμου

Έναρξη της Κυπριακής Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Βουδαπέστη

Στις 21 Ιανουαρίου, πραγματοποιήθηκε στον Όικο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Βουδαπέστη η επίσημη εκδήλωση για την έναρξη της Κυπριακής Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Την κεντρική ομιλία εκφώνησε ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ουγγαρία, κ. Όμηρος Μαυρομάτης, αναδεικνύοντας τις προτεραιότητες και το όραμα της Κυπριακής Προεδρίας.

Μετά το πέρας της ομιλίας ακολούθησε δεξίωση προς τιμήν των ουγγρικών κυβερνητικών αρχών, των διπλωματικών αντιπροσωπειών, καθώς και εκπροσώπων της Ορθοδόξου Εκκλησίας, της Ελληνικής Ομογένειας και άλλων θεσμικών φορέων.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους ο Πρόεδρος της Ελλάδος στη Βουδαπέστη, κ. Εμμανουήλ Αποστολάκης, ο Θεοφιλέστατος Επίσκοπος Απαμείας κ. Παΐσιος, ο Πρόεδρος της Αυτοδιοίκησης Ελλήνων Ουγγαρίας κ. Κωνσταντίνος Χριστοδούλου, καθώς και ο Εκπρόσωπος της Ελληνικής Εθνότητας στο Ουγγρικό Κοινοβούλιο, κ. Λαοκράτης Κοράνης.

Η εκδήλωση διεξήχθη σε ιδιαίτερα θετικό κλίμα, επιβεβαιώνοντας τους στενούς δεσμούς συνεργασίας και φιλίας μεταξύ Κύπρου, Ελλάδας και Ουγγαρίας στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συγχαρητήρια στους διοργανωτές και σε όλους όσους συνέβαλαν στην επιτυχία της εκδήλωσης.

Ανδρέας Οικονόμου

Εμμανουήλ Αποστολάκης, Όμηρος Μαυρομάτης

Όμηρος Μαυρομάτης

Έναρξη Κυπριακής Προεδρίας

Η εκδήλωση διεξήχθη σε ιδιαίτερα θετικό κλίμα

Ανδρέας Οικονόμου, Viktória Ács, Κωνσταντίνος Χριστοδούλου

Συνέδριο Συντονισμού Προγραμμάτων Αυτοδιοικήσεων

Ζωή Θώμου

Πραγματοποιήθηκε στις 17 Ιανουαρίου, στο Κέντρο Νεότητας του 13ου Δημοτικού Διαμερίσματος της Βουδαπέστης (Angyalföld) το Συνέδριο Συντονισμού Προγράμματος Ελληνικών Τοπικών Αυτοδιοικήσεων, οργανώσεων, ιδρυμάτων και λοιπών φορέων. Η καθιερωμένη πλέον, ετήσια συνάντηση αποσκοπεί και διευκολύνει σε μεγάλο βαθμό την συνεργασία και τον συντονισμό αλλά και τον σωστό σχεδιασμό των διαφόρων εκδηλώσεων και προγραμμάτων για το 2026.

Παράλληλα δίνει την ευκαιρία στους συμμετέχοντες εκτός από την παρουσίαση των νέων προγραμμάτων-σχεδίων, να αναφερθούν στα γεγονότα του 2025, κάνοντας τον ετήσιο απολογισμό πεπραγμένων της χρονιάς.

Την πρωτοβουλία του Συνεδρίου είχε και φέτος η Αυτοδιοίκηση Ελλήνων Βουδαπέστης, η Πρόεδρος της Ζωή Θώμου, οργάνωσε με επιτυχία την άρτια διεκπεραίωση της εκδήλωσης αποστέλλοντας εγκαίρως προσκλήσεις και ενημερώνοντας αναλυτικά όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

Συνδιοργανωτές της εκδήλωσης ήταν η Αυτοδιοίκηση Ελλήνων του Budavar και η Αυτοδιοίκηση Ελλήνων του 13ου Διαμερίσματος της Βουδαπέστης, ενώ συντονιστής του όλου προγράμματος, το οποίο διηύθυνε με επιτυχία ήταν ο Σοφοκλής Νικάκης.

Κύριος ομιλητής στο Συνέδριο Συντονισμού ήταν ο Πρόεδρος της Αυτοδιοίκησης Ελλήνων της πόλης του Szeged, Αλέξανδρος Πούρος και συνάμα επικεφαλής της λίστας της Ελληνικής Κοινότητας, υποψήφιος για το αξίωμα του Εκπροσώπου στο Ουγγρικό Κοινοβούλιο.

Η εμπειριστατωμένη και πολύ σωστά τεκμηριωμένη διάλεξη του Αλέξανδρου Πούρου είχε τίτλο: «Αξίες και δράσεις στο σύστημα ιθαγένειας... με ή χωρίς Εκπρόσωπο».

Μετά την ομιλία ακολούθησαν τα πρωτοχρονιάτικα κάλαντα από το μουσικό σύνολο «Μούσες» και η κοπή της πατροπαράδοτης Βασιλόπιτας σε ένα πολύ φιλικό και ζεστό περιβάλλον.

Στη συνέχεια είχαμε μία εφόλης της υλής συζήτηση στρογγυλής τραπέζης (προγράμματα, εμπειρίες 2025- σχέδια 2026).

Συγχαρητήρια στους διοργανωτές και σε όλους όσους συνέβαλαν στην επιτυχία της εκδήλωσης.

Ανδρέας Οικονόμου

«Μούσες»

Με ενδιαφέρον η Συνάντηση

Purosz Alexandrosz előadása a Fővárosi Görög Önkormányzat programegyeztető konferenciáján

A tavalyi tapasztalatokon felbuzdulva 2026. január 17-én is nagy sikerrel rendezett programegyeztető konferenciát a Fővárosi Görög Önkormányzat, amelyen a kerületi önkormányzatokon kívül több vidéki görög nemzetiségi önkormányzat, illetve civil és egyéb oktatási és művészeti szervezetek is képviselték magukat. A rendezvényre előadói felkérést kapott Purosz Alexandrosz, a görög nemzetiségi lista vezetője, a görög nemzetiségi szószólói tisztség választások utáni várományosa. Előadásának címe „Értékek és tennivalók a nemzetiségi rendszerben... szószólóval vagy anélkül”. Az alábbiakban ezt, illetve a szervezeti vezetők körében végzett kérdőíves felmérés eredményét mutatjuk be.

Purosz Alexandrosz az előadását azzal a dilemmával vezette be, hogy vajon a nemzetiségi önkormányzatok és különösen a nemzetiségi szószólók szemléltői vagy alakítói kell, hogy legyenek a nemzetiségi politikának. Megítélése szerint az érdekképviselőlet egyike az önkormányzatok közfeladatainak, a nemzetiségi képviselőknek, illetve szószólóknak pedig ez az elsődleges feladatuk. Akkor is, ha a kialakult gyakorlat más.

Az előadó a prezentációjában mérlegre tette a nemzetiségi politika értékeit és problémáit. Az Alaptörvény szellemiségéből, illetve 2011-ben és 2012-ben meghozott sarkalatos törvények rendelkezéseiből kiindulva először a vívmányokat vette számba, leszögezve, hogy a legfőbb érték az, hogy a magyar állam a nemzetiségeket a magyar politikai nemzet részének, államalkotó tényezőnek tekinti. Számukra egyéni és közösségi jogokat biztosít, amelyek közül kiemelte a nemzetiségi kultúra és az anyanyelv ápolásához, az anyanyelvi oktatáshoz való jogot. Ez a magyar állam által finanszírozott nemzetiségi önkormányzatokon, valamint az azok által fenntartott intézményeken keresztül valósulhat meg. Nevesítette a Magyarországi Görög Nemzetiségi Önkormányzat által fenntartott négy intézményt, és elmondta, hogy ezek működtetéséhez a magyar állam éves szinten közel félmilliárd forint támogatást biztosít.

Purosz Alexandrosz szerint az intézményi támogatás a magyar nemzetiségi politikai elsődleges prioritása, a legfontosabb szerzett jog, amire vigyázni kell. Unikálisnak tekinthető az 1993-ban létrejött nemzetiségi önkormányzati rendszer, és maga a szószólói intézmény is. Mindezekre tekintettel a mérleg nyelve egyértelműen és határozottan az értékek felé billen. Kimondható, hogy a magyarországi nemzetiségek helyzete alapvetően jó. Azonban ez nem jelenti azt, hogy ne lennének megoldásra váró problémák. Az előadása folytatásában ezeket csoportosította három kategóriába.

A nemzetiségi választásokkal kapcsolatos problémák: Ezen belül kitért a nemzetiségi névjegyzékekre.

Elmondta, hogy azokat 2006-ban azért vezették be jó szándékkal, hogy visszaszorítsák a visszaéléseket, azonban mára – a görögök esetében kimondottan – rengeteg olyan személyt tartalmaznak, akiknek semmi közük a nemzetiségekhez. Van olyan település, amelyeken a regisztráltak száma meghaladja azok számát, akik a népszámláláskor görög nemzetiségűnek vallották magukat. Az országgyűlési választások során a névjegyzékek könnyen szolgálhatnak komoly visszaélések eszközevé. Az előadó kitért arra, hogy valós tevékenység nélkül is lehet egy civil szervezet jelölőszervezet, a „szószólóválasztással” kapcsolatban pedig arra az abszurdításra hívta fel a

figyelmet, hogy a szószólóvá váláshoz egyetlen szavazat sem szükséges.

A nemzetiségi listára történő szavazás, maga a „választás”, formális, hiszen egyetlen lista van csak, márpedig a választás előfeltétele, hogy a kínálat egynél több legyen. Ennél komolyabb problémának nevezte, hogy a nemzetiségi képviselőséghez szükséges kedvezményes mandátummal oly mértékben vissza lehet élni, hogy az akár az országgyűlési választás eredményére is befolyással lehet. Arról van szó, hogy ha bármelyik párt megállapodik a nemzetiségi listavezetővel arról, hogy teljes jogú képviselőként az ő frakcióját támogatná, akkor húsz-huszonöt ezer pártaktivista névjegyzéki regisztrálásával, az egy mandátumhoz szükséges szavazatok egynegyedével juthatna az adott párt mandátumhoz. Csak reménykedni lehet abban, hogy ehhez az ügyeskedéshez egyetlen párt sem folyamodna, és egyetlen nemzetiségi listavezető sem asszisztálna, mivel az – túl a választás eredményének befolyásolásán – a nemzetiségek országgyűlési képviselőletének tekintélyét is alámosná.

Aránytalanságok figyelhetők meg a települési nemzetiségi önkormányzatok finanszírozása és adminisztrációs kötelezettségei között. Purosz Alexandrosz megítélése szerint amennyire kedvezményezettjei a nemzetiségi intézmények a nemzetiségi politikának, annyira nem igaz ez a települési nemzetiségi önkormányzatokra. Ezt azzal a ténnyel támasztotta alá, hogy úgy az önkormányzatok állami támogatása, mint a pályázati keretek, hat éve változatlanok. Ez önkormányzatonként éves szinten 2-2,5 millió forint, amiért cserébe nyilvános vagyony nyilatkozatokat kell tenni, profi módon jegyzőkönyveket írni, illetve gyakorlatilag a nagy önkormányzatokra vonatkozó szabályok szerint

kellene működni. Feltette a kérdést, hogy egy három vagy öt fős testület képviselői hogyan vagyonosodhatnának meg ekora támogatásból, még ha minden pénzt magukra költenének is? Véleménye szerint az adminisztrációs terhek ésszerűsítése csakis törvényhozói szándék kérdése.

A pályázati anomáliákkal kapcsolatban az előadó régi veszőparipája, hogy a nemzetiségi pályázatok támogatott tevékenységei között szerepel a teremtésvédelem. Szerinte ez egy definiálhatatlan fogalom, aminek biztosan semmi köze a nemzetiségi közfeladatellátáshoz. Tapasztalata szerint azon szervezetek, amelyek teremtésvédelemre pályáznak, nyernek, amelyek elfogadják ennek nemzetiségi jogosultságát, nyerhetnek, amelyek viszont vitatják, buknak. Az ismertetőben mégsem ezzel, hanem a döntési mechanizmussal kívánt foglalkozni.

Összefoglalta magát a folyamatot, miszerint az országos önkormányzatok delegáltjai (a kurátorok) bírálják el a pályázatokat az úgynevezett albizottságban, ahonnan az anyagok jóváhagyásra a részben szószólók alkotta (fő)bizottság elé kerülnek, majd pedig a döntést a Miniszterelnökség mondja ki. Nagy viharokat kavartak az előző év eredményei, nemcsak a görög, de a többi nemzetiség köreiben is. Ezzel kapcsolatban az Országgyűlés Nemzetiségi Bizottságának egy jegyzőkönyvéből szószólók véleményét idézte, amelyek alapján a következő megállapítások tehetők: sok olyan – nagy költségvetésű – szervezet is pályázik, amelyek nemzetiségi tevékenysége eddig nem volt ismert.

Van olyan szószóló, aki szerint a kurátorok nem állnak a helyzet magaslatán, míg egy másik szerint pont fordítva, a második körben indokolatlanul írják felül az elsőben született javaslatokat. A véleménykülönbség egyébként rávilágít arra a tényre, hogy főleg azon önkormányzatok esetében, amelyeknek összetétele megváltozott a választásokat követően, a szószóló és az önkormányzati testület vagy elnök egymással szemben pozícionálják magukat. Purosz Alexandrosz megállapítása szerint ez nem pusztán görög jelenség. Az egyik szószóló panaszát így idézi: Van, aki bead, és mindig támogatják, mert nem tudom...

Az előadó szerint a lényeg pont a három pont, amit a szószóló nem akart kifejtetni: A szívességi támogatásokról van szó. A lényeg a következők szerint foglalta össze: A nemzetiségek legfőbb választott szervei az országos önkormányzatok. Az azok által delegált kurátorokat a szószólók vagy bárki más csak nagyon indokolt esetben bírálhatnak fölül.

Az előadás utolsó részében Purosz Alexandrosz azt a kérdést vetette fel, hogy feladata-e a szószólónak a fent említett problémák felvetése. Egyáltalán mi a dolga és hol van a kompetenciájának határa? Az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvényből olvasott fel vonatkozó passzusokat, és külön kiemelte, hogy „a nemzetiségeket képviselő bizottság [...] az Országgyűlés kezdeményező, javaslattevő, véleményező és a kormányzati munka ellenőrzésében közreműködő szerve”. Tehát a jogalkotói akarat szerint törvényeket, törvénymódosításokat kezdeményezhet és véleményezhet, minisztereket ellenőrizhet. A „szószólójelölt” szerint a szószólónak pont az a feladata, hogy ezekkel a rendszerszintű kérdésekkel foglalkozzanak, még ha az elmúlt időszakban ettől eltérő gyakorlat alakult is ki.

Az ismertető végén a szószólói munkával kapcsolatosan a jelenlévők (31) egy kérdőívet töltöttek ki, amelyből a következők derülnek ki:

A konferencián résztvevő nemzetiségi önkormányzati és egyesületi képviselők 97%-a gondolja azt, hogy a nemzetiségi választási rendszer reformra szorul, 90%-a pedig azt, hogy a nemzetiségi önkormányzatok adminisztrációs működésén is változtatni kell. 94%-uk várja el a görög nemzetiségi szószólótól, hogy legyen kezdeményező, 26%-uk szerint elsősorban akkor, hogy ha a reformokra a bizottság többi tagja is nyitott. 19%-uk tartja különösen fontosnak a lobbitevékenységet, és mindössze 3%-uk, véli úgy, hogy a szószóló felvetései ne legyenek kellemetlenek a kormányzat számára. Senki sem gondolja úgy, hogy a szószólói munkát a kormányzat politikájához kellene igazítani.

Az összefoglalót készítette: Andreas Oikonomou

Tisztelt Görög Nemzetiségi Szervezetek!

Több görög honfitársunk adott hangot azon elkeseredettségének, hogy négy évvel ezelőtt a szavazóhelyen szembesült azzal a ténnyel, hogy pártlistára nem szavazhatott, aminek nem értette az okát, vagy hogy azt tudja, hogy a névjegyzékbe valamikor regisztrált, de azt nem, hogy az országgyűlési választásokra kiterjedően tette-e. Ha igen, leiratkoznának. Számukra összeállítottam egy kisokost. Belátásokat szerint rendelkeztek vele:

Nemzetiségi névjegyzékről való leiratkozás lehetősége

Már szinte mindannyian tudjuk: aki úgy regisztrált valamikor a nemzetiségi névjegyzékbe, hogy beikszelte azt a rubrikát is, amely arra utal, hogy a regisztráció az országgyűlési választásokra is kiterjed, az nem szavazhat pártlistára. Mit jelent ez?

Matematikai esélye (regisztráltak száma) csak a magyarországi cigány és német közösségnek van teljes jogú képviselőt küldeni az Országgyűlésbe. Náluk lehet jelentősége a listás szavazásnak. A többi nemzetiség esetében a listavezetőből automatikusan nemzetiségi szószóló lesz, amihez egyetlen szavazat sem szükséges. Aki úgy véli, hogy ilyen feltételek mellett inkább pártlistára szavazna, az iratkozzon le az országgyűlési választásra is kiterjedő regisztrációról, vagy ellenőrizze, hogy így van-e regisztrálva. Ennek a módja ugyanaz. Az alábbiakban írom a lépéseket:

Elektronikus úton

1. Klikk ide https://magyarorszag.hu/szuf_ugyleiras...
2. Klikk az Ügyintézés indítása mezőre
3. Bejelentkezés
4. Kijelölni a következőt: Kérem törlésem a nemzetiségi névjegyzékből.
5. Alatta: csak az országgyűlési választásokra vonatkozóan
6. Tovább és nyilatkozat arról, hogy az NVI milyen úton küldje meg az értesítést.
7. Benyújtás

Egy-két napon belül megérkezik a végzés. Ha ebben az szerepel, hogy a leiratkozás sikeresen megtörtént, akkor a szándék teljesült, ha a végzés elutasító, akkor az annyit jelent, hogy az illető nem is volt regisztrálva.

Személyesen

A helyi választási irodában. Ezek listája itt érhető el: <https://www.valasztas.hu/elerhetosegek>

Ha valakit érdekel a nemzetiségi mandátumokkal kapcsolatos blog-bejegyzésem, akkor itt olvashatja el: <https://purosz-alexandrosz-mgoo-szegedi-kepviselo.blog.hu...>

Purosz Alexandrosz

Szószólójelölti fórum Beloianiszban

2026. február 6-án fórumot szervezett Beloianisz Község Önkormányzata és Görög Nemzetiségi Önkormányzata. Sok érdeklődőt vonzott a Polgármesteri Hivatal tárgyalótermébe az az esemény, amelyen Purosz Alexandrosz görög nemzetiségi szószólójelölt Beloianisz jövője a szószólójelölt szemszögéből címmel mutatta be az elképzeléseit.

A személyes bemutatkozást követően a listavezető röviden összefoglalta az országgyűlési képviselő jelentőségét, majd rátért a címben szereplő felvetésre. A véleményét három pontban foglalta össze:

Az országos önkormányzattal szoros együttműködésben

Jóllehet a törvény értelmében a szószóló teljesen autonóm szereplő beszámolási kötelezettség nélkül, szükséges kimondani, hogy a legfőbb választott szerv a Magyarországi Görögök Országos Önkormányzata. Ez delegálja a szószólót az Országgyűlésbe, maga a választás teljesen formális és a jelenleg hatályos formájában reformra szorul. Következésképpen a szószólónak az önkormányzattal szoros együttműködésben kell végeznie a munkáját. Ha ez megvalósul, akkor az erők nem egymás ellen, hanem egy irányba mutatnak, ami a lehetőségeket megsokszorozhatja, amiből Beloianisz is profitál.

A felülről való beleszólás helyett az alulról jövő kezdeményezések támogatása

Április 13-tól múlttá válik az a gyakorlat, hogy felülről próbálják meghatározni, mi szolgálja mások érdekét. Ha valahol, akkor Beloianiszban nem kell magyarázni, hogy ez mit jelent. Elég egyetlen szót említeni: a sátor. De meg lehetne említeni a Görögség Háza-munkálatokat is: azzal, hogy a szószóló a közgyűlési akaratot felülírva a projektet a sajátjának gondolta, megfeneklettek a munkálatok, az ezzel járó veszteségek pedig százmilliókra rúgtak.

Beloianisznak van választott és ráadásul jól működő községi önkormányzata, nemzetiségi önkormányzata, szintén kiválóan működő kulturális egyesületei, táncsoportjai, sportegyesületei, iskolája, óvodája, hamarosan bölcsődéje, temploma, művelődési háza és könyvtára, és ezekkel együtt párját ritkítóan gazdag

Papalexisz Kosztasz, Purosz Alexandrosz

közösségi élete, amit bármelyik település megirigyelhetne. Beloianisz egésze egy hellenikum, amely legalább annyira fontos, mint az országos szintű anyanyelvi oktatás. A szószólónak nincs más dolga, mint hogy a forrásai és kapcsolatai révén segítse az alulról jövő kezdeményezéseket.

Szívességi helyett teljesítményalapú támogatás

Az együttműködés és a támogatás alapja nem a szívesség viszonozása lesz, hanem a teljesítmény. Nem annak lesz jelentősége, hogy a segítséget kérő szervezetet ki vezeti, hanem hogy az milyen munkát végez a közösség érdekében. Ez a gyakorlat még azok számára is előnyös lehet, akik eddig a szívességi rendszer kedvezményezettjei voltak. És ha vannak árkok, akkor lehet bízni abban, hogy ezáltal a mélységük csökkenjen.

Az ismertetőt sok kérdés követte. Ezek többsége a kormány-nyal való együttműködéssel, a nemzetiségi bizottsággal, a szószólói kabinettel, illetve a szószóló elérhetőségével voltak kapcsolatosak. Purosz Alexandrosz válaszaiban többek között a következőket mondta:

A törvény szövegezése szerint az országgyűlés munkájában a nemzetiségekhez tartozó személyek és szervezetek vesznek részt a szószólón keresztül. Tehát e tisztségében a szószóló a nemzetiségi közösséget képviseli, nem a saját politikai nézeteit. Ennek megfelelően korrekt együttműködésre kell törekednie a kormányzat szereplőivel. Azonban kiemelte, hogy az együttműködés nem azonos a lojalitással. E tekintetben kritikát fogalmazott meg a jelenlegi német nemzetiségi képviselővel szemben, aki a kritikátlan pártpolitikai szerepvállalásával jelentős mértékben devalválta az országgyűlési képviselő intézményét.

A listavezető hangsúlyozta, hogy a szószólók a nemzetiségi bizottságban csakis a többi szószólóval közösen érhetnek el eredményt. Ugyan félelmei vannak, de bízik a velük való együttműködésben. Konkrét kérdésre válaszolta, miszerint tervez-e plenáris üléseken felszólalni, azt válaszolta, hogy reméli, hogy erre nem lesz szükség, mivel az arról tanúskodna, hogy a dolgok jól mennek. Ez alól kivételt jelentene olyan bizottsági indítványok előterjesztése, amelyek az ő nevéhez fűződnének. Egy öt pilléren nyugtató, készülő indítványcsomagról be is számolt, amely a helyi nemzetiségi önkormányzatok adminisztratív terheinek csökkentésére irányul, és amely több törvény módosítását kezdeményezi. Ezt egyelőre számviteli és jogi szakértőkkel

Purosz Alexandrosz

εγχειρίδιο, majd hamarosan tervezi a görög önkormányzatoknak is megküldeni.

Ami a kabinet összetételét illeti, az eddigi gyakorlattal szemben a lista kialakítása nem alku eredménye. Senki nem kérte és nem is várja el tőle, hogy a szavazatáért cserébe bárkit foglalkoztasson. Ami biztos, nem lesz vallás-és egyházügyi szakértője, de parlamenti imareggeliket sem fog szervezni. A következő területeket szeretné munkatársakon keresztül megerősíteni: kapcsolattartás és kapcsolatépítés, jogi szakértés, új csatornákat és fiatalokat is elérő kommunikáció, ifjúságpolitika, az intézmények számára is hasznos kulturális-adminisztrációs munka.

Az elérhetőségével kapcsolatosan lesz majd nyilvános telefonszáma elektronikus címe, de Beloianiszban személyesen is elérhető lesz havonta többször is.

Zárásként Papalexisz Kosztasz polgármester emlékeztetett: nem is olyan régen Beloianiszt az országos önkormányzat még nem tekintette partnernek. Hosszú küzdelmes időszak után erősödött meg a település autonómiája, és mára eljutottak oda, hogy a települési önkormányzat, az országos önkormányzat és a szószóoló szoros együttműködésben dolgozhat a falu érdekében. Nagy reményeket fűz a szószólóti tisztség várományosának tevékenységéhez, amihez sok sikert kívánt, a résztvevőknek pedig megköszönte a figyelmüket és érdeklődésüket. A fórumot állófogadás követte, ahol az önkormányzat munkatársai hamisítatlan szalámis és sonkás szendvicsekkel, valamint ízletes meleg teával kínálták a fórum résztvevőit. A kötetlen beszélgetés még hosszasan folytatódott.

Az összefoglalót készítette: Andreas Oikonomou

Παρουσίαση Αλ.Πούρου στο χωριό Μπελογιάννης

Την Κοινότητα του ιστορικού ελληνικού χωριού «Μπελογιάννης» επισκέφθηκε στις 6 Φεβρουαρίου, ο Αλέξανδρος Πούρος, Πρόεδρος της Αυτοδιοίκησης Ελλήνων της πόλης του Szeged, και συνάμα υποψήφιος και επικεφαλής της λίστας για το αξίωμα του Εκπροσώπου της Ελληνικής Εθνότητας στο Ουγγρικό Κοινοβούλιο.

Ο Αλέξανδρος Πούρος ήταν προσκεκλημένος του Προέδρου του χωριού, Κώστα Παπαλέξη, και πραγματοποίησε ομιλία ενώπιον κατοίκων και εκπροσώπων της τοπικής Κοινότητας.

Κατά την διάρκεια της ομιλίας του παρουσίασε τους βασικούς πυλώνες του προγράμματός του, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στο μέλλον του χωριού «Μπελογιάννης» και στη διαφύλαξη της ιστορικής, πολιτιστικής και εκπαιδευτικής του ταυτότητας.

Όπως τόνισε, πρώτη και αδιαπραγμάτευτη προτεραιότητα αποτελεί το συμφέρον και τα ενδιαφέροντα των ίδιων

των κατοίκων, καθώς και η ουσιαστική στήριξη του Ελληνικού οκτατάξιου Σχολείου που λειτουργεί στο χωριό και φέρει το όνομα του ήρωα της Εθνικής Αντίστασης, Νίκου Μπελογιάννη.

Ο Αλέξανδρος Πούρος υπογράμμισε επίσης ότι το σχολείο και το χωριό συνολικά αποτελούν ζωντανά κύτταρα της ελληνικής παρουσίας στην Ουγγαρία και δεσμεύτηκε να εργαστεί με συνέπεια και υπευθυνότητα για την ενίσχυσή τους, μέσα από θεσμική εκπροσώπηση και ουσιαστικές πρωτοβουλίες.

Υπενθυμίζεται ότι οι βουλευτικές εκλογές στην Ουγγαρία θα διεξαχθούν στις 12 Απριλίου, ημερομηνία κατά την οποία θα πραγματοποιηθεί και η εκλογή των εκπροσώπων των 13 αναγνωρισμένων εθνικοτήτων της χώρας, μεταξύ αυτών και της ελληνικής.

Ανδρέας Οικονόμου

Συζήτηση για την Κοινοβουλευτική Εκπροσώπηση της Ελληνικής Εθνότητας στην Ουγγαρία

Σε συνέχεια των ενημερωτικών συναντήσεων που πραγματοποιήθηκαν στις 17 Ιανουαρίου στη Συντονιστική Συνεδρίαση Προγραμμάτων Αυτοδιοικήσεων, που διοργάνωσε η Αυτοδιοίκηση Ελλήνων Βουδαπέστης, καθώς και στις 6 Φεβρουαρίου στο χωριό Μπελογιάννης, ο υποψήφιος για το αξίωμα του Εκπροσώπου της Ελληνικής Εθνότητας στο Ουγγρικό Κοινοβούλιο, Αλέξανδρος Πούρος, πραγματοποίησε στις 14 Φεβρουαρίου νέα ενημερωτική συνάντηση στο ιστορικό κτίριο του Συλλόγου επί της οδού Baross 41.

Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης, ο Αλέξανδρος Πούρος ενημέρωσε μέλη του Συλλόγου, καθώς και τους παρευρισκόμενους συμπατριώτες μας, σχετικά με το σύστημα κοινοβουλευτικής εκπροσώπησης.

Η συζήτηση επικεντρώθηκε σε καίρια ερωτήματα όπως: το νόημα και ο ρόλος της κοινοβουλευτικής εκπροσώπησης, ποιον εκπροσωπεί, ποιο είναι το πεδίο εφαρμογής της

και κατά πόσο μπορεί να χαρακτηριστεί ως «αντιδραστικός θεσμός εκ φύσεως», σύμφωνα με το ψήφισμα 5/2025-12.03 της συνεδρίασης της Προεδρίας του Συλλόγου.

Στην εκδήλωση, η Καλλιόπη Μπακιρτζή παρουσίασε την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του 2022, αναφορικά με το ισχύον ουγγρικό εκλογικό σύστημα «περί ρυθμίσεων στην εκλογή εθνικών και εθνολογικών μειονοτήτων», ενώ ακολούθησε εποικοδομητική και ανοιχτή συζήτηση.

Ο διάλογος πραγματοποιήθηκε σε πνεύμα σεβασμού και, παρότι υπήρξαν διαφορετικές προσεγγίσεις, δεν οδηγήθηκε σε αντιπαράθεση, αλλά συνέβαλε ουσιαστικά στη διαμόρφωση κοινής κατανόησης. Η συμμετοχή και η ανταλλαγή απόψεων επιβεβαίωσαν ότι η γνώμη της Ελληνικής Κοινότητας μετρά και αποτελεί τον βασικό πυλώνα κάθε συλλογικής απόφασης.

Ανδρέας Οικονόμου

Κοπή Βασιλόπιτας στο χωριό «Νίκος Μπελογιάννης»

Το Σάββατο 10 Ιανουαρίου πραγματοποιήθηκε με πρωτοβουλία και συνεργασία της Αυτοδιοίκησης Ελλήνων του Μπελογιάννης και της Αυτοδιοίκησης Ελλήνων Ουγγαρίας η καθιερωμένη κοπή της Βασιλόπιτας.

Το Πολιτιστικό Κέντρο του χωριού - δίπλα στην Πλατεία Αμαλιάδας εκεί που βρίσκεται το ιστορικό μνημείο του ήρωα της Εθνικής Αντίστασης Νίκου Μπελογιάννη - φόρεσε τα γιορτινά του, για να υποδεχθεί την κοπή της βασιλόπιτας μέσα σε μια ατμόσφαιρα ζεστή, γεμάτη μνήμες και ελληνική ψυχή.

Τα παιδιά του Νηπιαγωγείου «Νίκος Μπελογιάννης» υπό την καθοδήγηση και την άρτια διεύθυνση της εκπαιδευτικού Σοφίας Βλάχου, τραγούδησαν τα Κάλαντα και απήγγειλαν ποιήματα, σκορπίζοντας συγκίνηση και ελπίδα, ενώ τα χορευτικά συγκροτήματα «Τριαντάφυλλα» και «Χελιδονάκι» κράτησαν ζωντανή την παράδοση του τόπου. Οι δυο αυτές

Η παράδοση και η ομοψυχία, μας κρατούν ενωμένους

Καλή χρονιά

χορευτικές ομάδες πιστές όπως πάντα στις παραδόσεις παρουσίασαν ωραίους χορούς και καταχειροκροτήθηκαν από όλους τους συμπατριώτες μας.

Οι λαϊκές πενιές του δεξιότεχνου του μπουζουκιού Πάννη Σοκαλόπουλου ανέβασαν το κέφι και ένωσαν τις καρδιές όλων. Την βασιλόπιτα ευλόγησε και έκοψε ο Θεοφιλέστατος Επίσκοπος Απαμείας Παΐσιος από κοινού με τον ιερέα του χωριού πατήρ Πρόδρομο.

Τίμησαν με την παρουσία τους την χθεσινή εκδήλωση ο Δήμαρχος Κώστας Παπαλέξης, ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος της Αυτοδιοίκησης Ελλήνων Ουγγαρίας Κωνσταντίνος Χριστοδούλου και Χρήστος Τσουκαλάς αντίστοιχα, ο εκπρόσωπος της Ελληνικής Πρεσβείας στη Βουδαπέστη Γιώργος Σακουφάκης προϊστάμενος του Γραφείου Οικονομικών και

Εμπορικών Υποθέσεων (Ο.Ε.Υ), η Πρόεδρος της Αυτοδιοίκησης Ελλήνων Βουδαπέστης Ζωή Θώμου, ο Πρόεδρος της Αυτοδιοίκησης Ελλήνων της πόλης του Szeged Αλέξανδρος Πούρος και συνάμα επικεφαλής της λίστας της Ελληνικής Κοινότητας, υποψήφιος για το αξίωμα του Εκπροσώπου στο Ουγγρικό Κοινοβούλιο.

Καθώς επίσης και η Διευθύντρια του Δημοτικού Σχολείου «Νίκος Μπελογιάννης» Μάχη Ντιμανόβσκα, ο Πρόεδρος του Πολιτιστικού Συλλόγου Ελλήνων Ουγγαρίας Βασίλης Χαχόπουλος, οι Προεδρίνες των Ελληνικών Αυτοδιοικήσεων 14ου και 15ου Διαμερισμάτων Βουδαπέστης Ζωή Ράπτη και Περιστέρα Γώγου αντίστοιχα, συνοδευόμενες από μεγάλη ομάδα μελών του χορευτικού συγκροτήματος "Ελληνισμός".

Θα πρέπει, επίσης, να αναφέρουμε και να επισημάνουμε την σημαντική βοήθεια και την συμβολή στην επιτυχή διεκπεραίωση της όλης εκδήλωσης: της Προέδρου της Αυτοδιοίκησης του χωριού «Νίκος Μπελογιάννης» Σύλβιας Σέκουλα και της Διευθύντριας του «Πολιτιστικού Κέντρου-Βιβλιοθήκη Νίκος Μπελογιάννης» Χριστίνας Τσόνκα.

Το δυναμικό παρών στην χθεσινή κοπή της βασιλόπιτας έδωσε και αντιπροσωπεία της Ελληνικής Αυτοδιοίκησης από το πόλη του Σέκεσφεχερβαρ.

Η κοπή της βασιλόπιτας σημείωσε μεγάλη επιτυχία, πλήθος συμπατριωτών μας συμμετείχε σε μια γιορτή που θύμιζε πως, όπου κι αν βρισκόμαστε, η παράδοση και η ομοψυχία, μας κρατούν ενωμένους.

Ανδρέας Οικονόμου

Αναμένοντας την πίτα...

«Χελιδονάκι»

Κοπή Βασιλόπιτας της Ελληνικής Αυτοδιοίκησης στη Nyíregyháza

Με επιτυχία και σε ιδιαίτερα θερμό κλίμα πραγματοποιήθηκε στις 24 Ιανουαρίου το απόγευμα η κοπή της Αγιοβασιλόπιτας της Ελληνικής Αυτοδιοίκησης της Nyíregyháza, στο Πολιτιστικό Κέντρο Σιδηροδρομικών της πόλης.

Η εκδήλωση διοργανώθηκε με πρωτοβουλία της Προέδρου της Ελληνικής Αυτοδιοίκησης Nyíregyháza Κύρας Μαλαμίδη, και αποτέλεσε σημείο συνάντησης και σύσφιξης των σχέσεων του Ελληνισμού της περιοχής.

Την εκδήλωση τίμησε με την παρουσία της η Ελληνική Κοινότητα της Ουγγαρίας, εκπροσωπούμενη από τον Πρόεδρο της Αυτοδιοίκησης Ελλήνων Ουγγαρίας Κωνσταντίνο Χριστοδούλου, καθώς και από τον Πρόεδρο της Ελληνικής Αυτοδιοίκησης της πόλης του Szeged, Αλέξανδρο Πούρο, ο οποίος είναι ταυτόχρονα επικεφαλής της λίστας της Ελληνικής Κοι-

Έντιτ Βενγκρινιάκ, Κύρα Μαλαμίδη, Σύλβια Μαλαμίδη

Κωνσταντίνος Χριστοδούλου, Κύρα Μαλαμίδη

νότητας, υποψήφιος για το αξίωμα του Εκπροσώπου στο Ουγγρικό Κοινοβούλιο.

Το «παρών» έδωσαν επίσης πολλοί συμπατριώτες μας από τις πόλεις του Miskolc και του Debrecen, ενώ από την Βουδαπέστη κατέφθασαν οργανωμένα με ξεχωριστό λεωφορείο αρκετοί Έλληνες, επιβεβαιώνοντας την συνοχή, την ενεργή συμμετοχή και την ενότητα του Ελληνισμού στην Ουγγαρία.

Το πρόγραμμα της εκδήλωσης πλαισιώθηκε από διάλεξη της φιλόλογου και εκπαιδευτικού του Ελληνικού Σχολείου "Μανώλης Γλέζος" της Βουδαπέστης, Έντιτ Βενγκρινιάκ, η οποία ανέλυσε την διαχρονική σημασία της βασιλόπιτας και των καλάντων, ως εθίμων που μεταφέρουν ευχές, αξίες και πολιτισμική μνήμη από γενιά σε γενιά, διατηρώντας ζωντανή την ελληνική παράδοση στις κοινότητες της Διασποράς.

Κοπή Βασιλόπιτας στη Nyíregyháza

Γιορτινή και χαρούμενη ατμόσφαιρα

Λ. Μαλαμίδης, D. Major, Κ. Χριστοδούλου, Αλ. Πούρος

10ος Διαγωνισμός Απαγγελίας

Ο 10ος Διαγωνισμός Απαγγελίας διεξήχθη στο Αναγνωστήριο της Βιβλιοθήκης Ξένων Γλωσσών, υπό την αιγίδα της Ελληνικής Πρεσβείας στην Ουγγαρία, με τη συμμετοχή 50 μαθητών του σχολείου μας με αφορμή την Ημέρα Ελληνικής Γλώσσας. Το φετινό θέμα ήταν Ηλιος, Θάλασσα και ακούστηκαν σίχτοι των σημαντικότερων Ελλήνων ποιητών από μαθητές όλων των τάξεων, αρχάριους και μη, ενώ οι μαθητές της επαρχίας πήραν μέρος μέσω βίντεο. Χρέη κριτικής επιτροπής εκτέλεσαν οι καθηγητές Νεοελληνικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο ΕΛΤΕ κ.Σόλτι Ντόρα και κ.Νάκος Κώστας ενώ οι βραβεύσεις των μαθητών έγιναν από τον κ.Αποστολάκη, Πρέσβη της Ελλάδος στην Ουγγαρία που τίμησε με την παρουσία του την εκδήλωση. Συγχαρητήρια σε όλους τους μαθητές και τις μαθήτριες που έλαβαν μέρος!!

Ευχαριστούμε τον Mukk Sándor για τις φωτογραφίες.

Χαιρετισμός Πρέσβευς κ. Εμμανουήλ Αποστολάκη στην εκδήλωση «Διαγωνισμός Απαγγελίας»

Παραθέτουμε τον χαιρετισμό του Πρέσβευς της Ελλάδας στη Βουδαπέστη κ. Εμμανουήλ Αποστολάκη, στην εκδήλωση «Διαγωνισμός Απαγγελίας». Η εκδήλωση διοργανώθηκε από το Σχολείο Ελληνικών «Μανώλης Γλέζος» στις 6 Φεβρουαρίου εν' όψει του εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας Ελληνικής Γλώσσας.

«Τη γλώσσα μου έδωσαν ελληνική, ...Μονάχη έγνοια η γλώσσα μου στις αμμουδιές του Ομήρου. Τι μοναδικά που περιγράφει ο νομπελίστας ποιητής μας, Οδυσσέας Ελύτης την έγνοια για τη γλώσσα μας, την ευθύνη όλων μας να τη διατηρήσουμε ως στοιχείο αναπόσπαστο της ταυτότητας μας.

Αυτό ακριβώς τον εθνικό σκοπό, τη διατήρηση και διάδοση της γλώσσας μας, υπηρετεί η σημερινή εκδήλωση, η οποία διοργανώνεται για να γιορτάσουμε όλοι μαζί την Παγκόσμια Ημέρα της Ελληνικής Γλώσσας, αναδεικνύοντας τον πλούτο, τη διαχρονικότητα και την παγκόσμια ακτινοβολία της. Ο φετινός εορτασμός μάλιστα λαμβάνει ακόμη μεγαλύτερη ακτινοβολία καθώς με απόφαση της UNESCO, η οποία ελήφθη στις 12 Νοεμβρίου 2025, ανακηρύχθηκε διεθνώς η 9η Φεβρουαρίου ως Παγκόσμια Ημέρα Ελληνικής Γλώσσας. Αυτή τη μεγάλη εθνική επιτυχία, για την οποία εργάστηκε συντονισμένα το ελληνικό ΥΠΕΞ, γιορτάζουμε σήμερα εδώ με τον καλύτερο τρόπο, τιμώντας τη διαχρονική δύναμη, οικουμενική αξία και παγκόσμια ακτινοβολία μιας γλώσσας που εξακολουθεί να ενώνει πολιτισμούς και γενιές.

Κάθε χρόνο με αυτή την συγκινητική εκδήλωση μας δίνεται, επίσης, η ευκαιρία να καμαρώσουμε τα παιδιά μας να απαγγέλουν ελληνική ποίηση, δίδοντας με την απaráμιλλη απαγγελία τους μήνυμα ελπίδας για τη διατήρηση των συστατικών στοιχείων του ιστορικού ελληνισμού της Ουγγαρίας, της γλώσσας και του πολιτισμού της Μητέρας πατρίδας. Μας δίνεται, επίσης, η ευκαιρία μέσα από τη σημερινή εκδήλωση να τιμήσουμε το έργο των άξιων δασκάλων τους, που τους μεταλαμπαδεύουν την γνώση αλλά και τις αξίες του ελ-

ληνικού πολιτισμού. Και βέβαια δεν ξεχνώ τους γονείς, που στηρίζουν τα παιδιά στην προσπάθεια τους αυτή, μεριμνώντας για τη διατήρηση και το πέρασμα στην επόμενη γενιά των ταυτοτικών στοιχείων και αξιών του Ελληνισμού.»

Ολοκληρώνοντας θα ήθελα να εκφράσω τη χαρά μου που για τρίτη συνεχή χρονιά βρίσκομαι μαζί σας σε αυτήν την υπέροχη εκδήλωση, η οποία τελεί υπό την αιγίδα της Πρεσβείας και για την οποία θα ήθελα να συγχαρώ τους διοργανωτές της, τους εκπαιδευτικούς του σχολείου «Μανώλης Γλέζος».

Emmanuel Apostolakis nagykövet beszéde

„Örökségem a görög nyelv, [...] Minden gondom a nyelv Homérosz tengerpartjának homokján.” Milyen egyedülálló módon írja le Nobel-díjas költőnk, Odysseas Elytis a nyelvünk iránti felelősséget, mindannyiunk kötelességét, hogy megőrizzük azt identitásunk elválaszthatatlan részeként. A mai rendezvény pontosan ezt a nemzeti törekvést – nyelvünk megőrzését és terjesztését – hivatott szolgálni. Azért gyűltünk ma össze, hogy közösen ünnepeljük meg a Görög Nyelv világnapját, rávilágítva annak gazdagságára, időtállóságára és egyetemes hatására. Az idei ünnep különös jelentőséggel bír, hiszen az UNESCO 2025. november 12-i döntése értelmében február 9-ét nemzetközi szinten is a Görög Nyelv Világnapjává nyilvánították. Ezt a jelentős nemzeti sikert, amelyért a görög Külügyminisztérium összehangolt erőfeszítéssel dolgozott, a lehető legméltóbb módon ünnepeljük ma itt: tisztelegve egy olyan nyelv időtlen ereje és világméretű kisugárzása előtt, amely ma is kultúrákat és nemzedékeket köt össze. Ez a megható

ünnepe minden évben alkalmas arra is, hogy büszkén hallgassuk gyermekeinket, amint görög verseket szavalnak, és kivételes előadásmódjukkal a remény üzenetét közvetítik a magyarországi történelmi görögség identitásának alapvető elemei – a nyelv és az anyaország kultúrája – megőrzésének érdekében. E napon köszönetünket és tiszteletünket fejezzük ki elhivatott pedagógusaink munkája iránt, akik nemcsak a tudást, hanem a görög kultúra értékeit is továbbadják számukra. Természetesen nem feledkezem meg a szülőkről sem, akik támogatják gyermekeiket ebben az erőfeszítésben, gondoskodva arról, hogy a görögség identitásának elemei és értékei továbböröklődjenek a következő nemzedékre. Végezetül szeretném kifejezni örömemet, hogy immár harmadik egymást követő évben lehetek Önökkel ezen a csodálatos ünnepségen, amely a Nagykövetség védnöksége alatt valósul meg. Ezúton is gratulálok a szervezőknek, a Manolisz Glezosz Iskola pedagógusainak, és köszönöm elkötelezett munkájukat.

Γιορτάζοντας την ΕΠΟΝ στη Βουδαπέστη

Όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος γιορτάσαμε στο 13ο Διαμέρισμα την ένδοξη εκδήλωση μας για την Ενιαία Πανελλαδική Οργάνωση Νέων την θρυλική ΕΠΟΝ. Από κοινού ο Αντιπρόεδρος της Ελληνικής Αυτοδιοίκησης του 13ου Δημοτικού Διαμερίσματος Γαβριήλ Αργυρόπουλος και το δραστήριο μέλος του ΔΣ Ουρανία Τσάνγκα επιμελήθηκαν ενός προγράμματος υψηλών προϋποθέσεων σε μια ζεστή και συναισθηματική βραδιά με ουσία, μουσική, χορούς και τραγούδια.

Την εκδήλωση για την ΕΠΟΝ τίμησε με την παρουσία του ο 98χρονος αγωνιστής στις Εθνικές Αντίστασης, Αποστόλης Κουφάκης.

Τίμησαν επίσης με την παρουσία τους την εκδήλωση ο Γκεργκέι Τσίγκα Αντιδήμαρχος του 13ου Διαμερίσματος Βουδαπέστης, ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος της Αυτοδιοικη-

Μας τίμησε με την παρουσία του και ο 98χρονος ΕΠΟΝΙΤΗΣ και αγωνιστής στις Εθνικές Αντίστασης, Αποστόλης Κουφάκης

Γαβριήλ Αργυρόπουλος, Ουρανία Τσάνγκα

σης Ελλήνων Ουγγαρίας Κωνσταντίνος Χριστοδούλου και Χρήστος Τσουκαλάς αντίστοιχα, η Πρόεδρος της Αυτοδιοίκησης Ελλήνων Βουδαπέστης Ζωή Θώμου, ο Πρόεδρος της Αυτοδιοίκησης Ελλήνων της πόλης του Szeged Αλέξανδρος Πούρος και συνάμα επικεφαλής της λίστας της Ελληνικής Κοινότητας, υποψήφιος για το αξίωμα του Εκπροσώπου στο Ουγγρικό Κοινοβούλιο.

Το παρών έδωσε επίσης η Διευθύντρια του Ελληνικού Σχολείου «Μανώλης Γλέζος» Χριστίνα Πάρτιτς, ενώ την Ελληνική Αυτοδιοίκηση της πόλης του Σόλονκ εκπροσώπησε η Ίλινα Σίκορα. Στην εκδήλωση παρέστησαν οι Προεδρίνες των Ελληνικών Αυτοδιοικήσεων 8ου και 14ου Διαμερισμάτων Βουδαπέστης Ειρήνη Μποζόνα και Ζωή Ράπτη αντίστοιχα, συνοδευόμενες από μεγάλη ομάδα μελών του χορευτικού συγκροτήματος "Ελληνισμός".

Στο πρόγραμμα της εκδήλωσης συμμετείχαν : οι μαθητές του Σχολείου «Μανώλης Γλέζος» υπο την καθοδήγηση της

εκπαιδευτικού Πινελόπης Μόκκα, το χορευτικό συγκρότημα «Χελιδονάκι», η χορωδία «Μούσες», και το μουσικό σύνολο «ΑΛΦΑ».

Στον χαιρετισμό που απηύθυνε ο Αρχισυντάκτης του Περιοδικού «Ελληνισμός» ανέφερε:

«Σήμερα τιμούμε την Ενιαία Πανελλαδική Οργάνωση Νέων, την ΕΠΟΝ, που ιδρύθηκε το 1943, μέσα στα πιο σκοτεινά χρόνια της γερμανικής Κατοχής.

Σε μια εποχή φόβου, πείνας και καταπίεσης, χιλιάδες νέοι και νέες της Ελλάδας δεν έμειναν αμέτοχοι. Οργάνωσαν τη δράση τους, στήριξαν την Εθνική Αντίσταση, αγωνίστηκαν για την ελευθερία, τη μόρφωση και την αξιοπρέπεια. Η ΕΠΟΝ δεν ήταν μόνο μια αντιστασιακή οργάνωση. Ήταν ένα μεγάλο νεανικό κίνημα με πολιτιστική, μορφωτική και κοινωνική δράση.

Δημιούργησε σχολεία, θεατρικές ομάδες, εκδόσεις και πρωτοβουλίες αλληλεγγύης, κρατώντας ζωντανή την ελπίδα σε δύσκολους καιρούς.

Έδωσε βήμα στη νεολαία να εκφραστεί, να ονειρευτεί και να διεκδικήσει ένα καλύτερο μέλλον. Η ιστορία της ΕΠΟΝ μάς θυμίζει ότι η νεολαία μπορεί να γίνει πρωταγωνιστής των εξελίξεων. Ότι όταν οι νέοι πιστεύουν σε αξίες όπως η ελευθερία, η δημοκρατία και η κοινωνική δικαιοσύνη, μπορούν να αλλάξουν την πορεία της ιστορίας.

Σήμερα, περισσότερο από ποτέ, το μήνυμα εκείνης της γενιάς παραμένει επίκαιρο: συμμετοχή, αλληλεγγύη, ευθύνη. Γιατί το μέλλον δεν χαρίζεται – κατακτιέται με αγώνα, γνώση και συλλογικότητα».

Στον χαιρετισμό του ο Δρ. Παντελής Καρακάσης, ο οποίος συνέβαλε τα μέγιστα στην διοργάνωση και επιτυχή διεκπεραίωση του ιστορικού Συνεδρίου στον Γράμμου, ανέφερε:

Ανδρέας Οικονόμου

Δρ. Παντελής Καρακάσης

Παραδοσιακοί χοροί

**Με τη χρυσή της νιότης πανοπλία
το θάρρος, την ορμή, τη λεβεντιά,
Πετάμε στον αγώνα, στη θυσία
Για την Ελλάδα, για τη λευτεριά**

Ήταν 23 Φλεβάρη 1943, σε ένα μικρό σπίτι εκπαιδευτικών στην οδό Δούκισσας Πλακεντίας 3, στους Αμπελόκηπους, ιδρύθηκε η Ενιαία Πανελλαδική Οργάνωση Νέων, η Θρυλική ΕΠΟΝ. Η οργάνωση που πολέμησε τον φασισμό και τραγούδησε για την ομορφιά της ζωής. Οι στοίχοι του ύμνου της ΕΠΟΝ αποτελούν ένα εμπυχωτικό εμβατήριο που εκφράζει τα ιδανικά της Αντίστασης κατά την διάρκεια της Κατοχής, καλεί τους νέους να εγκαταλείψουν την παθητική στάση και να βγουν μπροστά, να αποτινάξουν τον ξένο ζυγό.

**Καμαρωτά χαρούμενα τα νιάτα
σαν σε χορό βαδίζουν πάντα εμπρός,
φλόγα, ζωή και θέληση γιομάτα
κι είναι στο πέρασμά τους όλο φως.**

Μια οργάνωση που μπόρεσε να «μιλήσει» σε 600.000 νέους και νέες. Από την Μακεδονία, την Θράκη, έως την Ρούμελη και τον Μοριά. Δεν τους καλούσε μόνο να πάρουν τα όπλα, αλλά και τις κιθάρες. Στις αφίσες της είχε κεντρικό σύνθημα «Πολεμάμε και Τραγουδάμε». Πρωτοστάτησε στην διοργάνωση κάθε είδους πολιτικής και πολιτιστικής εκδήλωσης.

Μουσικό σύνολο «ΑΛΦΑ»

Διοργάνωσε γιορτές με χορούς και με τραγούδια, θεατρικές παραστάσεις, αλλά και σειρές μορφωτικών μαθημάτων και διαλέξεων που απευθύνονταν στο σύνολο της νεολαίας.

**Τα νιάτα είμαστε μείς, της γης η ελπίδα,
αλί του π' αντίκρυ μας θα σταθεί
μελίσι από την κάθε μια πατρίδα,
κινάμε να λυτρώσουμε τη γη.**

Η ίδρυση της ΕΠΟΝ μέσα στο σκοτάδι της φασιστικής Κατοχής έδωσε φτερά στην πάλη της νεολαίας και με την ενότητα και τα ιδανικά που εμφύσησε στα μέλη της και στην κοινωνία, άνοιξε το δρόμο στον αγώνα της Αντίστασης, σε εκατοντάδες χιλιάδες νέους και νέες. Συνέδεσε την λύση των προβλημάτων τους με μια συνολική πολιτική αλλαγή για την οποία ήδη μιλούσε και αγωνιζόταν το ΕΑΜ και το ΚΚΕ.

Το πρωί στις 25 Φλεβάρη οι Αθηναίοι διάβαζαν στους τοίχους των σπιτιών των λαϊκών γειτονιών «Όλοι στην ΕΠΟΝ». «Όλοι στην Ενιαία Οργάνωση της Νεολαίας». « Παιδιά ση-

«Χελιδονάκι»

κωθείτε να βγούμε στους δρόμους” μας δείχνουν οι νέοι φωτεινό το «Πολεμάμε και τραγουδάμε» για τη νίκη, για τη λευτεριά, συνθήματα που οι πρώτοι Επονίτες έγραψαν στην προηγούμενη νύχτα στους τοίχους

**Για μια ζωή ελεύθερη κι 'ωραία
Απλώνουμε της νιότης τα φτερά,
Μια πλάση ονειρευτή, μια πλάση νέα
Τα μπράτσα μας να χτίσουν τα γερά.**

Έβαλε στόχους την Εθνική απελευθέρωση, την υπεράσπιση των συμφερόντων και δικαιωμάτων της νέας γενιάς στη

Οι μαθητές του Σχολείου «Μανώλης Γλέζος»

ζωή, στη μόρφωση, στον πολιτισμό, την εξολόθρευση του φασισμού, τον αγώνα κατά των ιμπεριαλιστικών πολέμων, την κατοχύρωση της ειρήνης, την ανοικοδόμηση της χώρας μας από τα ερείπια του πολέμου.

Συμπληρώνονται 83 χρόνια από την ίδρυση της ΕΠΟΝ. Τα οράματα, για τα οποία εκατοντάδες χιλιάδες ΕΠΟΝίτες, ΕΠΟΝίτισσες και τα 15χρονα Αετόπουλα αγωνίστηκαν, είναι ακόμη τόσο επίκαιρα, ζωντανά και στις μέρες μας.

**Καμαρωτά χαρούμενα τα νιάτα
σαν σε χορό βαδίζουν πάντα εμπρός,
ΜΟΥΣΣΕΣ, ΧΕΛΙΔΟΝΑΚΙ, κι οι μαθητές του Σχολείου μας
ΜΑΝΩΛΗΣ ΓΛΕΖΟΣ**

**φλόγα, ζωή και θέληση γιομάτα
κι είναι στο πέρασμά τους όλο φως.**

Ανδρέας Οικονόμου

«Μούσες»

Επίσκεψη Ιταλών δασκάλων στο σχολείο μας

Ανοιγόμαστε «προς τα έξω»

Το σχολείο μας έχει ήδη υποδεχθεί πολλούς ξένους μαθητές και εκπαιδευτικούς, καθώς και υποψήφιους εκπαιδευτικούς, όμως για πρώτη φορά μάς επισκέφθηκαν παιδαγωγοί από την Ιταλία στο πλαίσιο ενός προγράμματος Erasmus.

Τους 11 εκπαιδευτικούς υποδέχθηκαν η διευθύντρια και η υποδιευθύντρια του σχολείου.

Κατά το πρώτο μέρος της τρίωρης επίσκεψης, η Κακυκπέ dr. Partics Krisztina πραγματοποίησε για τους επισκέπτες ένα αγγλόφωνο, διαδραστικό μάθημα με πολλές παιγνιώδεις δραστηριότητες, στο πλαίσιο του οποίου —μεταξύ άλλων— ενημερώθηκαν για τις εθνικές μειονότητες που ζουν στην Ουγγαρία και γνώρισαν πιο αναλυτικά την ιστορία και τη λειτουργία του σχολείου μας.

Όλα αυτά παρουσιάστηκαν με διδακτικές μεθόδους και εργαλεία που μπορούν να αξιοποιηθούν στο μέλλον κατά τη διδασκαλία των δικών τους μαθημάτων.

Στο διάλειμμα που ακολούθησε το πρώτο μέρος του προγράμματος, φιλοξενήσαμε τους Ιταλούς συναδέλφους με ελληνικά εδέσματα.

Στη συνέχεια, σε ομάδες των 2-3 ατόμων, παρακολούθησαν μαθήματα στα σχολικά τμήματα του σχολείου μας αλλά και στην προσχολική αγωγή, όπου είχαν την ευκαιρία να αντλήσουν επιπλέον μεθόδους και ιδέες από τους συναδέλφους μας.

Ενημερωτική εκδήλωση για το Πανεπιστημιακό Τμήμα Νεοελληνικών Σπουδών

Φωτογραφικά στιγμιότυπα από την χθεσινή επίσκεψη (14.01) του Τμήματος Νεοελληνικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου «Eötvös Loránd» στο Ελληνικό Σχολείο «Μανώλης Γλέζος».

Οι καθηγητές του Τμήματος, Dóra Solti και Κωνσταντίνος Νάκος, μίλησαν και ενημέρωσαν τους μαθητές των τελευταίων τάξεων του Σχολείου για τις προϋποθέσεις και τα κριτήρια εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, το πρόγραμμα σπουδών που προσφέρει το Τμήμα καθώς και για τις προοπτικές που ανοίγονται στους νέους που θα επιλέξουν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στο Τμήμα Νεοελληνικών Σπουδών.

Ανδρέας Οικονόμου

Χειμερινή εκδρομή για σκί στο Λάκενχοφ

Την τελευταία εβδομάδα του Ιανουαρίου 20 μαθητές του Σχολείου μας μαζί με δύο συνοδούς πραγματοποίησαν την καθιερωμένη χειμερινή εκπαιδευτική εκδρομή για σκί στο Λάκενχοφ της Αυστρίας. Παραθέτουμε πλούσιο φωτογραφικό υλικό από την εκδρομή των μαθητών μας

«Η δύναμη του Ελληνισμού αντλείται απο την ενότητα και την ομοψυχία»

Παραθέτουμε συνέντευξη που παραχώρησε στο Περιοδικό ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ο Πρέσβυς της Ελλάδας στη Βουδαπέστη κ. Εμμανουήλ Αποστολάκης.

1. Πώς κύλησε η προηγούμενη χρονιά για την Πρεσβεία;

Σας ευχαριστώ πολύ για τη ευκαιρία να απευθυνθώ εκ νέου μέσα από τις σελίδες του σημαντικού αυτού ομογενειακού εντύπου στον Ελληνισμό της Ουγγαρίας καθώς και στους πολλούς Ούγγρους φίλους της Ελλάδας. Θα ήθελα πρώτα από όλα να ευχηθώ καλή και παραγωγική χρονιά στον «Ελληνισμό» και σε όλους τους αναγνώστες σας.

Το 2025 υπήρξε μία ακόμη παραγωγική χρονιά για την ελληνική Πρεσβεία, η οποία συνέχισε το έργο της συνεργαζόμενη εποικοδομητικά με τις ουγγρικές Αρχές με απαρένκλιτο στόχο την περαιτέρω ενίσχυση των διμερών σχέσεων της Ελλάδας με την Ουγγαρία, την προβολή και προώθηση των προτεραιοτήτων της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής και των ζητημάτων ειδικού ενδιαφέροντος για τη χώρα μας.

Επιπλέον σταθερή προτεραιότητα της Πρεσβείας, υπήρξε και τη χρονιά που πέρασε η εξυπηρέτηση του Ελληνισμού της Ουγγαρίας και των συμπολιτών μας που παρεπιδημούν στη χώρα, καθώς και η συνδρομή των πολλαπλών Ούγγρων πολιτών, οι οποίοι επικοινωνούν τακτικά με την Πρεσβεία για ποικίλους λόγους σχετιζόμενους με τη χώρα μας, όπως, μεταξύ άλλων, εκδηλώνοντας ενδιαφέρον να δραστηριοποιηθούν επιχειρηματικά στην Ελλάδα ή να την επισκεφθούν τουριστικά κ.ο.κ. Στο σημείο αυτό θα ήθελα να σημειώσω ότι τα τελευταία χρόνια οι Ούγγροι φίλοι μας έχουν σταθερά αναδείξει την Ελλάδα μεταξύ των δημοφιλέστερων τουριστικών προορισμών τους, γεγονός που μας χαροποιεί ιδιαίτερα και είμαστε περήφανοι που και από την πλευρά μας συμβάλλουμε σε αυτή την εθνική επιτυχία.

2. Ποιοι είναι οι στόχοι της Ελληνικής Πρεσβείας στη Βουδαπέστη για το 2026 και σε ποιους τομείς στοχεύετε να ενισχυθεί περαιτέρω η ελληνο-ουγγρική συνεργασία;

Η προαγωγή των διμερών σχέσεων, με έμφαση στην περαιτέρω ενίσχυση της συνεργασίας σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος, όπως η οικονομία, το εμπόριο και οι επενδύσεις, η ενέργεια - υπό το φως και της ανάδειξης της Ελλάδας σε ενεργειακό κόμβο για την ευρύτερη περιοχή της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης-, η άμυνα, ο τουρισμός, ο πολιτισμός συνιστούν σταθερούς στόχους της Πρεσβείας, για την επίτευξη των οποίων εργάζεται με αφοσίωση όλο το προσωπικό της Αρχής.

3. Γνωρίζω το ειδικό ενδιαφέρον σας για την ομογενειακή εκπαίδευση και τις προσπάθειές σας για την στήριξη των ομογενειακών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και της

ελληνομάθειας στην Ουγγαρία. Μάλιστα το «Eötvös Collegium» σας τίμησε με το μετάλλιο του Κολλεγίου για την αμέριστη στήριξή σας στο Τμήμα Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Eötvös Loránd. Πώς είδατε τις εξελίξεις στον τομέα αυτόν την χρονιά που πέρασε;

Πράγματι, η ομογενειακή εκπαίδευση, η προώθηση της ελληνομάθειας και η μέσω της διατήρησης της μητρικής γλώσσας ισχυροποίηση των δεσμών της ομογένειας με τη Μητέρα Πατρίδα αποτέλεσε από την άφιξή μου στην Ουγγαρία μείζονα προτεραιότητά μου.

Στο πλαίσιο αυτό και το 2025 κατόπιν συντονισμού με την Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών και με το Υπουργείο Παιδείας συνεχίστηκε η απόσπαση των Ελλήνων εκπαιδευτικών στα ομογενειακά σχολεία της Ουγγαρίας και μάλιστα τη φετινή χρονιά πετύχαμε να αυξηθεί ο αριθμός τους από 8 το 2024 σε 9. Θα ήθελα στο σημείο αυτό να επισημάνω ότι η ελληνική πολιτεία, ακόμη και την περίοδο της μεγάλης οικονομικής κρίσης, συνέχισε αδιαλείπτως τις αποσπάσεις των εκπαιδευτικών από την Ελλάδα στην Ουγγαρία, δείχνοντας εμπράκτως τη σημασία που αποδίδει στην προώθηση και συνεπή στήριξη της ομογενειακής εκπαίδευσης. Αυτή ακριβώς την πρόταση της ομογενειακής παιδείας επιδιώκω να υπηρετήσω με τις πρωτοβουλίες της Πρεσβείας μας, καθώς και με την προσπάθειά μου στο μέτρο του εφικτού να παρευρίσκομαι στην πλειονότητα των εκδηλώσεων των ομογενειακών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων μας, καθώς και της Αυτοδιοίκησης Ελλήνων Ουγγαρίας, η οποία επίσης συνδράμει σημαντικά όλους τους ομογενειακούς εκπαιδευτικούς φορείς.

Επιπλέον, είμαι ευτυχής που τη χρονιά που πέρασε καταφέραμε στην Πρεσβεία να πετύχουμε τον εμπλουτισμό των βιβλιοθηκών τόσο των ομογενειακών σχολικών μονάδων (Συμπληρωματικό Σχολείο Ελληνικών «Μανώλης Γλέζος», Νηπιαγωγείο-Δημοτικό Σχολείο «Νίκος Μπελογιάννης»), όσο και του Τμήματος Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Eötvös Loránd (ELTE) μέσω της εξασφάλισης δωρεών βιβλίων τόσο από ελληνικούς κρατικούς φορείς, όσο και από ιδιώτες εκδότες. Η προσπάθεια αυτή θα συνεχισθεί και το 2026.

Τέλος, ως προς το ELTE ειδικά, για το οποίο το 2025 υπήρξε μια επετειακή χρονιά, καθώς, όπως γνωρίζετε, συμπλήρωσε 50 χρόνια λειτουργίας, αναγνωρίζοντας το ρόλο του ως κοιτίδας διάδοσης της ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού, επεδίωξα εξ αρχής να συνδράμω ποικιλοτρόπως τη λειτουργία

του και το έργο των καθηγητών του. Στο πλαίσιο αυτό και σε συντονισμό με την Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών, πετύχαμε την τελευταία διετία να εξασφαλισθεί και οικονομική ενίσχυση του Τμήματος, ως μια επιπλέον σαφής ένδειξη της συμπαράστασης της Ελλάδας στην εκπαίδευση των ομογενών της. Τέλος, χαίρομαι ιδιαίτερα που, κατόπιν συντονισμένων προσπαθειών των εκπροσώπων της Ομογένειας, της διοίκησης του Πανεπιστημίου, καθώς και της Πρεσβείας, φαίνεται ότι θα καταστεί δυνατόν στο προσεχές μέλλον, χάρις και στη συνδρομή των αρμοδίων ουγγρικών φορέων, να αποφοιτούν εκ νέου από το Τμήμα Νεοελληνικών Σπουδών πτυχιούχοι με μεταπτυχιακό τίτλο, που θα τους δίδει τη δυνατότητα διδασκαλίας της ελληνικής στα ομογενειακά εκπαιδευτικά ιδρύματα, καθιστώντας το εκ νέου «εκκολλητήριο νέων εκπαιδευτικών» για την ομογένειά μας.

4. Υπάρχουν πρωτοβουλίες ή δράσεις που ετοιμάζετε το προσεχές διάστημα για την προώθηση του ελληνικού πολιτισμού;

Όπως κάθε χρόνο, η Πρεσβεία δραστηριοποιείται ήδη για τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Ελληνικής Γλώσσας, την 9η Φεβρουαρίου, επέτειος, που κατόπιν εργασιών προσπαθειών του ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών, στις 12 Νοεμβρίου 2025 ανακηρύχθηκε επισήμως με ομόφωνη απόφαση της Ολομέλειας της 43ης Συνόδου της γενικής Διάσκεψης της UNESCO. Η εν λόγω απόφαση συνιστά ύψιστη αναγνώριση της οικουμενικότητας και διαχρονικής αξίας της γλώσσας μας.

Επιπλέον στο πρώτο τρίμηνο του νέου έτους η Πρεσβεία διοργανώνει, για τρίτη συνεχή χρονιά, τη συμμετοχή της στο φεστιβάλ Κινηματογράφου Γαλλοφωνίας της Βουδαπέστης, το οποίο, όπως γνωρίζετε, είναι ιδιαίτερα δημοφιλές στην Ουγγαρία και συγκεντρώνει πλήθος κόσμου. Για τη φετινή συμμετοχή επιλέχθηκε η ταινία «Arcadia», σε σκηνοθεσία κ. Γεώργιου Ζώη. Η ταινία, η οποία αποτελεί και την επίσημη πρόταση της Ελλάδας για συμπερίληψη στις υποψηφιότητες των βραβείων Oscar στην κατηγορία «καλύτερης διεθνούς ταινίας», θα προβληθεί 9 και 14 Μαρτίου, στον γνωστό ιστορικό κινηματογράφο Urania της Βουδαπέστης. Όπως και πέρυσι, η Πρεσβεία θα μεριμνήσει για τη δέουσα προβολή της εκδήλωσης και την ενημέρωση των ομογενειακών συλλόγων και φορέων, προκειμένου να έχουν την ευκαιρία οι Ομογενείς μας να παρακολουθήσουν αυτή την όμορφη ταινία.

Τέλος, θα ήθελα, επίσης, να ενημερώσω τους αναγνώστες σας ότι τη φετινή χρονιά, η Πρεσβεία μας θα διοργανώσει εκ νέου, μετά από μία δεκαπενταετία, επίσημη εκδήλωση για τον εορτασμό της Εθνικής μας εορτής, ανήμερα την 25η Μαρτίου, στην εμβληματική Εθνική Βιβλιοθήκη Széchenyi στη Βουδαπέστη. Επιπλέον, μέσα στο χρόνο, θα εγκαινιασθεί και έκθεση που ετοιμάζεται με πρωτοβουλία της Αρχής μας με στόχο την ανάδειξη των μακροχρόνιων ελληνο-ουγγρικών δεσμών και της γόνιμης πολύχρονης παρουσίας του Ελληνισμού στην Ουγγαρία

5. Πως αξιολογείτε τον ρόλο της Ελλάδας εντός της διεθνούς πολύπλοκης γεωπολιτικής συγκυρίας;

Το 2025 υπήρξε αναμφισβήτητα μία δύσκολη χρονιά πολλαπλών προκλήσεων, γεωπολιτικών και γεωοικονομικών, με δύο πολέμους στην άμεση γειτονία της Ευρώπης και με ένα διεθνές περιβάλλον που κατέστη ακόμη περισσότερο απρόβλεπτο.

Στο ασταθές αυτό διεθνές γεωπολιτικό πλαίσιο η Ελλάδα, με ενισχυμένο έτι περαιτέρω το διεθνές διπλωματικό αποτύπωμα της από τη συμμετοχή της, τη διετία 2025-2026, στο μείζον πολιτικό όργανο του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών, το Συμβούλιο Ασφαλείας, θα εξακολουθήσει να αποτελεί πυλώνα σταθερότητας στην ευρύτερη περιοχή της, προωθώντας, τόσο σε διμερές όσο και σε πολυμερές πλαίσιο, μία εξωτερική πολιτική Αρχών, εδραζόμενη στο Διεθνές Δίκαιο και στις αρχές του Χάρτη του ΟΗΕ.

6. Ποιο είναι το μήνυμα κ. Πρέσβυ που θα θέλατε να στείλετε στους Έλληνες της Ουγγαρίας;

Θα ήθελα να τους ευχαριστήσω για τη συμβολή και από την πλευρά τους στην ανάδειξη του Ελληνισμού της Ουγγαρίας σε γέφυρα φιλίας μεταξύ των δύο χωρών και λαών και να τους ζητήσω να συνεχίζουν να μεταλαμπαδεύουν τη μητρική γλώσσα και τους ισχυρούς δεσμούς με τη Μητέρα Πατρίδα στη νέα γενιά του Ελληνισμού της Ουγγαρίας.

Θα ήθελα, επίσης, να επαναλάβω αυτό που συχνά επισημαίνω στις τακτικές επαφές μου με τους ομογενειακούς φορείς, ότι η δύναμη του Ελληνισμού αντλείται από την ενότητα και ομοψυχία, στοιχεία που καθίστανται ακόμη πολυτιμότερα στη σημερινή εποχή των πολλαπλών κρίσεων και προκλήσεων.

Τέλος, θα ήθελα, επίσης, να τονίσω, όπως και στην περσινή συνέντευξη μου, ότι η Πρεσβεία και αυτό το χρόνο θα είναι δίπλα στους ομογενείς μας για να τους συνδράμει, όχι μόνο παρέχοντας τους υψηλού επιπέδου προξενικές υπηρεσίες και εργαζόμενη για την περαιτέρω ενίσχυση των δεσμών τους με τη μητέρα πατρίδα, αλλά και στηρίζοντας κάθε προσπάθεια για την προώθηση των στόχων της ελληνικής ομογένειας στην Ουγγαρία και των ιστορικών ελληνο-ουγγρικών δεσμών.

Ανδρέας Οικονόμου

Interjú Emmanuel Apostolakis nagykövettel

1. Hogyan telt az előző év a Nagykövetség számára?

Köszönöm szépen a lehetőséget, hogy e fontos magyarországi görög sajtóorgánum hasábjain keresztül ismét megszólíthatom a magyarországi görög közösséget, valamint Görögország iránt elkötelezett sok-sok magyar barátunkat. Mindenekelőtt szeretnék boldog és eredményes új esztendőt kívánni az „Ellinismos” szerkesztőségének és valamennyi olvasójának.

A 2025-ös esztendő újabb eredményes év volt a Görög Nagykövetség életében. Tevékenységünket a magyar hatóságokkal folytatott konstruktív együttműködés jellemezte, azzal a töretlen szándékkal, hogy tovább erősítsük a görög–magyar kétoldalú kapcsolatokat, megjelenítsük külpolitikai prioritásainkat, és képviseljük az országunk számára kiemelt jelentőségű ügyeket.

A Nagykövetség számára az elmúlt évben is állandó prioritást jelentett a magyarországi görög közösség, valamint az országban ideiglenesen tartózkodó honfitársaink ügyeinek intézése. Emellett támogatást nyújtottunk mindazon magyar állampolgároknak, akik rendszeresen fordulnak hozzánk Görögországgal kapcsolatos ügyekben – legyen szó üzleti lehetőségekről, turizmusról vagy egyéb megkeresésekről.

Ezen a ponton szeretném megjegyezni, hogy az elmúlt években magyar barátaink körében Görögország folyamatosan a legnépszerűbb úti célok között szerepel. Ez különös örömmel tölt el bennünket, és büszkék vagyunk rá, hogy munkánkkal mi is hozzájárulhatunk ehhez a közös sikerhez.

2. Melyek a Görög Nagykövetség 2026-ra kitűzött céljai Budapesten, és mely területeken kívánják tovább erősíteni a görög–magyar együttműködést?

A kétoldalú kapcsolatok előmozdítása állandó prioritásunk, különös tekintettel a közös érdekeken alapuló területek elmélyítésére. Ilyen területek mindenekelőtt a gazdaság, a kereskedelem és a beruházások, valamint az energetika – figyelembe véve Görögország kulcsszerepét, amellyel a tágabb közép- és kelet-európai régió meghatározó energiacsomópontjává válik. Emellett a honvédelem, a turizmus és a kultúra terén is szorosabb együttműködésre törekszünk. E célok megvalósításán a Képviselőt minden munkatársa folyamatosan és elkötelezetten dolgozik.

3. Tudom, hogy kiemelt figyelmet fordít az diaszpórában élők oktatására, valamint a magyarországi görög oktatási intézmények és a görög nyelv oktatásának támogatására. Az Eötvös Collegium kitüntette Önt a Kollégium érmével az Eötvös Loránd Tudományegyetem Újgörög szakcsoportnak nyújtott önzetlen támogatásáért. Hogyan értékeli az elmúlt év fejleményeit ezen a területen?

Valóban, a diaszpórában élő görögök oktatása, a görög nyelv ismeretének népszerűsítése, valamint az anyanyelv megőrzésén keresztül a diaszpóra anyaországához fűződő kötődésének erősítése már magyarországi megérkezésem óta kiemelt személységi prioritást jelent számomra.

Ennek jegyében 2025-ben is – a Külügyminisztérium illetékes osztályaival és az Oktatási Minisztériummal való szoros egységben – folytatódott a görög pedagógusok kiküldetése a magyarországi görög oktatási intézményekbe. Az idei évben ráadásul sikerült növelnünk a létszámukat: míg 2024-ben nyolcan, addig 2025-ben már kilencen teljesítettek szolgálatot. Szeretném itt hangsúlyozni, hogy a görög állam még a súlyos gazdasági válság idején is megszakítás nélkül biztosította a pedagógusok kiküldetését, ezzel is kézzelfogható módon bizonyítva a diaszpórában élők nemzetiségi oktatásának ügye iránti elkötelezettségét.

Ezt a szemléletet kívánom szolgálni Nagykövetségünk kezdeményezéseivel is, valamint azzal a törekvéssel, hogy lehetőségeimhez mérten a legtöbb olyan rendezvényen jelen legyek, amelyet a görög oktatási intézményeink, illetve a Magyarorszá-

gi Görögök Önkormányzata szervez – utóbbi szintén jelentős szerepet vállal a diaszpóra oktatási intézményeinek támogatásában.

Örömmel tölt el továbbá, hogy az elmúlt évben Nagykövetségünk közreműködésével sikerült gazdagítani mind a görög oktatási intézmények könyvtárait – így a Manolisz Glezoz 12 Évfolyamos Kiegészítő Görög Nyelvoktató Iskolájáét, valamint a Nikosz Beloianisz Óvoda és Általános Iskoláét –, mind pedig az Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) Újgörög szakcsoport könyvállományát, görög állami intézmények és magánkiadók által felajánlott könyvadományok révén. Ezt a törekvést 2026-ban is folytatni kívánjuk.

Végezetül, kifejezetten az ELTE vonatkozásában, amely számára 2025 jubileumi év volt, hiszen – amint ismeretes – ekkor ünnepelte fennállásának 50. évfordulóját. Elismerve a tanszék görög nyelv és kultúra terjesztésében, meghatározó műhelyként betöltött szerepét kezdettől fogva törekedtem arra, hogy sokrétűen támogassam az intézmény működését és az ott dolgozó oktatók munkáját. Ennek jegyében – a Külügyminisztérium illetékes főosztályával szoros együttműködésben – az elmúlt két évben sikerült pénzügyi támogatást is biztosítani a Szakcsoport számára, ami egyértelmű jele annak, hogy Görögország elkötelezetten támogatja a diaszpórában élő görögök oktatását.

Külön örömmre szolgál továbbá, hogy az itteni görögség képviselőinek, az egyetem vezetésének és a Nagykövetségnek az összehangolt erőfeszítései nyomán – valamint az illetékes magyar hatóságok támogatásának köszönhetően – a közeljövőben ismét lehetőség nyílt arra, hogy az ELTE Újgörög Szakcsoport hallgatói közül mesterfokozattal rendelkező diplomások kerüljenek ki. Ez a végzettség lehetővé teszi majd számukra a görög nyelv oktatását a magyarországi görög oktatási intézményekben, s ezáltal a Tanszék ismét betöltheti azt a szerepét, hogy „új pedagógusok bölcsője” legyen diaszpóránk számára.

4. Terveznek-e a közeljövőben olyan kezdeményezéseket vagy programokat, amelyek a görög kultúra népszerűsítését szolgálják?

Mint minden évben, Nagykövetségünk idén is aktívan készül a Görög Nyelv Világnapjának megünneplésére február 9-én. Ez az évforduló kiemelt jelentőséggel bír, hiszen a görög Külügyminisztérium kitaró erőfeszítéseinek és áldozatos munkájának eredményeként – 2025. november 12-én az UNESCO Általános Konferenciájának 43. ülésszakának plenáris ülése egyhangú határozattal hivatalosan is elismerte e jeles napot. Ez a döntés a görög nyelv egyetemességének és időtálló értékének legmagasabb szintű nemzetközi elismerését jelenti.

Emellett az új év első negyedévében a Nagykövetség immár harmadik egymást követő alkalommal vesz részt a budapesti Frankofón Filmfesztiválon, amely – amint Önök is tudják – kiemelkedő népszerűségnek örvend Magyarországon, és minden évben nagyszámú közönséget vonz. Az idei évben Görögországot az „Arcadia” című film képviseli, Giorgos Zois rendezésében, az alkotás egyben Görögország hivatalos nevezése az Oscar-díj „legjobb nemzetközi film” kategóriájába. A vetítés március 9-én és 14-én lesz megtartva Budapest jól ismert mozijában, a történelmi Uránia Nemzeti Filmszínházban. A korábbi évekhez hasonlóan a Nagykövetség, a maga részéről természetesen idén is gondoskodik a rendezvény megfelelő népszerűsítéséről, valamint a magyarországi görögök egyesületeinek és szervezeteinek tájékoztatásáról, hogy honfitársaink minél nagyobb számban vehessenek részt ezen az értékes kulturális eseményen.

Végezetül szeretném tájékoztatni olvasóikat arról is, hogy tizenöt év után Nagykövetségünk az idei évben ismét hivatalos

fogadást rendez nemzeti ünnepünk, március 25-e alkalmából, mégpedig Budapest egyik legjelentősebb kulturális intézményében, az Országos Széchényi Könyvtárban. Ebben az évben kerül sorra a Nagykövetségünk kezdeményezésére létrejövő kiállítás megnyitása is, amelynek célja a görög–magyar kapcsolatok több évszázados hagyományainak, valamint a görög közösség hosszú és termékeny magyarországi jelenlétének bemutatása.

5. Hogyan értékeli Görögország szerepét a jelenlegi, összetett nemzetközi geopolitikai környezetben?

A 2025-ös esztendő kétségkívül rendkívül nehéz időszak volt, amelyet számos geopolitikai és geoökonómiai kihívás jellemezett: két fegyveres konfliktus zajlik Európa közvetlen szomszédságában, miközben a nemzetközi környezet minden eddiginél kiszámíthatatlanabbá válik.

Ebben az instabil világpolitikai közegben Görögország diplomáciai tekintélyét tovább erősíti az a tény, hogy a 2025–2026-os időszakban az Egyesült Nemzetek Szervezete legfontosabb politikai szervének, a Biztonsági Tanácsnak tagjaként tevékenykedik. Hazánk továbbra is a stabilitás pillére kíván maradni a tágabb térségében, és mind kétoldalú, mind többoldalú szinten olyan elkötelezett külpolitikát folytat, amely a nemzetközi jog tiszteletben tartásán és az ENSZ Alapokmányában rögzített elveken nyugszik.

6. Milyen üzenetet kíván küldeni, Nagykövet úr, a magyarországi görög közösség tagjainak?

Szeretném megköszönni honfitársainknak azt az értékes hozzájárulást, amellyel a magyarországi görög közösséget a két ország és a két nép közötti barátság élő hídjává emelik. Arra bátorítom őket, hogy továbbra is örökössék át az anyanyelvet, valamint az anyaországhoz fűződő szoros kötelékeket a magyarországi görögség fiatalabb nemzedékei számára.

Szeretném továbbá megismételni azt is, amit az itteni görögség szervezeteivel folytatott rendszeres egyeztetéseim során gyakran hangsúlyozok: a görögség ereje az egységből és az összetartásból fakad, olyan értékekből, amelyek a mai, válságokkal és kihívásokkal teli időszakban még inkább felértékelődnek.

Végezetül hangsúlyozni szeretném – csakúgy, mint a tavalyi interjúmban –, hogy Nagykövetségünk az idei évben is a magyarországi görög közösség mellett áll: nemcsak magas színvonalú konzuli szolgáltatások nyújtásával és az anyaországgal való kapcsolatok további erősítésén dolgozva, hanem minden olyan kezdeményezést támogatva is, amely a magyarországi görög diaszpóra céljainak előmozdítását és a történelmi görög–magyar kapcsolatokat ápolását szolgálja.

Andreas Oikonomou

Προβολή και προώθηση των ελληνικών προϊόντων στην Ουγγαρία

Στο πλαίσιο της συστηματικής δραστηριοποίησης της με στόχο την προβολή και προώθηση των ελληνικών προϊόντων στην Ουγγαρία, η Πρεσβεία της Ελλάδας έθεσε υπό την αιγίδα της την εκδήλωση γευσιγνωσίας ελληνικού κρασιού “Big Greek Week” η οποία πραγματοποιήθηκε με επιτυχία στη Βουδαπέστη.

Η Πρεσβεία της Ελλάδας έθεσε υπό την αιγίδα της την εκδήλωση γευσιγνωσίας ελληνικού κρασιού “Big Greek Week”

Το ποίημα του μήνα

Μιχάλης Γκανάς (1944-2024)

«Χριστουγεννιάτικη ιστορία»
Γυάλινα Γιάννενα (1989)

Κάθεται μόνος
και καθαρίζει τ' όπλο του δίπλα στο τζάκι.
Κανείς δε θά 'ρθει και το ξέρει,
κλείσαν οι δρόμοι από το χιόνι, σαν πέρυσι,
σαν πρόπερσι, Χριστούγεννα και πάλι
και τα ποτά κρυνώνουν στο ντουλάπι.
Το τσίπουρο στυφό, το ούζο γάλα
και το κρασί ραγίζει τα μπουκάλια.
Εκείνη τρία χρόνια πεθαμένη.

Κάθεται μόνος του δίπλα στο τζάκι,
δεν πίνει, δεν καπνίζει, δε μιλάει.
Στην τηλεόραση χιονίζει,
το στρώνει αργά στο πάτωμα και στο τραπέζι
και στις παλιές φωτογραφίες,
γνώριμα μάτια των νεκρών,
που τον κοιτάζουν απ' το μέλλον.
Εκείνη τρία χρόνια πεθαμένη
και μόνο το δικό της βλέμμα
έρχεται από τα περασμένα.

Κοντεύουν μεσάνυχτα
και καθαρίζει τ' όπλο του απ' το πρωί.
Πώς να του πω «Καλά Χριστούγεννα»,
ευχές δε φθάνουν ως εδώ,
δρόμοι κλεισμένοι, τηλεφωνα κομμένα,
η σκέψη αρπάζεται απ' το κλαδί τής μνήμης,
μα να τρυπώσει δεν μπορεί στη μοναξιά του.
Μια μοναξιά που χτίστηκε σιγά σιγά
μ' όλα τα υλικά και δίχως λόγια.

Κοντεύουν ξημερώματα κι ακόμη
γυαλίζει τ' όπλο του δίπλα στο τζάκι
με αργές κινήσεις σα να το χαϊδεύει.
Μένει στα δάχτυλα το λάδι
αλλά το χάδι χάνεται.
Θυμάται κυνηγετικές σκηνές
με αγριογούρουνα και χιόνια ματωμένα,
πριν γίνει θήραμα κι ο ίδιος
στην μπούκα ενός κρυμμένου κυνηγού,
που τον παραμονεύει αθέατος
αφήνοντας να τον προδίδουν κάθε τόσο
πότε μια λάμψη κάνης,
πότε μια κίνηση στις κουμαριές
κι η μυρωδιά απ' το βαρύ καπνό του.
Ξέρει καλά ότι κρατάει
μακρύκανο παλιό μπροστογεμές
γεμάτο σκάγια και μπαρούτι μαύρο.
Όταν αποφασίσει να του ρίξει
δε θα προλάβει πάλι να τον δει
πίσω απ' το σύννεφο της ντουφεκιάς του.

Αν σκέφτεται στ' αλήθεια κάτι τέτοια,
και δεν τον τιμωρώ εγώ μ' αυτές τις σκέψεις,
πώς να πλαγιάσει και να κοιμηθεί.
Λέω να γίνω πατέρας τού πατέρα μου,
ένας πατέρας που του έτυχε
σιωπηλό και δύστροπο παιδί,
και να του πω μια ιστορία
για να τον πάρει ο ύπνος.

Ύπνε που παίρνεις τα παιδιά πάρε και τον πατέρα...

Ύπνε που παίρνεις τα παιδιά
πάρε και τον πατέρα' απ' τις μασχάλες πιάσ' τον
σα να 'ταν λαβωμένος. Όπου πηγαίνεις τα παιδιά
εκεί περπάτησέ τον, με το βαρύ αμπέχονο στις πλάτες του
ν' αχνίζει.

Δώσ' του κι ένα καλό σκυλί
και τους παλιούς του φίλους, και ρίξε χιόνι ύστερα
άσπρο σαν κάθε χρόνο. Να βγαίνει η μάνα να κοιτά
από το παραθύρι, την έγνοια της να βλέπουμε
στα γαλανά της μάτια, κι όλοι να της το κρύβουμε πως είναι
πεθαμένη.

Ύπνε που παίρνεις τα παιδιά
πάρε κι εμάς μαζί σου, με τους ανήλικους γονείς,
παιδάκια των παιδιών μας. Σε στρωματσάδα ρίξε μας
μια νύχτα τού χειμώνα, πίσω απ' τα ματοτσινόρα
ν' ακούμε τους μεγάλους, να βήχουν, να σπαιίνουνε,
να βλαστημούν το χιόνι. Κι εμείς να τους λυπόμαστε
που γίνανε μεγάλοι και να βιαζόμαστε πολύ
να μοιάσουμε σ' εκείνους, να δουν πως μεγαλώσαμε να
παρηγορηθούμε.

ΜΙΧΑΛΗΣ ΓΚΑΝΑΣ «Χριστουγεννιάτικη ιστορία»

Ο Ποιητής Μιχάλης Γκανάς έγραψε ένα ποίημα αφιερωμένο στον πατέρα του με τίτλο “Χριστουγεννιάτικη ιστορία” από το βιβλίο “Γυάλινα Γιάννενα”(1989). Η «Χριστουγεννιάτικη ιστορία» είναι ένα ποίημα για τη σχέση ενός παιδιού, που δεν είναι πια παιδί, με τον πατέρα του. Μια σχέση δύσκολη «που χτίστηκε σιγά σιγά με όλα τα υλικά και δίχως λόγια». Ο Γκανάς επέλεξε την χριστουγεννιάτικη μέρα για να αποτυπώσει ποιητικά την μοναξιά και την απώλεια στον ιδιωτικό χώρο, αυτόν της οικογένειας αλλά και των υπαρξιακών ερωτημάτων τα οποία οι ενδοοικογενειακές σχέσεις γεννούν και επαιξάνουν.

Ο Μιχάλης Γκανάς με τον πατέρα του Γιάννη Γκανά, στο πατρικό σπίτι στο χωριό Τσαμαντάς Θεσπρωτίας το 1978.

Ο τίτλος «Χριστουγεννιάτικη ιστορία» δίνει στον Γκανά μια διαφορετική δυνατότητα: εκείνη τού να υπονομεύσει την ευκόλως εννοούμενη, από την συγκεκριμένη φράση, χαρούμενη ατμόσφαιρα, την συχνότερη, τελικά απουσία αντί για παρουσία τής χαράς, σε εκείνες τις χριστουγεννιάτικες ιστορίες, τουλάχιστον, τις οποίες αναλαμβάνει να αφηγηθεί η εσωστρεφής ποιοτική λογοτεχνία. Η μοναξιά που έχει κλείσει στα τείχη της, εξωτερικά, του χιονιού, ή εσωτερικά, της απώλειας, τον έρημο ηλικιωμένο τής ιστορίας βρίσκει δεινό

σύμμαχο στην σιωπηλή απειλή της τον «αθέατο» ενεδρεύοντα κυνηγό με το «μακρύκανο παλιό μπροστογεμές, αυτόν που ποτέ δεν προλαβαίνεις να τον δεις «πίσω απ' το σύννεφο της ντουφεκιάς του». Η παγωνιά μέσα και έξω από το σπίτι, επιτεινόμενη από τα «γνώριμα μάτια» των νεκρών, που μαρτυρούν, από το μακρινό ή από το πιο πρόσφατο παρελθόν, όπως το βλέμμα εκείνης που είναι «τρία χρόνια πεθαμένη», για την απουσία τους, δεν είναι ευνοϊκή, λοιπόν, για την έλευση του ύπνου. Μόνον η επίκληση του ποιητή-αφηγητή, μόνον η πραγματικότητα της Τέχνης, δηλαδή, θα καθιστούσε δυνατή τη ζεστασιά τής λήθης, της λυτρωτικής εδώ λήθης του ύπνου. Είναι το νανούρισμα που θα παρηγορήσει, είναι η μνήμη που αφού πληγώσει θα γιατρέψει, είναι η τέχνη, του λόγου εδώ, τελικά, που θα συντροφέψει σαν ζωντανή παρουσία, όπως τόσο καιρία έχει πει ο Εγγονόπουλος, και τον γέροντα που χαϊδεύει το όπλο του και τον γιο του, ο οποίος τον φέρνει κοντά του λέγοντας την ιστορία του, την ιστορία τους και, αισίως, και τον αναγνώστη-ακροατή.

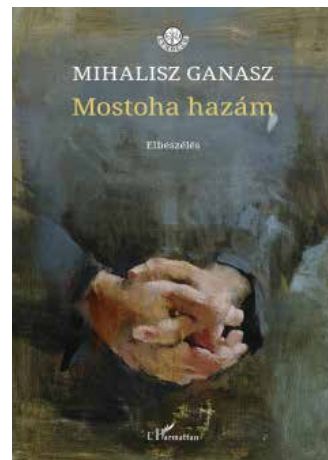
«Όλοι γνωρίζουμε, βέβαια, ότι τα Χριστούγεννα είναι γιορτή, γιορτή κορυφαίας χαράς, γιορτή με μήνυμα θρησκευτικής χαράς: η Γέννηση του Χριστού, της ελπίδας και της ειρήνης για την ανθρώπινη ύπαρξη [...] η κορυφαία θρησκευτική χαρά [μάλιστα] συνοδεύεται και από κορυφαία, γιορτινή χαρά τής κοινωνικής, οικογενειακής και προσωπικής ζωής των ανθρώπων». Τίποτε, ωστόσο, από τα παραπάνω, είτε ως συναίσθημα είτε ως κατάσταση, δεν είδαμε να βιώνουν οι ήρωες των χριστουγεννιάτικων ιστοριών που παρακολουθήσαμε εν τάχει. Οι «εφιαλτικές γυναίκες» και τα «καταραμένα πρόβατα» του Εμφυλίου, ο μοναχιασμένος γέροντας μέσα σε ένα έρημο σπίτι, στο αποκλεισμένο από τα χιόνια χωριό, ο «θανάσιμος οικοδεσπότης» τής καταναγκαστικής οικογενειακής σύναξης, όλοι κινούνται σε ένα απειλητικό και απειλούμενο, ναρκοθετημένο πεδίο, όπου βάλλουν κατά βούληση ο θάνατος, η βαθιά κατάθλιψη, η γυμνότητα της ύπαρξης. Η γιορτή είναι απλώς μια αφορμή για την περιγραφή τής κατάστασης, την οποία, ασφαλώς, καθιστά ακόμη οδυνηρότερη το επικαιρικό οξύμωρο της μη υπάρχουσας αιτίας για γιορτή, αλλά, αντίθετα, της υπάρχουσας επιτακτικής ανάγκης για θρήνο. Παρ' όλα αυτά, μέσω της προηγηθείσας προσέγγισης, ελπίζω να αναδείχθηκε επίσης και η ποικιλόβαθμη παρηγορητική/ιαματική/λυτρωτική ιδιότητα της ίδιας τής Τέχνης, η οποία, επιπλέον, γίνεται δραστική όχι μόνον για εκείνους οι οποίοι την υπηρετούν αλλά και για τους αποδέκτες τους, όταν το καλλιτεχνικό δημιούργημα είναι αυθεντικό, δηλαδή, γνήσιο, αληθινό, γράφει η Σταυρούλα Τσούπρου, ερευνήτρια, συγγραφέας και κριτικός λογοτεχνίας.

Το ποίημα αυτό αφηγείται δια στόματος του ποιητή την ιστορία του πατέρα, και τη νεκρή μάνα, που βρίσκεται συνεχώς παντού, με τρόπο που θυμίζει δημοτική ποίηση, όπως παλιά που οι άνθρωποι έγραφαν ποιήματα και τραγούδια δημοτικά με στοιχεία της παράδοσης, φράσεις απλές και κατανοητές. Ίσως είναι το πιο συγκινητικό ποίημα του Γκανά.

Μιχ. Γκανάς

Η «μητριά πατρίδα» συμβολίζει την Ελλάδα που, αντί να είναι μια ζεστή μητέρα, τους φέρθηκε σαν ξένους, στέλνοντάς τους μακριά και αφήνοντάς τους με το αίσθημα του «μια φορά ξένος, ξένος για πάντα». Η Ελλάδα ήταν πάντα σκαλισμένη σαν μόνιμος καημός αλλά και σαν στολίδι σε κάθε στίχο που χάραζε, όπως οι παλιοί Ηπειρώτες τεχνίτες τα περίτεχνα κοσμήματα. Η Ελλάδα του Γκανά είχε απογοήτευση αλλά και προσδοκία: «Έτσι ήταν η Ελλάδα πάντοτε, ένας δίσκος με αντίδωρα, κανένας δεν τη χόρτασε».

Από τον περασμένο Δεκέμβρη υπάρχει και η συγγραφική έκδοση του έργου «Μητριά πατρίδα». Την μετάφραση στην συγγραφική γλώσσα επιμελήθηκε ο πανεπιστημιακός καθηγητής Τάμας Γκλάζερ. Η πρωτοβουλία οφείλεται στον Διευθυντή του Ινστιτούτου Ελληνικού Πολιτισμού Ουγγαρίας Νίκο Φωκά με την συνδρομή της Ειρήνης Μποζόνα. Στην παρουσίαση της έκδοσης παρευρέθη η σύζυγος του Μιχάλη Γκανά, Πόπη Γκανά, η οποία κατασυγκινημένη ευχαρίστησε στην ομορφή εκδήλωση που έγινε στο φουαγιέ του Καφέ Bonbonier(5/12/2025) : «Θα ευχόμουν να ήταν εδώ ο Μιχάλης να δει, να ακούσει όλα αυτά, γιατί αγαπούσε αυτό τον τόπο, μάλιστα θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει και τα λίγα συγγαρέζικα που ήξερε με χαρά. Ευχαριστώ από καρδιάς τον κ. Νίκο Φωκά, τον κ. Χριστοδούλου και όλους εσάς που τον τιμήσατε με την παρουσία σας σήμερα εδώ.»

Η Πόπη Γκανά στο φουαγιέ του Καφέ Bonbonier, Βουδαπέστη (5/12/2025)

Ποιητής της γενιάς, που βγήκε από τις στάχτες του Εμφυλίου Πολέμου, γεννήθηκε στον Τσαμαντά Θεσπρωτίας, ένα χωριό της Ηπείρου πολύ κοντά στα ελληνοαλβανικά σύνορα, το 1944 και έζησε τα πρώτα χρόνια της ζωής του σε χώρες της Ανατολικής Ευρώπης. Όλα τα άγρια γεγονότα που βίωσε η Ελλάδα γράφτηκαν μέσα του από τα πρώτα ήδη χρόνια της ζωής του: ο φύσει και θέσει Ηπειρώτης Μιχάλης Γκανάς

έζησε από μικρός τις σκοτεινές επιπτώσεις της φυγής και του πολέμου. «Κανείς δεν βγαίνει αλώβητος από τις μυλόπετρες της Ιστορίας», έγραφε, και αυτήν τη διαπίστωση την ένιωσε από τεσσάρων χρονών, όταν βρέθηκαν μαζί με την οικογένεια να καταφεύγουν, κυνηγημένοι από τον Εθνικό Στρατό από το χωριό τους, στη γειτονική Αλβανία. Ο Μιχάλης Γκανάς έτσι διασταυρώθηκε με την Ιστορία νήπιο, το φθινόπωρο του '48, με την υποχώρηση των ανταρτών από το όρος Μουργκάνα της Ηπείρου.

Φοράμε το καπέλο με την κουκουβάγια. Χαιρετάμε τους καθηγητές στρατιωτικά όπου τους βρούμε. (από δεξιά Ο Μιχάλης με τους συμμαθητές του φίλους για μια ζωή Γεράσιμο και Λευτέρη, στο γυμνάσιο στις Φιλιάτες Θεσπρωτίας, 1960

Στη μεγάλη φούρια των μαχών με τον τακτικό στρατό, όσοι μπορούσαν κρύβονταν. Η οικογένειά του, εκτός από τον παππού που ανάρρωνε από τύφο, είχε καταφύγει με τους συγχωριανούς στο βουνό, στη Λυκότρυπα. Μέσα στο πηχτό βουητό των εχθροπραξιών, προχωρούν στον δρόμο χαμένοι, «Πάμε συναγωνιστή!» φωνάζουν στον παππού οι αντάρτες, ανύποπτοι ότι απευθύνονται σε υποστηρικτή του ΕΔΕΣ, και τους παρασύρουν όλο τους πέρα απ' τα σύνορα, ξεκινώντας μια οδύσσεια που θα μείνει στη μνήμη του χαραγμένη για πάντα, μαζί με τις προφορικές αφηγήσεις που άκουγε στα ανοίκια ξένα σύμπαντα. Επειδή η πάμφτωχη Αλβανία δεν μπορούσε να ταΐσει τα ταλαιπώρα μέλη της οικογένειας, και τους άλλους θα φύγουν με ένα πολωνικό φορτηγό διαπλέοντας τη Μεσόγειο, τα στενά του Γιβραλτάρ και κατόπιν της Μάγχης, για να καταλήξουν τελικά στη μακρινή Ουγγαρία. «Έτσι περάσαμε στην Αλβανία κι από κει στην Ουγγαρία, ως "απαχθέντες υπό τον κομμουνιστοσυμμοριτών". Γι' αυτό και καταφέραμε να γυρίσουμε πίσω δύο χρόνια μόλις μετά την εκτέλεση του Μπελογιάννη τον Φεβρουάριο του '54. Αν ήμασταν καταχωρημένοι στους πολιτικούς πρόσφυγες δεν υπήρχε περίπτωση να μας το επιτρέψουν. Κάτι που με γέμιζε ενοχές αργότερα, όντας αριστερός. Χίλια διακόσια εξήντα άτομα ταξιδέψαμε με τρένο ως τη Βενετία κι από κει πήραμε το τρένο για την Ηγουμενίτσα. Όπως διαπίστωσα αργότερα, με το ίδιο πλοίο, το «Μιαούλης», πήγα στην Κρήτη για να υπηρετήσω τη θητεία μου. Τι παιχνίδια παίζει η μοίρα!».

Ο Γκανάς συμπύκνωσε το χρονικό της ομηρίας, της προσφυγιάς και της επιστροφής σε μια πατρίδα-μητριά, ανήμπορη να κρατήσει τα παιδιά της, βαδίζοντας στα ίχνη του Μακρυγιάννη, του Στρατή Δούκα ή του Θανάση Βαλτινού, αποφεύγοντας τον πειρασμό του μελοδραματισμού όπως ο διάλογος το λιβάνι.

Κάθε του φράση και μια εικόνα, ιδωμένη από το παιδί που υπήρξε τότε και διυλισμένη από τον ενήλικα εαυτό του που κουβαλάει το βάρος του ξεριζωμού. Η πείνα, οι αρρώστιες, οι μετακινήσεις, τα πρώτα σεξουαλικά σκιρτήματα, η στενή επαφή με τον θάνατο αλλά και με τη φύση, η απουσία του πατέρα που έχει μείνει πίσω, ο αγώνας της μάνας για την επιβίωση δένονται σαν ψηφίδες ενός πικρού μωσαϊκού με τις ιστορίες των επαναπατρισμένων που αναγκάζονται να μοιρολογούν στα κρυφά τους νεκρούς τους, που καλούνται να δώσουν λογαριασμό για την παραμονή τους στο ανατολικό

μπλοκ και που, σπρωγμένοι από την φτώχεια, παίρνουν και πάλι τον δρόμο της ξενιτιάς, γράφει η **Σταυρούλα Παπασπύρου στις 6.10.2021 στο περιοδικό LIFO**.

Ο γενέθλιος τόπος σιγά-σιγά ερημώνει. Άλλος φεύγει για Αμερική, άλλος για Γερμανία ή Αυστραλία, οικογένειες σπάνε στα δυο μ' ολέθριες συνέπειες. Όσο σκληρή ήταν η εξορία άλλο τόσο επώδυνος αποδείχτηκε κι ο γυρισμός. Πού να το φανταζόταν ο Γκανάς πόσο επίκαιρο θα ήταν το βιβλίο του δεκαετίες μετά την συγγραφή του, αρχικά σε μια Ελλάδα-υποδοχέα πλέον μεταναστών, «μητριά πατρίδα» για εκατοντάδες χιλιάδες ξένους, και στη συνέχεια σε μια Ελλάδα γονατισμένη από την κρίση, ανήμπορη γι' άλλη μια φορά να κρατήσει τα παιδιά της... Ένα σύντομο, πυκνό και σπαρακτικό μέσα στη λιτότητά του αφήγημα για την προσφυγιά.

«Μερικοί κριτικοί με έχουν χαρακτηρίσει ποιητή της εντοπιότητας, του γενέθλιου τόπου. Θέλω να πιστεύω πως δεν είμαι μόνο αυτό. Ότι με βασανίζει κατά βάθος είναι η οριστική απώλεια ανθρώπων, τόπων και τρόπων και το ανέφικτο της επιστροφής. Πού; Στην παιδική ηλικία, ίσως την πραγματική πατρίδα όλων μας», εξομολογείται –πάντοτε ο λόγος του ήταν εξομολογητικός– στην επιλογή από τα «Αγαπημένα» έργα άλλων ομοτέχνων του (εκδόσεις Μεταίχμιο), εξηγώντας το πέρασμα από την αθωότητα στην ωριμότητα και από τον σκληρό κόσμο των νεκρών σε εκείνον των ονείρων. Στις αρχές της δεκαετίας του '60, αφήνοντας πίσω του τα δύσκολα εφηβικά χρόνια της προσφυγιάς, κατεβαίνει στην Αθήνα, που φαντάζει μια πόλη εχθρική, η οποία τον καλεί να προσαρμοστεί, σαν ήρωας του Μπαλζάκ, στην επίπλαστη βιτρίνα της: «Μόνο το φίδι ξέρει τι σημαίνει να αλλάξεις το πετσί σου/γι' αυτό του περισσεύει το φαρμάκι», γράφει για εκείνα τα δύσκολα πρώτα χρόνια της αργής προσαρμογής στην πόλη. Η αγωνία σύντομο όμως γίνεται λόγος και η απόγνωση δημιουργία, με τον ίδιο να ανακαλύπτει έναν δικό του τρόπο να φτιάχνει από το χάος τον κόσμο: την ποίηση. Αυτή ήρθε και τον βρήκε όταν έπεσε στα χέρια του η συλλογή με ποιήματα του Καββαδία «Μαραμπού και Πούσι» από τις εκδόσεις Γαλαξία – αν και η πρώτη επαφή με τον ανεξάντλητο ποιητικό κόσμο είχε γίνει πιο πριν, όταν αναγκάστηκε να προσποιηθεί, μαθητής ακόμα, τον άρρωστο για να τελειώσει την «Οδύσσεια» στη μετάφραση του Αργύρη Εφταλιώτη» **γράφει η Τίνα Μανδηλαρά στις 12.11.2024 στο περιοδικό LIFO**.

Φοίτησε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Εργάστηκε ως βιβλιοπώλης, ως επιμελητής τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών εκπομπών και ως κειμενογράφος. Αλλά η μεγάλη του αγάπη ήταν η ποίηση, αφού όπως έλεγε ήταν βγαλμένη από την καθημερινότητα και εκείνος έγραφε όπως ανάσαινε, όπως ζούσε! Ο Μιχάλης Γκανάς συνεργάστηκε με σημαντικούς Έλληνες συνθέτες και είχε τη χαρά να ακούσει τα τραγούδια του από σπουδαίες φωνές. Μερικά τραγούδια του έγιναν ευρύτερα γνωστά, όπως: «Στο Σουμιτζού κάποια βραδιά», «Μικρός Τιτανικός», «Τα κορμιά και τα μαχαίρια», «Του πόθου τ' αγρίμι», «Χρώμα δεν αλλάζουνε τα μάτια», «Καράβια στη στεριά», «Κι αν σε θέλω», «Για των ματιών σου το χρώμα». «Γράφοντας στίχους, είχα πάντα στο μυαλό μου ότι ο ακροατής δεν έχει τη δυνατότητα να επανέλθει, όπως ο αναγνώστης. Η γραφή δεν πρέπει να είναι απλοϊκή, αλλά ευθύβολη. Είναι αρχή για μένα, κάτι σαν στρατευμένη τέχνη».

Ενδιαμέσως συνεργάστηκε με την κρατική τηλεόραση ως επιμελητής λογοτεχνικών εκπομπών και σεναριογράφος.

Από το 1989 έως τη συνταξιοδότησή του το 2005 εργάστηκε ως κειμενογράφος σε διαφημιστική εταιρεία.

Έργα του συμπεριλαμβάνονται σε ανθολογίες στα αγγλικά, βουλγαρικά, γαλλικά, γερμανικά, γεωργιανά, ισπανικά, ιταλικά, κινεζικά, ουγγρικά, πολωνικά, ρουμανικά, τσέχικα και φινλανδικά.

Βραβεία

Το 1994 τιμήθηκε με το Κρατικό Βραβείο Ποίησης για το βιβλίο του Παραλογή, το 2009 με το βραβείο Καβάφη, το 2011 με το βραβείο Ακαδημίας Αθηνών (Ίδρυμα Πέτρου Χάρη) για το σύνολο του έργου του, το 2021 με το Μεγάλο Βραβείο Jean Moreas για το έργο και την προσφορά στα Ελληνικά Γράμματα. Επίσης το 2021 ήταν ανάμεσα στους finalists του The Anglo-Hellenic League Runciman Award για το δίγλωσσο βιβλίο του A Greek Ballad: Selected Poems, (Yale University Press 2020), καθώς και στους finalists του διεθνούς κύρους βραβείου Neustadt International Prize for Literature 2021 για το ίδιο βιβλίο.

Έγραψαν για το έργο του :

Ο Βασίλης Βασιλικός, Συγγραφέας, Πρέσβης της Ελλάδας στην UNESCO, Εφημ. Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, για το έργο Ακάθιστος Δείπνος ποίηση. Αθήνα, Καστανιώτης, 1994.

Σπάνια μου έτυχε να διαβάσω ποιήματα νέου, για μένα, ποιητή που δεν γνώριζα πριν καθόλου τη δουλειά του (κι ούτε, πιστεύω, έχει εκδώσει άλλη συλλογή) και να σταθώ έκπληκτος μπροστά στην ωριμότητα της σκέψης και στην αρτιότητα της έκφρασης. Ούτε μια περιττή λέξη στη συλλογή του "Ακάθιστος δείπνος". Αντίθετα, όλες οι λέξεις είναι ξαναφτιαγμένες, καινούργιες, τα επίθετα περασμένα από χίλια φίλτρα πριν χρησιμοποιηθούν, συνδυασμένα έντεχνα με την ηπειρωτική δημοτική παράδοση και τη σύγχρονη πικρή εμπειρία της αβίωτης πρωτεύουσας. Τολμώ να πω ότι πρόκειται για την πιο ολοκληρωμένη πρώτη ποιητική συλλογή που έχει κυκλοφορήσει στην Ελλάδα μετά το 1950...

Ο Γ.Π. Σαββίδης, Εφημ. ΤΟ ΒΗΜΑ, 2-7-1989. Για το έργο Γυάλινα Γιάννενα ποίηση. Αθήνα, Καστανιώτης, 1989.

Ο Μιχάλης Γκανάς είναι ολιγογράφος ποιητής, δηλαδή μετράει τα λόγια του και φιλτράρει τα συναισθήματά του.

Η Τρίτη συλλογή ποιημάτων του, ουσιαστικά, δεν καλύπτει πάνω από 29 σελίδες. Όμως, αν εξαιρέσουμε τις 23 σελίδες ποιητικής ύλης της πρώτης συλλογής του Καβάφη (Ποιήματα, 1904), δεν μπορώ να θυμηθώ άλλη "πλακέτα" που να σου επιβάλλεται έτσι αυθωρεί με την μαστορική λιτότητά της και την ανθρωπινή της γνησιότητα. Και, δεδομένου ότι τούτη η συλλογή συμπεριλαμβάνει ένα νέο - Καρυστακικό πράγμα (σ. 21) που μου είναι αφιερωμένο, θα ήθελα να επικαλεστώ την ιδιωτική μαρτυρία ενός συνομήλικού μου ποιητή, ο οποίος, τις προάλλες, μου έλεγε με συγκινημένο θαυμασμό. "Δεν έτυχε να γνωρίσω τον Γκανά, και διαβάζοντάς τον αναρωτιέμαι πως είναι δυνατόν να υπάρχει την σήμερα ημέρα ποιητής που να γράφει τα Ελληνικά με τέτοιο ήθος...".

Η Έλενα Χουζούρη, Ποιήτρια, δημοσιογράφος, Εφημερίδα Η ΑΥΓΗ για το έργο Γυάλινα Γιάννενα

Υπάρχουν ποιητές που όσο περνάει ο καιρός τόσο βαθαινούν στα πράγματα, τόσο βαθαινούν στις λέξεις, τόσο περισσότερο αναζητούν τη εκ-

φραστική τους περιπέτεια μέσα στο Μύθο που μοιάσει απαραίτητος όσο ποτέ σήμερα. Σ' αυτούς ανήκει και ο Μιχάλης Γκανάς...

Τα Γιάννενα - η γενέθλια πόλη του ποιητή για όσους δεν το γνωρίζουν - δεν είναι παρά η πρόφαση, το σκηνικό για να ακουμπήσει ο Μύθος και να ξεκινήσουν έτσι οι μυθολογικές διαδρομές τις οποίες ακολουθούμε στις περισσότερες σελίδες του βιβλίου...

Ο Βαγγέλης Κατζηβασιλείου, Κριτικός λογοτεχνίας, Εφημ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 7-7-1993. Για το έργο Παραλογή ποίηση. Αθήνα, Καστανιώτης, 1993. Κρατικό Βραβείο Ποίησης 1994.

...Ο έρωτας και ο θάνατος, η λατρεία της ελληνικής φύσης (που ξεφεύγει από τον ελληνοκεντρισμό και το συναισθηματικό αναμείγμα της γενέθλιας γης με την καθαρώς υπαρξιακή ή αισθησιακή διάσταση την οποία προσλαμβάνει η εικόνα της), η Νέκυα και οι κατάλογοι των οικείων ονομάτων, οι μεγάλες απώλειες και τα μικρά κέρδη των μνημονικών αφιερώσεων: αυτές είναι οι αναντικατάστατες παράμετροι της συλλογής του Γκανά, που παρασύρει αμέσως τον αναγνώστη στον κόσμο της χάρη στην άνεση της συναναστροφής του δημιουργού με τον προγονικό ποιητικό κορμό και τις αξίες του. Συναναστροφή που προδίδει ελευθερία πνεύματος, στέρεη γλωσσική συμπεριφορά και έμπνευση και ταλέντο.

Ο Μιχάλης Γκανάς εξομολογείται - Αποσπάσματα από συνεντεύξεις:

Αψινθος «Το δημοτικό τραγούδι ήταν η κιβωτός μου»

Στην ποιητική σύνθεση Αψινθος παρεμβάλλονται αποσπάσματα από την Αποκάλυψη και ένα μεγάλο ποίημα του Γιώργη Παυλόπουλου. «Αυτό θα ήθελα να το έχω γράψει εγώ, είναι ένα ποίημα που παραθέτει μόνον τα ονόματα σπάνιων και λιγότερο σπάνιων πουλιών». Επίσης ο Μιχάλης Γκανάς παραθέτει ένα ποίημα του Μάθιου Άρνολντ, την Παραλία του Ντόβερ, που μιλάει για την αγάπη. Παρατηρώ ότι η αγάπη είναι ένα θέμα που επανέρχεται συχνά στην ποίησή του. Συμφωνεί: «Για κάποια από αυτά με έχουν πει παλιομοδίτη».

Τον ρωτώ αν πράγματι θεωρεί τον εαυτό του παλιομοδίτη. «Ναι, αν σκεφτείς ότι είμαι επηρεασμένος ακόμα από το δημοτικό τραγούδι. Όλα τα θέματά μου θα μπορούσαν να τα πουν παλιομοδίτικα. Όταν έβγαλα το '78 το πρώτο μου βιβλίο με θεώρησαν παλιό, ερχόμενου από έναν κόσμο μακρινό. Και σήμερα ακόμα νιώθω ότι συνεχίζω αυτόν τον κόσμο. Αυτοί σταμάτησαν να τραγουδούν, εγώ συνεχίζω. Το δημοτικό τραγούδι ήταν η κιβωτός μου, η σωτηρία μου. Ένας οικείος λόγος που βρίσκεται μέσα στην αναπνοή του Έλληνα. Επίσης, πέρα από το δημοτικό τραγούδι, υπάρχει και η ίδια η γλώσσα η ομιλούμενη, που έχει μουσικότητα και ακρίβεια στην έκφραση, παρρησία και αυτάρκεια. Το βλέπεις αν βρεθεί κάποιος λαϊκός να μιλήσει στην τηλεόραση, αντίθετα με τους σπουδαγμένους δημάρχους και υπουργούς... Αν τελικά κατάφερα κάτι, ήταν με τον τρόπο που τα είπα, και αυτό είναι το πιο σημαντικό στη λογοτεχνία».

Παρατηρώ ότι στην ποιητική αυτή σύνθεση υπάρχουν πολλές αφιερώσεις. Μία είναι στη Ζυράννα Ζατέλη. «Θυμάμαι που τα λέγαμε το 2007, μετά τις μεγάλες πυρκαγιές, σε μια συγκέντρωση στο Σύνταγμα, τότε που οι ειδοποιήσεις έγιναν μέσω SMS. Αισθάνθηκα την ανάγκη να της αφιερώσω κάτι, γιατί η ίδια η Ζυράννα είναι καταφύγιο θηραμάτων». Αφιερώσεις υπάρχουν και στον Νάσο Θεοφίλου, στον Δημήτρη Κοσμόπουλο και στον Θανάση Μαρκόπουλο, ποιητές που, όπως λέει, τους αγαπά.

Το ότι δεν μπόρεσα να μιλήσω για την Αθήνα έχει να κάνει με το γεγονός ότι οι εμπειρίες μου απ' την Ήπειρο και την Ουγγαρία έκατσαν πολύ βαθιά μέσα μου. Μου έλεγε ο Γιάννης Βαρβέρης: «Ωραία είναι τα ποιήματά σου, αλλά θέλω να δω πώς βλέπεις τα μπαρ, πώς βλέπεις την οδό Πανεπιστημίου, πώς βλέπεις πράγματα της πόλης». Δεν ξέρω τι ακριβώς με βασανίζει. Αυτό που διατύπωσαν άλλοι είναι το ανέφικτο της επιστροφής. Δεν είναι μόνο η Ήπειρος, αλλά αυτό που έχει ο καθένας μέσα του: το αδύνατο της επιστροφής, ένα πράγμα που είναι εξ ορισμού χαμένο. Ένα βαρύ πράγμα, σαν ηπειρώτικο μοιρολόι. Η επιστροφή είναι αδύνατη. Γι' αυτό υπάρχει αυτή η ένταση. Τελευταία, συμβαίνει το αντίθετο: έχω πιάσει τον εαυτό μου να του λείπει η Αθήνα. Εξημερώθηκα μαζί της μέσω των παιδιών μου, που η Αθήνα είναι η πόλη τους. Πηγαίναμε εκδρομές στην εξοχή και μου έλεγαν πως βρωμάει δεντρίλα.

Ο Μιχάλης Γκανάς με την οικογένειά του, τον γιό του Γιάννη, την κόρη του Μυρσίνη και την γυναίκα του Πόπη

Το πρώτο μου βιβλίο βγήκε το 1978 απ' τις εκδόσεις Κείμενα. Ο ποιητής τότε είχε κι εκτίμηση και μέλλον. Βέβαια, πρέπει να σου πω πως, όσο ήμουν στο Γυμνάσιο, δεν ήξερα κανέναν εν ζωή ποιητή, εκτός απ' τον Καββαδία. Και μιλάμε για το 1962, που έναν χρόνο μετά ο Σεφέρης πήρε Νόμπελ. Αν δει κανείς ψύχραιμα, όμως, τις επιδόσεις των ποιητών και των πεζογράφων, θα καταλάβει πως δεν υπάρχει μεγάλη διαφορά. Κάθε γενιά βγάζει τρεις-τέσσερις σημαντικούς ποιητές. Είναι ένα είδος, όμως, που το φοβάται ο κόσμος. Επειδή έχει αυξηθεί, σήμερα, ο όγκος των αναγνωστών, φαίνεται ότι η ποίηση διαβάζεται λιγότερο, ενώ στην πραγματικότητα διαβάζεται περισσότερο.

Μεγάλωσα κυρίως με γυναικόπαιδα. Οι άντρες πολεμούσαν στον Εμφύλιο ή είχαν φύγει για τις κωμοπόλεις. Κάποια στιγμή, ο Εθνικός Στρατός εκπόρθησε τη Μουργκάνα και, φεύγοντας, οι αντάρτες τούς πήραν όλους μαζί τους, Αριστερός και Δεξιός. Χαρακτηριστικά, του παππού μου, που ήταν με τον Ζέρβα, όπως και όλη η οικογένειά μου, του είπαν «πάμε να φύγουμε, συναγωνιστή». Δεν υπήρχαν εκείνη την ώρα περιθώρια να εξηγήσεις τι και πώς. Φύγαμε για την Ουγγαρία τον Σεπτέμβριο του '48 και γυρίσαμε τον Φεβρουάριο του '54, αφήνοντας εκεί δύο νεκρούς: τη γιαγιά μου και τη θεία μου.

Ο πάππος, με το Μιχάλη μπρος του,, την γιαγιά μου, την μητέρα του, επάνω η αδελφή του , η μάνα με τον μικρό και η θεία Χρυσάνθη. Πίσω από την φωτογραφία που 'στειλε του πατέρα μου έγραψε: «Φωτογραφία μου στα χέρια πού θα πας κοιτάξε μη δακρύσεις...» Μπελογιάννης, 1952

Δεν ήμασταν πολιτικοί πρόσφυγες και γι' αυτόν το λόγο χαρακτηριστήκαμε απαχθέντες απ' τους αντάρτες. Η φυγή μας στην Ουγγαρία ήταν μια πάρα πολύ δυνατή περιπέτεια. Έχω γράψει κι ένα πεζογράφημα, τη Μητριά Πατρίδα, γι' αυτό. Όταν φτάσαμε στην Ουγγαρία, μας μοιράσανε σε αστικό και αγροτικό πληθυσμό και χτίσανε το χωριό Μπελογιάννη, ειδικά για μας, τους αγρότες. Ένα απ' τα πρώτα μέρη στα οποία μας πήγαν ήταν η λίμνη του Μπάλατον, εκεί όπου βρίσκονταν τα πολυτελή θέρετρα των Μαγυάρων, και βιώσαμε το πρώτο πολιτισμικό σοκ.

Στην Ουγγαρία ζούσα μέσα στην οικογένεια, οπότε ήταν δύσκολο να περάσουν τα πολιτικά μηνύματα είτε απ' το σχολείο είτε απ' το κομμουνιστικό κράτος. Όταν γυρίσαμε στην Ελλάδα είχα την τύχη να μην πάω στις «Παιδοπόλεις». Εκεί, πολλά παιδιά πήγαν απ' το άσπρο στο μαύρο και τρελάθηκαν. Μεγάλο πρόβλημα αντιμετώπισα στην Αθήνα, όταν ήρθα για σπουδές, το 1962. Έβραζε τότε ο τόπος από την αδικία που συνέβαινε στην Αριστερά. Εξορίες, πιστοποιητικά κοινωνικών φρονημάτων και άλλα με οδήγησαν προς τα εκεί. Ήταν ένα ρεύμα. Βέβαια, ένιωθα πολύ άσχημα απέναντι στον πατέρα μου, που του είχαν πάρει όλη την οικογένεια. Στη συνέχεια, μπορώ να πω πως, χωρίς να οργανωθώ στην Αριστερά, ανήκα σε αυτόν το χώρο.

«Εσύ δεν θα πεθάνεις.....πεθαίνουν οι μανάδες; Δεν πεθαίνουν» στο πατρικό σπίτι στο χωριό Τσαμαντάς Θεσπρωτίας .

Μπορεί η είδηση του θανάτου του να μας κάνει να στεκόμαστε αμήχανα μπροστά στη ματαιότητα της ζωής, όμως η ποίησή του αποτελεί καταφύγιο ακόμη και για τη δική του απώλεια γι' αυτό θα δανειστώ δικά του λόγια από τη συλλογή Παραλογή και το ποίημα που έγραψε ο Μιχάλης Γκανάς για την μητέρα του: «Εσύ δεν θα πεθάνεις, [...] Πεθαίνουν οι μανάδες; Δεν πεθαίνουν». Αντιστοίχως, αναρωτιέμαι αν πεθαίνουν οι σπουδαίοι ποιητές και αυτομάτως καταλήγω πως όχι δεν πεθαίνουν. Μένουν για πάντα εδώ και μας συντροφεύουν στη στείρα καθημερινότητα της επίγειας ζωής. «κάνεις δεν βγαίνει αλώβητος από τις μυλόπετρες της Ιστορίας»

Δυό ξεχωριστές περιπτώσεις που ο Μιχάλης Γκανάς είχε στην σκέψη του και στην καρδιά του.

Δυό ποιητές που αναζητούσε τον διάλογο μαζί τους...

Ο ποιητής Χρήστος Μπράβος
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΝΕΚΡΟΤΑ-
ΦΕΙΟ, Μην περπατήσεις/ τού-
τα τα βουνά/ η μάνα λέει/ δεν
κάνει να πατάμε/ πεθαμέ-
νους. Χ.Μ.

Πριν έρθει, η αλφαβητική σει-
ρά του Σαχτούρη, υπάρχει ακό-
μη μία αναφορά σε αυτόν, με
την ευκαιρία των παραθεμάτων της μνείας στον πιο κοντινό του
φίλο τον ποιητή Χρήστο Μπράβο, από την Δεσκάτη Γρεβενών
όπου ο Γκανάς γράφει τα ακόλουθα: «Προσπαθώ να φανταστώ
τι θα έγραφε ο Χρήστος μεγαλώνοντας και ωριμάζοντας. Και
λυπάμαι πολύ γιατί κόπηκε τόσο νωρίς ένας διάλογος μεταξύ
μας και των ομοιών μας, που έρχεται από το Δημοτικό Τραγουδί,
περνάει από τον ιδιάζοντα υπερρεαλισμό του Σαχτούρη και τον
Μάρκο Μέσκο, και ποιος ξέρει πού θα μας έβγαζε».

Ο ποιητής Μίλτος Σαχτούρης

Γίνεται φανερό ότι ο Γκανάς
αναγνωρίζει στο ποιητικό πρό-
σωπο του Σαχτούρη όχι μία απλή
επίδραση, αλλά έναν οιωνοί πρό-
γονο. Έναν πρόγονο τον οποίο,
μάλιστα, γνώρισε, χωρίς να το
επιδιώξει, όπως γράφει στον μι-
κρό σχολιασμό που έπεται των
δύο ανθολογημένων ποιημάτων,
«Χριστούγεννα 1948» και «Πορτοκαλιά»: «Μόλις είχα βγάλει
τα Μαύρα λιθάρια το 1980, ήμουν στη «Δωδώνη» και εμφα-
νίζεται ένας επιβλητικός κύριος με μαύρο παλτό και κόκκινο
κασκόλ. Με ζητάει στο ταμείο, ο ταμίας με δείχνει στο βάθος
τού μαγαζιού, και ο Σαχτούρης έρχεται καταπάνω μου. Είχα
δει φωτογραφίες του αλλά δεν τον αναγνώρισα, άλλωστε
είχα την εντύπωση ότι ήταν ένας κοντόχοντρος άντρας. Πλη-
σιάζει, μου δίνει το χέρι του ενώ συστήνεται και μου λέει:
—Κύριε Γκανά, εγώ που υπήρξα κυνηγός μπορώ να εκτιμήσω
ιδιαίτερος τον στίχο σας: «μπεκάτσες εκθρονίζονται με πά-
ταγο». Συγχαρητήρια! Χαίρετε. Και φεύγει αφήνοντάς με σύ-
ξυλο. Δεν θυμάμαι αν πρόλαβα να του πω «χαίρω πολύ»...». Θα
έλεγε κανείς, χαριτολογώντας, αλλά, ταυτόχρονα, ευρι-
σκόμενος πολύ κοντά στην (καλλιτεχνική) πραγματικότητα,
ότι το «χαίρω πολύ» ο Μιχάλης Γκανάς το είπε, κατά έναν
τρόπο, στον Μίλτο Σαχτούρη με το έργο του. Και, παρόλο που
το «Χριστούγεννα 1948» τού δεύτερου δεν συγκλίνει μόνον
αλλά και αποκλίνει σε πολλά σημεία από την «Χριστουγεν-
νιατική ιστορία» τού πρώτου, το βέβαιον είναι ότι ο Γκανάς
είχε ήδη γνωρίσει και αγαπήσει το ποίημα του Σαχτούρη όταν
έγραφε το δικό του.

Ο Στιχουργός Μιχάλης Γκανάς

Πέρα από το ποιητικό του έργο, το οποίο μελοποιήθηκε ουκ
ολίγες φορές, ο Μιχάλης Γκανάς αγαπούσε τη στιχουργική και
έγινε γνωστός στο ευρύ -μη αναγνωστικό- κοινό μέσα από την
ερμηνεία μεγάλων καλλιτεχνών όπως οι Ελευθερία Αρβανιτά-
κη, Γιώργος Νταλάρας, Βασίλης Παπακωνσταντίνου, Λαυρέντης

Μαχαιρίτσας, Έλλη Πασπαλά κ.α. Συνεργάστηκε επίσης με τους
μεγάλους συνθέτες Θάνο Μικρούτσικο, Νίκο Μαγκάκη, Μίκη
Θεοδωράκη, Νίκο Αντύπα, Ευανθία Ρεμπούτσικα, Ara Dinkjian,
Goran Bregovic, Νίκο Ξυδάκη, Δημήτρη Παπαδημητρίου κ.α.

Στο διαδίκτυο όταν γνωστοποιήθηκε ο θάνατος του, ήταν
οι αναφορές στο πρόσωπο του και το έργο του μια πλημμύρα.
Δυό-τρία από αυτά ανώνυμα

« Τι μεγαλείο μέσα στην απλότητα!»

«Υπέροχο..! συγκινητικό..! Και ανθρώπινο!»

Ψυχή μου ! Τί κουβαλούσες μέσα σου για να βγουν αυτές οι
ελεγείες Τι ευαισθησία...! Αιώνια η μνήμη του.

**Απόσπασμα από το ένθετο “Νησίδες” της Εφημερίδας
των Συντακτών. Του Νίκου Γ. Ξυδάκη.**

7 Μαΐου 2025 ·

« Θυμάμαι τον Μιχάλη Γκανά στο βιβλιοπωλείο ΔΩΔΩΝΗ,
στην οδό Ασκληπιού, μεταξύ Σόλωνος και Ακαδημίας. Τέλη της
δεκαετίας '70, αρχές του '80. Στεκόταν πίσω από ένα γραφειάκι
στο βάθος, κάπνιζε ήρεμα. Γνωρίζαμε ότι ήταν ποιητής και ότι
ήταν Ηπειρώτης. Την καταγωγή μας την έφερνε η ίδια η Δωδώ-
νη, του Πωγωνίου εκδόθη Βαγγέλη Λάζου από την Στρατινί-
στα του Πωγωνίου, και του άλλου φίλου μας βιβλιοπώλη του
λεβέντη Γιώτη Πριώνη, από την Καστάνιανη του Πωγωνίου.

Θυμάμαι τη στολή του Μιχάλη και του Γιώτη, την καλοκαιρι-
νή. Σιέλ πουκαμισάκι κοντομάνικο, μπορεί και λευκό, με τσέπη
στο στήθος, στην καρδιά. Στου Γιώτη φώλιαζε η κασετίνα με
τα άφιλτρα. Στου Μιχάλη, ένα στυλό Πάρκερ και η ταυτότητα.
Είχαν ταυτότητα: “““““Όπου πηγαίνεις τα παιδιά / εκεί περπάτησέ
τον, με το βαρύ αμπέχονο / στις πλάτες του ν' αχνίζει”””””.

Αυτή η φορεσιά, αυτό το δωρικό στυλ, ήταν όλη η Αθήνα
εκείνης της εποχής, όταν η Αθήνα ήταν μια αχανής επαρχία,
πλημμυρισμένη από μέτοικους με ασίγαστη δίψα, με άφιλ-
τρα τσιγάρα, καφενεία συναντήσεων, συνωστισμένα λεωφο-
ρεία, ψωνιστήρια στην Ομόνοια, κλαρίνα στον υπόγειο Έλα-
το, και ουζοκατανύξεις στους πάγκους των βιβλιοπωλείων
σαν μεσημέριαζε (για σου κι εμένα, Στρατή!)»

Για την αντιγραφή, φρόντισε ο Γιώργος Αντωνίου Τσαβίδης.
της Ομάδας «Αδελφότητα Καστάνιανη Πωγωνίου», Αθήνα.

Ειρήνη Κίτσιου συγγραφέας (γεννήθηκε στην Κόνιτσα),
εγραψε:

Η Ηπειρος πότισε τα παιδιά της με λογής λογής πόρους. Ο
Μιχάλης Γκανάς τους έκανε ποίηση και τραγούδια κι έβαλε
μέσα εκεί όλη την ομορφιά του τόπου και την ευγένεια των
ανθρώπων της.

Ώρα καλή σου, ποιητή!

Όσο περνούν τα χρόνια, διαπιστώνω ότι τα πολύ μικρά, κα-
θημερινά, απλά ανθρώπινα πράγματα, πάθη, όνειρα, πόθοι,
έρωτες, απώλειες, επιθυμίες, αν δουλευτούν με μεράκι, σεβα-
σμό και σκληρή δουλειά, μπορούν να οδηγήσουν σε τέχνη πολύ
υψηλού επιπέδου. ο Μιχάλης Γκανάς ευτύχησε να βρει τη χρυσή
τομή ανάμεσα στην υψηλή ποίηση και τα βιώματα του απλού
ανθρώπου. Εμείς λοιπόν, οι απλοί άνθρωποι, σταθήκαμε πολύ
τυχεροί που είχαμε την ευκαιρία απολαύσουμε το έργο του.

Ο Μιχάλης Γκανάς, με το έργο του, πέρασε στο πάνθεο των
σπουδαίων δημιουργών. αθάνατος!

Επιμέλεια-Επιλογή :

Παντελής Καρακάσης, Ιανουάριος 2026

3. ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΓΡΑΜΜΟΥ 2025 – ΔΗΜΟΣ ΝΕΣΤΟΡΙΟΥ ΕΛΛΑΔΑ ΟΥΓΓΑΡΙΑ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΑΣ 1948-2025 Απρόβλεπτες διαδρομές «Άνθρωποι πίσω από την Ιστορία»

Εδώ στο Γ' αφιέρωμα παρουσιάζουμε απαντήσεις,-απόψεις όσων ανταποκρίθηκαν στο ερωτηματολόγιό μας. Τους ευχαριστούμε θερμά. Στο επόμενο τεύχος θα συνεχίσουμε με περισσότερες γνώμες. Επίσης παρουσιάζουμε και το κείμε-

νο που ετοίμασε η Λαμπρινή Γώγου για το Συνέδριο μας, το οποίο διάβασε ο ιστορικός ερευνητής και φίλος της Γιώργος Γούσιας.

Θόδωρος Κουτσαλιάρης : Θα φυλάξω βαθιά μες στην καρδιά μου αυτήν την εμπειρία...

Βρέθηκα στις πλαγιές του Γράμμου, βλέπαμε την οροσειρά απέναντι, πίσω της είναι η Αλβανία, περάσαμε τα πυκνά δάση, παντού θεόρατα πεύκα, έλατα, οξιές, δύσβατα μονοπάτια. Φτάσαμε στο Νοσοκομείο του ΔΣΕ. Νιώθω συγκλονισμένος, σκέψεις με γεμίζουν, ερωτήματα πολλά. Αυτός ο κόσμος, που έφτιαξε το νοσοκομείο τόσο γρήγορα, τους γιατρούς που έδωσαν και την ψυχή τους να σώσουν τραυματισμένους αντάρτες.

Τα παιδάκια που περάσανε και έφτασαν στην Αλβανία. Χιλιόμετρα με τα πόδια, ξυπόλητα, πεινασμένα, σε κάτι επικίνδυνα πέτρινα μονοπάτια, χωρίς προσανατολισμό, πως αντέξανε; Πόσες μέρες και νύχτες περπατούσανε... Δεν πίστευα στα μάτια μου, που βρισκόμουν.

Είχα ένα όνειρο βαθιά στην καρδιά χρόνια πολλά, μια μεγάλη επιθυμία. Ήθελα να επισκεφτώ το χωριό της μάνας μου, την Καλή Βρύση. Ερχόμουν στην Ελλάδα και όλα τα ξαδέλφια μου, αυτοί μου έλεγαν θα σε πάμε στο χωριό, αλλά κανένας δεν το έκανε. Τώρα εσύ και η Ελένη, οι κουμπάροι μου το κάνατε. Μετά από τόσα χρόνια, από το '81 ήθελα να πάω. Φτάσαμε με το ταξί, του φίλου σας Παντελή Δημητριάδη, είδα την πινακίδα που έγραφε Καλή Βρύση, σταματήσαμε

έτρεμα, μου κόπηκαν τα πόδια, ήταν αλήθεια ή όνειρο.. Πιο πάνω στην εκκλησία, μου λέει ο οδηγός να ανέβουμε τα σκαλοπάτια. <όχι του λέω αν ανέβω εκεί δεν θα κατέβω, δεν είμαι καλά. Πήγαμε, πήγαμε πιο πάνω, ήταν τα αλβανικά σύνορα, έβγαλα φωτογραφίες, ο Παντελής μου έδειξε μια γέρικη μηλιά. Από εδώ έτρωγαν μήλα ο παππούς και η γιαγιά σου εβδομήντα χρόνια πριν, έκοψε τρία μήλα και μου τα έδωσε. Ενθύμιο. Το σπίτι της μάνας μου δεν υπάρχει, μόνο κάτι πέτρες θεμέλια έμειναν. Το γκρέμισαν, πήρανε τις πέτρες, τα έπιπλα, τι να σου πω...ο θείος μου έλεγε πως ο παππούς ήταν τεχνίτης πετράς, είχε κτίσει όμορφο σπίτι.

Αυτές οι εντυπώσεις είναι μες στην καρδιά μου και σας ευχαριστώ που με βοηθήσατε να πραγματοποιήσω αυτό το όνειρό μου. Θα το λέω σε όλους. Το ταξίδι αυτό σε ένα καταπράσινο τοπίο, τόσο όμορφο λες και είσαι στις Άλπεις, τι όμορφο χωριό θα ήταν, κρυμμένο σε κάτι απάτητα φαράγγια του Γράμμου. Σήμερα όπως μου είπε ο Χρήστος ο Δήμαρχος στο Νεστόριο, μόνο ένας ζει εκεί και ένας Αλβανός τσομπάνος. Κάτι ξαδέλφια μου από το Αμβούργο έκτισαν σπίτι, και κάποιοι ακόμη που πηγαίνουν εκεί τα καλοκαίρια.

Αυτό το συνέδριο που οργανώσατε με σκοπό να διηγηθούν αυτοί που έζησαν τον ξεριζωμό τους το 47 ως μικρά παιδιά και να βρεθούν στην Ουγγαρία όπου πέρασαν μια ολόκληρη ζωή, ήταν τόσο σπουδαίο, και μάλιστα στο τόπο όπου έγιναν όλα αυτά. Αλλά και αυτά που είπε ο συγγραφέας Ατσακάς, για τις παιδουπόλεις της βασιλισσας, όπου εκεί και αν δεν ήταν κολαστήριο, τα βασάνισαν, τα εκμεταλλεύθηκαν, πολλά χάθηκαν στην Αμερική, τα πουύλησαν τα παιδάκια που συγκέντρωσε η Βασιλισσα από την βόρεια Ελλάδα, ήταν συγκλονιστικά. Πρέπει να μιλάμε για αυτές τις ιστορίες, κι ας ήταν φρικτές, είναι η ίδια η ζωή μας, των πατεράδων μας, αλλιώς θα ξεχαστούν από τα νέα παιδιά. Πρέπει να τα φέρουμε τα παιδιά και τα εγγόνια μας εδώ στο Νεστόριο να δουν και να ακούσουν, ποιοι ήταν οι πρόγονοι τους. Μένω στο χωριό Μπελογιάννης και όταν επισκέπτομαι το κοιμητήριο εδώ, βλέπω στις πλάκες των τάφων τόσα αμέτρητα ονόματα από τα χωριά του Γράμμου. Εδώ θάφτηκαν αγωνιστές, άνθρωποι χωρίς ιθαγένεια, δεν είδαν την πατρίδα τους ποτέ ξανά. Τι κρίμα, αλλά και τι ντροπή για αυτούς που αποφάσισαν τέτοια καταδική στα αδέρφια τους. Στάθηκα τυχερός που μπόρεσα να φτάσω μέχρι εδώ στο Γράμμο, το Νεστόριο και την Καλή Βρύση.

Σας ευχαριστώ όλους και τον Δήμαρχο Νεστορίου και τον Κωστή Χριστοδούλου και την Ελένη και τον Παντελή για αυτό το δώρο. Θα το φυλάξω βαθιά μες στην καρδιά μου.

Εντυπώσεις από την Συνάντηση στο Νεστόριο... Benyomások a Nestorioi találkozásról...

Χρήστος Τσουκαλάς: Όταν άκουγα μικρός τις λέξεις Γράμμος, Βίτσι...

Όταν ήμουν μικρό παιδί, είτε από τους γονείς μου είτε από τις ηλικιωμένες θείες και θείους στην αυλή του σπιτιού μας, άκουγα πάντα τις ακόλουθες λέξεις. Γράμμος, Βίτσι. Όταν λέγονταν αυτές, πάντα πλησίαζα κοντά τους και απλώς άκουγα τις ιστορίες.

Ποτέ δεν μπόρεσα να καταλάβω γιατί όλοι αυτοί οι ηλικιωμένοι στην αυλή του σπιτιού μας είχαν τόσα πολλά σωματικά τραύματα. Ποτέ δεν μπόρεσα να καταλάβω γιατί

ένας πόλεμος προκαλεί τόσο πόνο στους ανθρώπους, αφού εμείς τα παιδιά παίζαμε πάντα πολεμικά παιχνίδια και ποτέ δεν μας συνέβαινε τίποτα.

Όταν μεγάλωσα, κατάλαβα τι σήμαινε πραγματικά ένας πόλεμος (αν και δεν μπορώ καν να φανταστώ τα βόσανα που συνεπάγεται) και κατάλαβα τι πρέπει να έχουν βιώσει αυτοί οι άνθρωποι στα βουνά. Πάντα ήθελα να γνωρίσω από κοντά αυτούς τους ιστορικούς τόπους, να δω με τα ίδια μου τα μάτια τις αναμνήσεις από τα μέρη όπου οι γονείς και οι παππούδες μας έζησαν την ζωή τους ή ακόμα και την θυσίασαν.

Εντυπωσιάστηκα πολύ από τα εκθέματα εκεί πάνω στο πρώην νοσοκομείο του Δημοκρατικού Στρατού, στο νεκροταφείο, στα μουσεία του ΔΣΕ και του Πάρκου Εθνικής Συμφιλίωσης, τις πολλές φωτογραφίες, τα πολλά έγγραφα, και στη φαντασία μου μερικές φορές φανταζόμουν τον εαυτό μου στο παρελθόν για μια στιγμή.

Ο πατέρας μου Τσουκαλάς Σταύρος από το Διδυμότειχο, βαθμοφόρος του ΔΣΕ, τραυματίστηκε Ποχρυχρονίδου το 1949 και μέσω Βουλγαρίας, έφτασε στην Βουδαπέστη το 1950

Από δεξιά, η θεία μου Ελένη Φουντουκίδου Πολυχρονίδου, αντάρτισσα από τα Αμπελάκια Ορεστιάδας κι αυτή βρέθηκε στην Ρουμανία και ύστερα στην Ουγγαρία, 1949

Για μένα, η αναρρίχηση σε αυτά τα βουνά, το περπάτημα στα δάση στα μονοπάτια όπου κάποτε πατούσαν οι πρόγονοί μας ήταν ένα αίσθημα ενδυνάμωσης, αλλά ταυτόχρονα ήταν και κάτι πολύ κουραστικό. Γιατί αυτό είναι ακατανόητο πώς είχαν τόσο μεγάλη δύναμη, πώς μπορούσαν να φέρουν όπλα,

να πολεμούν, να κρύβονται και μερικές φορές να διαφεύγουν πάνω-κάτω στα βουνά σε αυτά τα μέρη μέσα στο χιόνι, τον παγετό και την πείνα.

Πόσο σημαντικό ήταν να επισκεφτούμε το Νεστόριο; Ναι. Είναι πολύ σημαντικό για εμάς και την επόμενη γενιά να μάθουμε περισσότερα για το παρελθόν μας. Γιατί αυτές οι αναμνήσεις δεν πρέπει να ξεχαστούν και θα πρέπει να μας κάνουν ακόμα πιο περήφανους όχι μόνο για το σήμερα, αλλά και το αύριο και το μεθαύριο. Είχαμε την ευκαιρία να ακούσουμε ενδιαφέρουσες διαλέξεις. Μάθαμε πολλά για εκείνη την περίοδο, αλλά εξακολουθούμε να γνωρίζουμε λίγα για αυτήν. Ίσως μια μέρα (ίσως ποτέ) να σχηματισθεί η τελική εικόνα που θα απαντήσει στο γιατί έπρεπε να συμβεί αυτός ο παράλογος πόλεμος, που αποτελεί μια θλιβερή τραγωδία για ένα έθνος.

Ζωή Ράπτη: Αλλά καμία φορά δεν μετάνιωσαν για τον αγώνα τους...

Ευχαριστούμε τους οργανωτές της Συνάντησης, τον Δήμαρχο Νεστορίου, την Αυτοδιοίκηση Ελλήνων Ουγγαρίας, την Ελένη και τον Παντελή, που μου έδωσαν την ευκαιρία και την δυνατότητα να βρεθώ κι εγώ σε αυτό το μοναδικό μέρος ανάμεσα στο Γράμμο και το Βίτσι, εκεί που γράφτηκε η τελευταία σελίδα της εμφύλιας σύγκρουσης, εκεί όπου αγωνίστηκαν οι γονείς μου.

Βαδίζουμε έναν ανηφορικό δρόμο, πέτρες και δένδρα, βράχια και πανύψηλα πεύκα κρύβουν τον ουρανό και σκιάζουν τη γη. Είμαστε στο Νοσοκομείο του ΔΣΕ. Βλέπουμε απομεινάρια θεμέλια από καλύβες που καλά κρυμμένες τότες το 1949, για τους βαριά τραυματισμένους αντάρτες, για αυτούς που κουφάθηκαν από τον κρότο των βομβών, πιο κει τα χειρουργεία και πιο κάτω ακόμη περνάει κρύσταλλο το νερό του Αλιάκμονα. Πως βρήκαν αυτό το μέρος, μυστήριο και εντυπωσιακό, δεν το βλέπαι από ψηλά μια πυκνή βλάστηση ήταν και έτσι δεν το βομβάρδισαν τα αεροπλάνα του εχθρού. Οι γονείς μου ως τραυματίες, μάλλον πέρασαν από εδώ.

Γεμίζω με συγκίνηση και υπερηφάνεια. Ήταν αγνοί άνθρωποι, αγωνιστές -αντάρτες πολέμησαν για μια λεύτερη πατρίδα. Τα τραύματα τους έμειναν μέχρι που πέθαναν, αλλά καμία φορά δεν μετάνιωσαν για τον αγώνα τους, αυτοί οι «ηττημένοι» του Γράμμου-Βίτσι, που βρέθηκαν ανεπιθύμητοι για δεκαετίες από το επίσημο μετεμφυλιακό κράτος, που τους αφαίρεσε την ιθαγένεια τους και δεν τους άφηνε να γυρίσουν σ'αυτήν. Όμως αυτοί έμειναν ΕΛΛΗΝΕΣ και επέστρεψαν σαν ΕΛΛΗΝΕΣ.

Αν και γεννήθηκα στην Πολωνία όπου έφτασαν οι γονείς μου, ένιωθα από μικρό παιδί πάντα τον εαυτό μου Ελληνίδα. Στην Ουγγαρία μας δέχτηκαν με αγάπη, οι Έλληνες δάσκαλοι μας έμαθαν την ελληνική γλώσσα, η ζωή δύσκολη στο Ντοχανγκιάρ αλλά γλυκιά. Όσο περνάν τα χρόνια, έχω μεγαλύτερη νοσταλγία για την πατρίδα μου. Όταν μου δίνεται ευκαιρία την επισκέπτομαι με μεγάλη λατρεία.

Όμως αυτήν τη φορά στο Νεστόριο όσα ζήσαμε, ήταν διαφορετικά. Να περπατάς στα μονοπάτια που πέρασαν οι γο-

Οι γονείς μου Ευαγγελία και Γιώργος Γρίβας στο Μίσκολτζ το 1954

νείς μας, τι αντοχή, τι πείσμα είχαν (τραυματισμένη η μάνα μου), δεν θα τα ξεχάσω ποτέ. Ήταν σαν να κάναμε ένα μνημόσυνο στην μνήμη τους εκεί στο νεκροταφείο του ΔΣΕ.

Θωμάς Μητρόπουλος : έχουμε την ευθύνη να μεταφέρουμε αυτή τη μνήμη στις επόμενες γενιές...

Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης, αυτό που με εντυπωσίασε περισσότερο, ήταν το πόσο απίστευτα πράγματα είναι ικανός να πετύχει ο άνθρωπος: σε ένα τόσο απομονωμένο και δύσβατο έδαφος κατάφεραν να λειτουργήσουν, σε σχέση με τις συνθήκες, ένα καλά οργανωμένο νοσοκομείο, όπου πραγματοποιούσαν ακόμη και χειρουργικές επεμβάσεις. Συνεχώς σκεφτόμουν πώς κατάφεραν να μεταφέρουν τους

τραυματίες μέσα σε αυτή την άγρια ορεινή περιοχή, και τι είδους υπεράνθρωπη οργάνωση και αποφασιστικότητα απαιτήθηκε για να γίνει αυτό.

Ιδιαίτερα συγκινητικό ήταν το νεκροταφείο: ο αξιοπρεπής τόπος ανάπαυσης των ανταρτών ηρώων μέσα σε αυτό το πανέμορφο δάσος απέπνεε μια ιδιαίτερη γαλήνη. Ένωθα σαν ο άνεμος και το θρόισμα των φύλλων να αφηγούνται αδιάκοπα την ιστορία τους και σαν το ίδιο το τοπίο να φυλάσσει τη μνήμη τους. Αυτή η σιωπηλή, αλλά ταυτόχρονα ισχυρή παρουσία ήταν που έκανε την επίσκεψη πραγματικά αξέχαστη για μένα.

Καθώς περπατούσα εκεί, όλη την ώρα περνούσε από το μυαλό μου πόσο υπέφεραν κατά την Κατοχή και τον Εμφύλιο Πόλεμο. Ακόμη κι αν κατάφεραν να σωθούν, η πίκρα δεν μπορούσε να σβήσει: έμειναν χωρίς πατρίδα και η πατρίδα στην οποία θα ανήκαν τους έβλεπε ως εχθρούς. Η σιωπή των τόπων ήταν ταυτόχρονα αποπνικτική και συγκλονιστική – σαν κάθε βήμα να θύμιζε ότι οι παππούδες μας, οι γονείς μας και άλλοι συγγενείς μας πέρασαν από εδώ, με φόβο, ελπίδα και απώλειες στην πλάτη τους. Ένωθα βαθιά λύπη και σεβασμό γι' αυτούς, αλλά και ευγνωμοσύνη: για τη δύναμη με την οποία τελικά έφτασαν στην Ουγγαρία το 1948-50 και συνέχισαν τη ζωή τους παρά όλα, όσα έχασαν.

Ναι, ήταν μια πολύ σημαντική εμπειρία για μένα το γεγονός ότι μπόρεσα να βρεθώ στο Νεστόριο και να ακούσω από πρώτο χέρι τι συνέβη στην Ελλάδα την περίοδο 1946-1949. Παρόλο που είχα διαβάσει πολλά για αυτή την εποχή στο παρελθόν, οι προσωπικές ιστορίες, η ατμόσφαιρα των τόπων και οι μνήμες των ανθρώπων έδωσαν σε όλα αυτά μια εντε-

λώς νέα διάσταση. Άκουσα πολλές νέες πληροφορίες και με άγγιξε πολύ πιο βαθιά απ' ό,τι μέσα από βιβλία ή μελέτες.

Είναι απαραίτητο να μιλάμε για αυτή την ιστορική περίοδο. Όχι μόνο για να κατανοήσουμε καλύτερα το παρελθόν, αλλά και για να έχουμε επίγνωση των ριζών μας, ώστε ο αγώνας, τα βάσανα και η επιμονή των προγόνων μας να μη λησμονηθούν. Τα γεγονότα αυτά συνδέονται στενά και με τη δημιουργία της ελληνικής κοινότητας στην Ουγγαρία, αποτελώντας έτσι μέρος της δικής μας συλλογικής ταυτότητας.

Αν δεν μιλάμε γι' αυτά, αν δεν μεταδίδουμε αυτές τις ιστορίες, τότε υπάρχει ο κίνδυνος να χαθούν στη λήθη. Η γνώση του παρελθόντος μας βοηθά να κατανοήσουμε ποιοι είμαστε σήμερα και έχουμε την ευθύνη να μεταφέρουμε αυτή τη μνήμη και στις επόμενες γενιές.

Μικρό Παρίσι, ονόμαζαν τη Τσόουκα, για την ομορφιά του, την πρόοδο, ακόμη και τριώροφα σπίτια διέθετε όπως φαίνονται στην φωτογραφία από το 1936.

Από δεξ: ο θεός μου Παναγιώτης, ο πατέρας μου Σωτήρης, από αριστερά η προγιαγιά μου, και συγγενείς από την Τσόουκα, στο χωριό Μπελογιάννης το 1952.

Πως είδες το χωριό του πατέρα σου, την Τσόουκα που επισκέφτηκες στην διάρκεια της παραμονής στο Νεστόριο;

Δεν ήταν η πρώτη φορά που πήγαίνα στην Τσόουκα. Στο χωριό δεν είχε μείνει κανένα σπίτι: ο πόλεμος, οι βομβαρδισμοί και οι πυρκαγιές τα κατέστρεψαν τα περισσότερα σπίτια, και τα υλικά από τα μερικά σπίτια που είχαν απομείνει μεταφέρθηκαν στα γύρω χωριά. Τώρα η θέση των σπιτιών έχει ανακαταληφθεί από το δάσος, από την φύση. Μια ποτίστρα για πρόβατα στην παλιά κεντρική πλατεία θυμίζει μόνο ότι κάποτε υπήρχε οικισμός εδώ. Παρ' όλα αυτά, πηγαίνω πάντα στη Τσόουκα όταν βρίσκομαι εκεί κοντά – είναι σημαντικό για μένα και νιώθω ωραία εκεί. Έχω πάει και τους γιούς μου. Ξέρω πού βρισκόταν το σπίτι μας: πάντα πηγαίνω εκεί και βάζω μια πέτρα από τα θεμέλια στην τσέπη μου.

Νικολέτα Κολέα : επειδή οι τοποθεσίες επιτέλους «έδωσαν πρόσωπο» στις οικογενειακές ιστορίες...

Η Νικολέτα Κολέα στον Γράμμο τον Αύγουστο 2025

1. VÁLASZ:

A legmélyebb benyomást a Grammos-hegyen található DSE partizánkórház és a temető látogatása tette rám. Megrendítő volt kézzelfogható közelségbe kerülni a történelemmel, az ELAS és DSE múzeum pedig segített hitelesen átlátni azt a küzdelmet, amit a felmenőink átélték.

Η γιαγιά της Νικολέτας Χρυσούλα Κολέα, γεννήθηκε στην Μάνη του Έβρου και ο παππούς της Κωνσταντίνος Κολέας γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη, εδώ στην Βουδαπέστη, δεκαετία '80

2. VÁLASZ:

Vegyes érzelmek kavargtak bennem: a tragédia súlya mellett mély hálát éreztem, hogy nagyszüleink túléltek ezt az utat. Különleges, torokszorító érzés volt azokon az ösvényeken járni, ahol ők az életükért menekültek, mielőtt 1948-ban végleg Magyarországára érkeztek volna.

3. VÁLASZ:

Igen, meghatározó élmény volt Nesto-rióban járni, mert a helyszínek végre „arcot adtak” a családi elbeszéléseknek. Fel-tétlenül beszélünk kell erről a korszakról, hiszen ez a közös múltunk alapja. Úgy gondolom, a fiatalabb generációnak is érdemes lenne ellátogatnia ide, hogy a saját szemükkel lássák és megértsék, honnan indult a közösségünk története.

Ιορδάνης Λαζαρίδης : Συγκινητικές στιγμές, άπειρες ...

Πως σε αυτό το μικρό χωριό, το Νεστόριο τόση πολύ ιστορία συντηρείται. Και μου είναι απίστευτο πώς τόσο λίγοι Έλληνες γνωρίζουν αυτό το κομμάτι ιστορίας που έγινε, μόλις τον προηγούμενο αιώνα. Δεν δικαιολογείται.

Ένωθα πως τα καθημερινά προβλήματα που αντιμετωπίζω στην ζωή μου πόσο μικροσκο-

πικά είναι σε σύγκριση με αυτά που έζησαν οι παππούδες και γιαγιάδες μας. Δεκαεφτάχρονα κορίτσια ευθύνονταν για την ασφάλεια δεκάδων, ακόμα νεότερων μικρών παιδιών στα διασταυρούμενα πυρά σφαιρών και ντουφεκιών. Ούτε να φανταστούμε δεν μπορούμε κάτι παρόμοιο στην δικιά μας ζωή.

Ακούσαμε πολλές φορές ιστορίες για τον Εμφύλιο Πόλεμο και για το πώς οι παππούδες και γιαγιάδες μας κατέληξαν στην Ουγγαρία, αλλά πιστεύω πως σαν νέοι πολλές φορές δεν κάνουμε τον κόπο να νιώσουμε τι ακριβώς έζησαν. Άλλοι γιαγιάδες και παππούδες ούτε είπαν την ιστορία τους στην οικογένειά τους με την σκέψη να ξεχάσουν όσα έγιναν ή να μην βαρύνουν την ζωή της οικογένειας.

Ο παππούς μου Σωτήρης στο χωριό Μπελογιάννης 15/2/1952

Ο παππούς μου Σωτήρης με την μητέρα μου Αγνή στο χωριό Τσοúκα 10/11/ 2022 (μόνο αυτός ο τείχος απέμεινε στο σπίτι)

Εδώ στην διάρκεια της Συνάντησης στο Νεστόριο είχα την ευκαιρία και να νιώσω από κοντά ένα μικρό μέρος από αυτά που έζησαν και να ακούσω μεγάλους να ανοίγονται για τις εμπειρίες τους όπως ποτέ πριν. Συγκινητικές στιγμές άπειρες.

Η Ελλάδα είναι μια χώρα ηρώων. Και δεν την σεβόμαστε αρκετά. Για πολλούς η Ελλάδα είναι μόνο η παραλία και ο καφές. Για μένα η Ελλάδα είναι η ιστορία, η κουλτούρα, η σοφία και ελευθερία. Η ελληνική γλώσσα είναι η γλώσσα της φιλοσοφίας, των μαθηματικών, της ιατρικής και πολλών άλλων επιστημονικών κλάδων. Είναι η βάση της Ευρωπαϊκής κουλτούρας. Όποιος την μιλάει και την καλλιεργεί γίνεται αναγκαστικά ανώτερος άνθρωπος.

ELLINIZMOSZ táncsoport: Már ez a kedves fogadtatás is megérintette a szívünket...

Kedves Eleni és Pandelisz!

Megragadom az alkalmat, hogy a magam és az Ellinizmosz táncsoport nevében megköszönjem azt a lehetőséget, amelyet szeptemberi utazásunkkor biztosítottatok számunkra.

Ez a pár nap mindent felölelt, sőt még annál is többet, mint amire számítottunk. Volt benne minden, ami egy időutazáshoz szükséges. Templomokat tekintettünk meg, ahol a polgármester és a pap meleg köszöntéssel fogadott bennünket. Már ez a kedves fogadtatás is megérintette a szívünket, hiszen arról beszéltek, hogy immár mi is a nemzet elismert tagjai vagyunk. Rengeteg előadást hallgathattunk meg, melynek témái vala-

Az Ellinizmosz táncsoport Nestorionban

mennyire ismertek voltak előttünk, de bőven tartalmaztak új információkat. Számomra a legmeghatóbb jelenet Lambrini és Szofi néni találkozása volt.

Utazásunk során többen elmerültünk fájó emlékeinkben, hiszen olyan helyeken jártunk, ahol talán szüleink is harcoltak, vagy éppen sebesülten várták a továbbjutás lehetőségét. Megrázó élmény volt a hegyi sírok között sétálni, némelyik előtt megállni, 1-1 szál virágot elhelyezni rajta, vagy éppen egy imát elmondani az ott fekvő halottak emlékéért. Nagyon figyelmesek voltatok, hogy megszerveztétek a nehezebben mozgó társaink az autós feljutás lehetőségét.

Külön hálás vagyok azért, hogy a hegyen olyan emberek beszédét hallgathattuk, akik elhivatottan őrzik a polgárháború emlékét.

S, hogy ne csak a múltban éljünk szerveztetek táncscoportunknak Kastoriában néptánc bemutatót, River Partyt falatozással, bemutatkozási lehetőséget Nestorióban, amit nagyon jó hangulatú össztáncsal zártunk.

A kastoriai táncfesztivál plakátja

Eljünk szerveztetek táncscoportunknak Kastoriában néptánc bemutatót, River Partyt falatozással, bemutatkozási lehetőséget Nestorióban...

Hálás szívvel köszönöm ezt a szívélyes fogadtatást, és sok szeretettel kívánok a folytatáshoz erőt, egészséget és kitartást.

Polizosz Elena

Anna Zoikas

Kedves Eleni és Pandelisz!

Szeretnénk kifejezni köszönetünket és hálánkat a Nestorióban és a környékén töltött tartalmas napokért.

Nem csak a fellépéseinket szervezted meg, hanem igazi közelségből, elkötelezett személyektől hallottunk, szereztünk személyes tapasztalatokat a görög polgárháború helyszíneiről, a hősiességéről, és sajnos a veszteségekről is.

Törődtek a vendéglátásunkról, gyönyörű természeti helyekre vittetek el minket, az ottani tartózkodásunk felülmúlt minden várakozást.

Ezt a kivételes utat és a vendégszereteket nem feledjük.

Azt hiszem, ott a Gramosz hegyen sirattam el igazán a szüleimet, és ugyanakkor nagyon büszke voltam rájuk... (A szövegben szereplő személy névtelen kíván maradni.)

Röviden: Nagyon örülök, hogy elmentem erre a nestorioi útra, és láthattam azt a helyszínt, amiről gyerekkorom óta hallottam a szüleimtől és a többi partizántól.

Nekem, többek között ezek voltak az "esti-mesék".

Gyerekként nem tudtam elképzelni, hogy ott kórház is lehetett, mert azokhoz viszonyítottam, amiket ismertem, pl. Szabolcs utcai kórház.

Nehéz volt elképzelnem, h hosszabb időre rendezkedtek be, és nem csak 1-2 hétre. Hogyan aludtak, mit ettek, volt-e székük, mosakodásra lehetőségük, mit csináltak éjszaka a sötétben lámpák nélkül? És közben harcoltak, megsebesültek, meghaltak?

Most utólag, érdekesnek (furcsának?) tarom, h a mindennapi nehézségekről nem beszéltek nagyon részletesen.

Ott voltam a Gramoszon, láthattam, éreztem az erdő illatát... felemelő érzés volt!

Ott voltam a Gramoszon, láthattam, ugyanott járhattam ahol a görög partizánok, éreztem az erdő illatát... felemelő érzés volt!

Amikor a feltárt síroknál emlékeztünk, megrázó volt látni, hogy felnőtt emberek sírtak, zokogtak.

Anyukám, apukám élete elevenedett fel bennem, a hitük, amiért az addigi életüket feláldozták, ami miatt idegenben élték életük nagyobb részét, amit nem ők választottak.

Azt hiszem, ott a Gramosz hegyen sirattam el igazán a szüleimet, és ugyanakkor, nagyon büszke voltam rájuk.

Név nélkül, Budapest 2026. január

ΟΔΟΣ, εβδομαδιαία εφημερίδα της Καστοριάς, 04.09.2025

«Γιατί η γνώμη αποτελεί θείο αγαθό μέσα στα ανθρώπινα»

Οι εκδηλώσεις για τον ελληνισμό της Ουγγαρίας στο φεστιβάλ Γράμμου 2025

Με μεγάλη επιτυχία και σε εξαιρετικό κλίμα ολοκληρώθηκαν οι τετραήμερες αφιερωματικές εκδηλώσεις του δήμου Νεστορίου για τον Ελληνισμό της Ουγγαρίας. Με κεντρική θεματολογία την ιστορία των παιδιών που έφυγαν από την Ελλάδα ως πολιτικοί πρόσφυγες στη χώρα της κεντρικής Ευρώπης, πραγματοποιήθηκαν ομιλίες, ξεναγήσεις, κινηματογραφικές προβολές και χορευτικό αντάμωμα.

Δόθηκε έτσι η ευκαιρία να εδραιωθούν οι σχέσεις μεταξύ των δύο κοινοτήτων, να ανακινηθεί ένα πολύ σημαντικό ιστορικό ζήτημα για την δημόσια σφαίρα και τη συλλογική μνήμη και να ξεκινήσει εκ νέου ένας γόνιμος διάλογος μεταξύ των συμμετεχόντων αλλά και της κοινωνίας γενικότερα.

Οι εισηγήσεις υπήρξαν διαφωτιστικές, με πλήθος τεκμηρίων και ιστορικών ντοκουμέντων, οι κινηματογραφικές προβολές έδωσαν νέες διαστάσεις στην οδύσεια αυτών των ανθρώπων και το ενδιαφέρον του κοινού κρατήθηκε αμείωτο σε όλη τη διάρκεια των παρουσιάσεων.

«Σήμερα 77 χρόνια μετά, ας μιλήσουμε, ας συζητήσουμε για εκείνους τους δεκάδες χιλιάδες Έλληνες που πήραν τον δρόμο της αναγκαστικής προσφυγιάς. Από το Δήμο Νεστορίου (όλες τις Δημοτικές Ενότητες και τους οικισμούς του

Δήμου) βρέθηκαν το 1948-1950, μόνο στην Ουγγαρία 1286 άτομα, ενώ από το Νεστόριο 105 άτομα και συνολικά από τον Νομό Καστοριάς 2248. Όλοι τους κράτησαν πάντα στην σκέψη τους την Πατρίδα που άφησαν πίσω τους. Για εκείνους που ο νους τους ήταν πάντα στραμμένος στα χωριά τους, στα σπίτια τους που αγάπησαν γιατί ήταν η δική τους πατρίδα, κι άλλη δεν χωρούσε στην καρδιά τους. Για εκείνους που ζουν κρατώντας ψήγματα αναμνήσεων για μια αχλαδιά στον κήπο, ή το αμπέλι στην πλαγιά. Γι' αυτούς που καρτερούσαν με λαχτάρα και υπομονή την μέρα του γυρισμού. Που την Πρωτοχρονιά ευχόντουσαν με λυγμό: «Και του χρόνου στην Πατρίδα». Γι' αυτούς που δεν άλλαξαν, αλλά διατήρησαν και μετέδωσαν στα παιδιά τους και εγγόνια τους τα ήθη και έθιμα, την γλώσσα τους, το τραγούδι και το χορό.

Έζησαν 35 ολόκληρα χρόνια στις «Κόκκινες Πατρίδες». Μεγάλωσαν, μορφώθηκαν, δούλεψαν, μόχθησαν, πρόκοψαν σε μια πρωτόγνωρη για την ιστορία της ανθρωπότητας κοινωνία.

Παιδιά που έφυγαν οχτώ, εννιά ... χρόνων και επιστρέφουν με άσπρα μαλλιά στην γη των γονιών τους, συνοδευόμενοι από παιδιά και εγγόνια γεμάτοι μνήμες και στιγμές μιας ζωής, που έλειψαν από κοντά μας τόσα χρόνια.», σημειώνει ο εμπνευστής του αφιερώματος Παντελής Καρακάσης, ευχαριστώντας τον δήμαρχο του Νεστορίου, Χρήστο Γκοσλιόπουλο και τους συνεργάτες του, «που δέχτηκαν αμέσως με θέρμη να οργανώσουν αυτή την συνάντηση στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Γράμμου».

Στο τετραήμερο των εκδηλώσεων, μεταξύ πολλών εισηγήσεων, διαλέξεων και παρουσιάσεων, από ιστορικούς, ερευνητές, καθηγητές και πολιτικούς, συμμετείχε και η συγγραφέας Χρυσούλα Πατρώνου-Παπατέρπου.

Το ενδιαφέρον του κοινού κρατήθηκε αμείωτο σε όλη τη διάρκεια των παρουσιάσεων.

Λαμπρινή Γώγου , η τελευταία σήμερα εν ζωή «μάννα»! Το μεγάλο ταξίδι: Δίστρατο-Βουδαπέστη 1948

Η Λαμπρινή Γώγου (δεξιά) με την Κλεονίκη Ζήση(αριστερά), από το Δίστρατο Κόνιτσας, συναντήθηκαν μετά από πολλά χρόνια στο Νεστόριο 30/08/22, με αφορμή την εκδήλωση « Ταξίδι στην ιστορία μας 1948-2025 / Απρόβλεπτες Διαδρομές». Διακρίνεται πίσω της ο ανιψιός της Κωστής Χριστοδούλου και η Ειρήνη Μποζώνα.

Η Λαμπρινή Γώγου ζει σήμερα στην Θεσσαλονίκη. Όπως αναφέρει παρακάτω στο κείμενο της, είχε συνοδέψει τον Απρίλιο του 1948 ως «μάννα» συνοδός 26 παιδάκια από το χωριό της το Δίστρατο Κόνιτσας προς την Αλβανία και από κει όλα χωρίς να χαθούν στην Ουγγαρία. Και είναι στις μέρες μας η μοναδική εν ζωή Ελληνίδα που τότες νεαρό κορίτσι κι αυτή έφερε σε πέρας αυτήν αποστολή, που θα διαβάσετε στην συνέχεια. Είχαμε την σπάνια τιμή να παραβρεθεί στην Συνάντησή μας στο Νεστόριο. Συνάντησε μετά δεκαετίες και την Κλεονίκη Ζήση, που ήταν κοριτσάκι ανάμεσα στα παιδάκια που οι γονείς της εμπιστεύτηκαν το 1948, να τα μεταφέρει προσωρινά εκτός Ελλάδας, για να σωθούν από τους βομβαρδισμούς της βασιλικής ελληνικής αεροπορίας στην διάρκεια του Εμφύλιου πολέμου. Δύο μεγάλες γυναίκες, συναγωνίστριες, συμπατριώτισσες που γέμισαν με την ζεστή αγκαλιά τους όλους τους συνέδρους εκείνο το πρωινό της 30. Αυγούστου 2025 στο Νεστόριο, με ενθουσιασμό, υπερηφάνεια, αγάπη και συγκίνηση. Σας ευχαριστούμε Λαμπρινή και Κλεονίκη, και Σοφία, Ελευθερία και Μίτσο!

Αρχές Μαρτίου του 1948 ήρθε στο χωριό μας, το Δίστρατο Ιωαννίνων, μία επιτροπή από δύο άνδρες και μία γυναίκα, μέρα Κυριακή. Μετά την εκκλησία που ο κόσμος ήταν εκεί συγκεντρωμένος μας διάβασαν την ανακοίνωση που έδωσε η προσωρινή Δημοκρατική Κυβέρνηση για να γλυτώσουν τα παιδιά. Μας ανέφεραν ότι οι σοσιαλιστικές χώρες ανέλαβαν να φιλοξενήσουν και για όσο καιρό χρειαστεί όσα παιδιά από την Ελλάδα το επιθυμούν με προϋπόθεση την συγκατάθεση των γονέων ή των γιαιγάδων όταν για σοβαρούς λόγους λείπανε οι γονείς ή τα μεγάλα τους αδέρφια.

Αυτή η επιτροπή έδωσε δύο βδομάδες περιθώριο στους ενδιαφερόμενους να σκεφτούν και να αποφασίσουν. Έτσι από την επόμενη μέρα άρχισαν οι καταγραφές των παιδιών. Τα παιδιά χάρηκαν πολύ και παρακαλούσαν τους γονείς να τους γράψουν. Οι γονείς με πόνο της καρδιάς αποφάσισαν να γράψουν τα παιδιά, άλλη λύση δεν υπήρχε. Έβλεπαν τα παιδιά που πεινούσαν, ήταν ξυπόλυτα, άρρωστα με ψώρα, κα-

μία βοήθεια, ούτε μία ασπιρίνη, για γιατρό ούτε στο όνειρό τους, για να πάει στην Κόνιτσα απέχει 13 ώρες ποδαρόδρομος με καλόν καιρό, σχολείο δεν υπήρχε, ποιος δάσκαλος θα ερχόταν να διδάξει όταν είχαμε καθημερινώς τ' αεροπλάνα και τρέχαμε στους λάκκους να κρυφτούμε. Αυτοί που ονόμασαν βία και παιδομάζωμα δεν ήρθαν στην ύπαιθρο να δουν το τρόπο που περνούσαν αυτά τα μικρά παιδιά. Έτσι οι γονείς σκεπτόμενοι όλα αυτά, έγραψαν και έδωσαν την συγκατάθεσή τους. Καμία βία για τα παιδιά δεν έγινε από κανέναν, ο κάθε γονιός αποφάσιζε μόνος του χωρίς καμία πίεση.

Έτσι και η μητέρα μας την πρώτη Απριλίου 1948 αγκάλισε σφιχτά στον κόρφο της και με μητρική αγάπη και πόνο φιλούσε για στερνή φορά τα πέντε μικρότερα παιδιά της, τη Λαμπρινή, τον Γιώργο, την Αλεξάνδρα, τον Δημήτρη και την Γιαννούλα. Μας έστελνε να ζήσουμε, να χορτάσουμε ψωμί, να μάθουμε γράμματα.

Με την πρώτη αποστολή φύγαμε 80 παιδιά και τέσσερις ομαδάρχισσες υπεύθυνες για τα μικρά παιδιά 2-15 χρονών. Αυτές ήταν η Γιαννούλα Ράπη του Κωνσταντίνου με τα τέσσερα παιδιά της, η Γιαννούλα Κατσιμπάρη, η Γιαννούλα Τσιάρα και εγώ η Λαμπρινή Γώγου που είχα 26 παιδάκια στη δική μου ομάδα. Φυσικά όλα ήταν τα ίδια παιδιά που ήθελαν αγάπη και στοργή. Τους λείπανε οι γονείς, οι συγγενείς, όπως κι αν είναι ο χωρισμός ήταν πολύ βαρύς. Στην αρχή, όπως περνούσαν οι μέρες, βλέπαμε τα παιδιά να στεναχωριούνται και να κλαίνε, μας ρωτούσαν πότε θα γυρίσουμε, έπρεπε να τους εξηγήσουμε γιατί έχουμε ακόμα πόλεμο, όμως σίγουρα θα γυρίσουμε στο χωριό μόλις τελειώσει ο πόλεμος. Μετά έγινε και δεύτερη αποστολή με 36 παιδιά αλλά δεν ανταμώσαμε γιατί πήγαν σε άλλη πόλη της Αλβανίας και μετά στη Ρουμανία. Εμείς οι πρώτοι μετά την Αλβανία πήγαμε στην Ουγγαρία.

Τώρα ας πάρω το δρομολόγιο από το πώς ξεκινήσαμε και φτάσαμε στον προορισμό μας. Τότες τα παιδιά δεν είχαν συνειδητοποιήσει αυτόν τον χωρισμό, θέλανε μόνο να φύγουν να γλυτώσουν από την φρίκη. Τα συναισθήματα των γονέων και συγγενών ήταν συγκλονιστικά. Να μην στενοχωρήσουν τα παιδιά που ήταν όλο χαρά και γέλιο, κρατιόνταν να μην ξεσπάσουν σε λυγμούς. Εκεί στην αυλή της εκκλησίας μας μίλησαν οι αρμόδιοι, μας έδωσαν τις εγκάρδιες ευχές για καλό ταξίδι και γρήγορη επιστροφή. Παιδιά, γονείς, συγγενείς, ηλικιωμένοι και νέοι μας ξεπροβόδισαν μέχρι το ποτάμι. Άλλοι μέχρι το χωριό Άρματα και λίγοι μέχρι το τελευταίο χωριό Χιονιάδες. Κάθε φορά που αποχαιρετούσαμε κάποιον, σπάραζε η καρδιά μας. Έξω από το χωριό Άρματα αγκάλιασα και εγώ για τελευταία φορά την πονεμένη μου μανούλα που έστελνε έξω τα πέντε της μικρότερα παιδιά. Ο πατέρας μας και ο αδελφός μας Βασίλης εξορία, ο Κώστας αντάρτης στο βουνό μόλις είχε βγει από την εξορία και η άλλη αδερφή μας, η Δέσποινα, αντάρτισσα. Αυτή η μάννα που μεγάλωσε οχτώ παιδιά τώρα γυρίζει στο σπίτι μόνη της. Αγκαλιαστήκαμε και κλαίγαμε, η μία στην αγκαλιά της άλλης. Εγώ δεν ήθελα ποτέ να φύγω από κοντά της, ήμασταν πολύ δεμένες. Το μόνο που της έλεγα, μάννα θα γυρίσω, δεν φεύγω, ας σκοτωθώ, θα γυρίσω. Σκεφτόμουνα και τα 26 παιδιά τι θα κάνω. Σε όλο το δρόμο οι γονείς με δάκρυα στα μάτια, όλο λέγαν: Λαμπρινή να προσέχεις τα παιδιά κι αυτά τα λόγια ακούω θαρρώ ακόμα. Με αγκάλιαζε ο θείος Θύμιος και μου έλεγε: «Σου εμπι-

Ο χάρτης με τα μαστοροχώρια της Κόνιτσας. Η πορεία της Λαμπρινής με 26 παιδάκια ξεκίνησε από το Δίστρατο και εφτασε στην Αλβανία από τους Χιονιάδες τον Γοργοπόταμο.

στεύομαι τα παιδιά μας, γίνε τώρα μάνα και μεγάλη αδελφή, πάρτα να γλυτώσουν, εδώ θα γίνει μεγάλος πόλεμος, φύγετε». Έξι παιδιά έστειλε ο καημένος και όταν γύρισε στο χωριό τον σκότωσαν οι προδότες φασίστες εκεί που πότιζε τον κήπο.

Κάναμε τέσσερις μέρες ποδαρόδρομο να φτάσουμε στην Αλβανία. Περπατώντας σιγά-σιγά και σε κάθε χωριό είχαμε μεγάλη αγάπη και φροντίδα. Από το Δίστρατο στα Άρματα, φύγαμε το μεσημέρι και το βράδυ στις Πάδες, εκεί κοιμηθήκαμε. Το μεσημέρι της δεύτερης μέρας στο Παλιοσέλι και το βράδυ στο Ελεύθερο. Από εκεί ανηφόρα προς τους πρόποδες του Σμόλικα. Εκεί αρχίζουν τα δύσκολα, γιατί στο βουνό Σιοσνίτα ήταν κυβερνητικός στρατός και έπρεπε να προχωρήσουμε σιγά και να περάσουμε από δύσβατα μονοπάτια. Κοιμηθήκαμε στη Μόλιστα ή Στράτσιανη, σχεδόν νύχτα περάσαμε το Σαραντάπορο με πολύ νερό. Τα μικρά παιδιά αγκαλιά και στις πλάτες μας (γκότσια) και δεμένο το στόμα να μην φωνάζουν και προδοθούν. Από εκεί ανηφόρα Βούρμπιανη, Γοργοπόταμο και Χιονιάδες που ξεκουραστήκαμε και κοιμηθήκαμε. Όλα τα χωριά οργανωμένα μας περίμεναν με φαγητό και ότι είχαμε ανάγκη. Από παντού έρχονταν παιδιά μαζί μας και σε όλη την διαδρομή τα μεγαλύτερα τραγουδούσαν επαναστατικά τραγούδια. Μέχρι τα σύνορα ήρθαν καμιά δεκαριά από το χωριό μας.

Μπήκαμε στην Αλβανία. Μας πήρε ο στρατός και καθίσαμε σε μία πεδιάδα για ξεκούραση. Οι στρατιώτες που ήταν εκεί πλησίαζαν τα τρομαγμένα ψυχικά και κουρασμένα παιδάκια και δάκρυζαν με το δράμα τους, άπλωναν σιγά το χέρι να τα χαϊδέψουν με προσοχή μην τα τρομάξουν. Κάναν ότι μπορούσαν να απαλύνουν τον πόνο μας. Είχαμε μαζί μας και παιδιά από το χωριό Πληκάτι που ξέραν Αλβανικά και μας εξηγούσαν. Μας λέγαν να μην φοβόμαστε εδώ δεν έχει πόλεμο θα έρθουν αυτοκίνητα και θα μας πάνε στην πόλη. Οι ώρες περνούσαν, τα παιδιά άρχισαν να κλαίνε. Εγώ έλεγα μέσα μου τι θα κάνω με τόσα παιδάκια. Το καλό ήταν που είχα και κορίτσια δέκα-δώδεκα χρονών και πολύ βοηθούσαν. Ακούμε θόρυβο και τρομάξαμε, ήταν τ' αυτοκίνητα που έρχονταν το ένα πίσω από το άλλο. Άρχισαν να μας δίνουν ψωμί, μαρμελάδα, τυρί, σοκολατάκια, νερό, κουβέρτες που μας σκέπαζαν όταν μας βάλαν μέσα στα αυτοκίνητα. Όλα ξεχάστηκαν, τα παιδιά τρώγαν και γελούσαν. Ξεκινήσαμε για την Κορυτσά αν και είχε νυχτώσει, παντού στο δρόμο κολόνες και φώτα. Κοιτούσαμε περίεργα γύρω μας γιατί πρώτη φορά βλέπαμε αυτοκίνητα

και φωτισμό στους δρόμους. Φτάνοντας στην Κορυτσά πλήθος κόσμος μας περίμενε. Μεγάλη εντύπωση μας έκαναν τα πολλά φωτιστικά στην πόλη, για μας ήταν όνειρο. Μας είπαν θα μείνουμε εδώ να ξεκουραστούμε. Μας βάλαν σε οικογενειακά σπίτια γύρω στον ίδιο μαχαλά, γιατί την ημέρα μας πήγαιναν σε γιατρούς. Τα πολύ αδύνατα παιδιά πήγαν σε σανατόριο, τα δε άρρωστα με κάποιο πρόβλημα σε νοσοκομείο. Εμένα με πέντε παιδάκια μας πήρε ένας κύριος, παππού τον φωνάζαμε, ήταν πολύ καλός, είχε δύο κόρες παντρεμένες, η μία ήταν κοντά στο σπίτι του, είχε δύο αγοράκια και μηχανή που επεξεργαζόταν το μαλλί. Για μένα ήταν ότι έπρεπε. Έπαιρνα νήματα και έπλεκα πουλόβερ για τα παιδάκια και τον παππού. Καλοί άνθρωποι, ήταν και Βλάχοι και δεν θέλαμε διερμηνέα, τους θυμάμαι ακόμα.

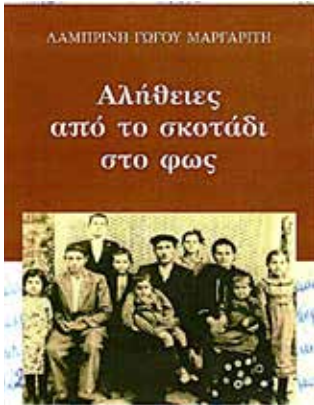
Μετά πήγαμε στην πόλη Αυλώνα όπου μείναμε οχτώ μήνες σε ένα μεγάλο κτίριο, μας τακτοποίησαν στους θαλάμους και προσπάθησαν να βάλουν τα παιδιά σε τάξη για να λειτουργήσει το σχολείο. Ο διευθυντής και όλο το προσωπικό ήταν εκπαιδευτικοί και συμπαθητικοί άνθρωποι.

Εμείς σαν Ελληνίδες παιδονόμες πλέναμε τα ρούχα των παιδιών, τα σεντόνια κ.λ.π. Ήταν δύσκολα γιατί τα πλέναμε όλα με τα χέρια στη σκάφη, δεν υπήρχαν πλυντήρια, βοηθούσαμε στην κουζίνα, εμείς καθαρίζαμε τα δωμάτια και τα βράδια από δύο παιδονόμες, προσέχαμε τα παιδιά να μην κλαίνε, να μην ξεσκεπαστούν, ή αν κατορθώσουν να τ' αλλάξουμε. Το προσωπικό ήταν μορφωμένοι άνθρωποι νιώθαν τον πόνο μας και νοιάζονταν για τα παιδιά. Μας συμβούλευαν και μας ρωτούσαν αν όλα τα παιδιά είναι καλά, τι φαγητά τρώνε καλύτερα, μας πήγαιναν εκδρομές ή στη θάλασσα για μπάνια που εμείς δεν είχαμε δει θάλασσα γιατί ήμασταν όλοι από βουνά και ποτάμια και έκανα για μας ότι το καλύτερο μπορούσαν. Μία μέρα που δεν θα ξεχάσω ποτές, μας πήγαν στο σινεμά-κινηματογράφο. Πιάσαμε όλοι θέση και άρχισε το έργο, μικροί μεγάλοι για πρώτη φορά βλέπαμε τέτοια πράγματα. Μετά από λίγο στην ταινία βγαίνουν αεροπλάνα, εμείς φοβηθήκαμε και βάλουμε τις φωνές, τρέξαμε έξω. Μας αγκάλιαζαν και ο διερμηνέας μας εξήγησε πως αυτά είναι μέσα στο έργο, εδώ δεν γίνεται πόλεμος. Εκεί ήρθε και ο συν. Ενβέρ Χότζα μας χαιρέτησε και χάιδευε τα μικρά παιδιά.

(Εδώ μου θύμισε τον Μάνο Ζαχαρία, που είπε πως σε μία προβολή της στις αρχές του 1949 σε ένα χωριό των Πρεσπών της ταινίας που παίχτηκε εδώ πριν λίγο, οι γυναίκες που ήταν στις θέσεις των θεατών, μόλις είδαν τα παιδιά τους στο πανί της οθόνης, όρμησαν με φωνές και κλάματα για να τα βρουν και να τα αγκαλιάσουν, ψάχνοντας πίσω από την οθόνη... Ήταν η πρώτη φορά που έβλεπαν κινηματογράφο...)(παρατήρηση του Γ.Γούσια)

Είναι αλήθεια πως κλαίγαμε, στενοχωριόμασταν. Τα παιδάκια νοσταλγούσαν τους γονείς τους και ρωτούσαν, δεν θα φύγουμε ακόμα; Ορισμένα μεγαλύτερα αγόρια προσπάθησαν κρυφά να φύγουν για την Ελλάδα. Φυσικά δεν τα κατάφεραν, κατάλαβαν πως τα πράγματα δεν είναι τόσο απλά και ησύχασαν. Στην Αυλώνα πολλές φορές ακούγονταν πυροβολισμοί και τους λέγαμε έχει πόλεμο ακόμα στην Ελλάδα και ο αγώνας συνεχίζεται. Για τα μεγαλύτερα παιδιά και από το φυσικό τους περιβάλλον ήταν δύσκολα να συνηθίσουν τον παιδικό σταθμό και την αλλαγή σε πειθαρχία με αυστηρούς κανόνες. Τα μικρά παιδάκια προσαρμόστηκαν πιο εύκολα, ήταν πάντα κοντά μας, πιο ευαίσθητα, θέλαν την αγάπη μας. Τα βράδια που κοιμόμασταν ήθελαν να κοιμηθούν κοντά μου ένα δεξιά, άλλο αριστερά, το επόμενο βράδι άλλαζαν, είχαν καλή συνεννόηση, όταν ήμουνα υπηρεσία τα φιλούσα και τους έλεγα πως όλη τη νύχτα θα τα προσέχω, μόνον που θα κάνω το γύρο να σκεπάζω όλα τα παιδάκια. Τα μεγάλα μου κορίτσια με βοηθούσαν πολύ και τα δωμάτια έλαμπαν και όλοι μας παίνευαν. Στα ρούχα και σεντόνια κέντησα από ένα λουλούδι ή άλλο σημάδι που θέλαν τα παιδιά για να τα γνωρίζουνε. Στα παράθυρα για κουρτίνες κολλούσα χαρτί κομμένο σε διάφορα σχέδια και από μακριά φαινόταν όμορφα. Όταν ήρθαν Αλ-

βανίδες γυναίκες από την γειτονιά απόρησαν. Τότες θυμήθηκα τις δασκάλες μου από το χωριό που μας μάθαιναν τέτοια χρήσιμα πράγματα. Μία μέρα με φώναξαν στο γραφείο και μου είπαν αν μπορώ να έχω άλλα παιδιά. Τους είπα αμέσως, αν έρθουν παιδιά από την Ελλάδα θα πάρω άλλα δέκα και θα τους δώσω την αγάπη μου.

Το εξώφυλλο του βιβλίου που έγραψε η Λαμπρινή, (δεξιά πρώτη) τα εφτά αδέρφια της και οι γονείς της.

Με τον ανιψιό της τον Κωστή στο Νεστόριο .Αύγουστος 2025

Το μήνα Δεκέμβρη αποφάσισαν να φύγουν όλα τα παιδιά από την Αλβανία. Έτσι αντί για Ελλάδα άλλο ταξίδι πιο μακρινό. Όλα τα παιδιά από την Αλβανία μαζευτήκαμε στα σύνορα ύστερα από οχτώ μήνες παραμονή στην Αυλώνα ανεβήκαμε πάλι στα φορτηγά αυτοκίνητα και συνέχεια με τρένο μέσω Πουγκολαβίας φτάσαμε τα Χριστούγεννα του 1948 στην Βουδαπέστη. Στα σύνορα λόγω κακής οργανωτικής δουλειάς έγινε ένα μεγάλο λάθος και χώρισαν πολλά αδέρφια χωρίς λόγο. Η Ουγγαρία και Ρουμανία είχαν συμφωνήσει πόσα παιδιά θα πάρουν. Στα σύνορα όμως έβαζαν τα παιδιά σαν τα πρόβατα, όποιο έβρισκαν μπροστά τους, μόλις γέμιζε το αυτοκίνητο έφευγε. Μετά από μέρες αντιλήφθηκαν το μεγάλο λάθος και πέρασαν 4-5 χρόνια να ξανά-ανταμώσουν αυτά τα αδέρφια.

Στη Βουδαπέστη μας εγκατέστησαν προσωρινά αυτό το χειμώνα στη στρατώνα «Μάτιας» αφού πρώτα μας απολύμαναν στο Σιουσιγκ Φόρντο. Λογικό ήταν αφού μας πήγαν σε στρατώνα με τεράστιους θαλάμους και πολλά κρεβάτια, λόγω που ήταν πολύ κρύο δεν μας άφηναν να βγούμε έξω, και για τις σωματικές μας ανάγκες είχαν κινητές τουαλέτες τις παίρναν και τις φέρναν.

Την Άνοιξη του 1949 άρχισαν να μας χωρίζουν, τα παιδιά που θα πήγαιναν στο δημοτικό σχολείο τα πήγαν σε παιδι-

Η Λαμπρινή Γώγου (αριστερά πρώτη) με άλλες συμμαθήτριες, τελειόφοιτος νοσοκόμα. Βουδαπέστη 1954.

κούς σταθμούς έξω από τη Βουδαπέστη, τα πιο πολλά από το χωριό μας πήγαν στο Παιδικό Σταθμό Φέχερβαρτσουργκο, λίγα στον Παιδικό Σταθμό Μπάλατονλελλιν και Μπαλατοναλμάντι. Εκεί βγάλαν το οκτατάξιο δημοτικό σχολείο που ήταν υποχρεωτικό και μετά ανάλογα με τις ικανότητες του παιδιού σε γυμνάσια ή επαγγελματικές σχολές. Πολλά από τα παιδιά έγιναν επιστήμονες. Σ' αυτό το κράτος και σε όλες τις λαϊκές δημοκρατίες ήταν εξασφαλισμένοι όλοι οι πολίτες, μικροί και μεγάλοι.

Οι Ούγγροι που δούλευαν για μας τους Έλληνες ήταν πολύ καλοί, μορφωμένοι και ευγενικοί άνθρωποι, νιώθαν τον πόνο μας και έδωσαν μεγάλη βοήθεια, μας διαπαιδαγόησαν με αγάπη και πάντα μας μιλούσαν για την Πατρίδα μας. Να μορφωθούμε γιατί η πατρίδα μας, μας θέλει μορφωμένους!

Παιδιά από το Δίστρατο, δεύτερη από αριστερά στην δεύτερη σειρά η Λαμπρινή Γώγου, δίπλα της πρώτος ο αδερφός της Γιώργος Γώγου. Βουδαπέστη 1950

† Ο Γιώργος Γούσιας, ιστορικός ερευνητής, διαβάζει το κείμενο της Λαμπρινής Γώγου, που αποτέλεσε την εισήγηση της στο συνέδριο «Απρόβλεπτες διαδρομές- Άνθρωποι πίσω από την ιστορία» Η ίδια συγκινημένη ήταν αδύνατο να το διαβάσει. Τον Γ.Γούσια ευχαριστούμε που συνέβαλε αποκλειστικά να πείσει την Λαμπρινή να αποφασίσει να έλθει στο Νεστόριο στις εκδηλώσεις μας. Ανέλαβε την μεταφορά της οδίκως .

Επιμέλεια-Επιλογή : Παντελής Καρακάσης , Σεπτέμβριος 2025

«Υβριδική Λαϊκή Δημοκρατία της Ελλάδας» το νέο βιβλίο του Κώστα Τσίβου

Εκδόθηκε πρόσφατα από το εκδοτικό Αλεξάνδρεια το βιβλίο του Κώστα Τσίβου, αναπληρωτή καθηγητή σύγχρονης ιστορίας στο Πανεπιστήμιο του Καρόλου της Πράγας, για τους Έλληνες πολιτικούς πρόσφυγες στην σοσιαλιστική υπερορία. Με αφορμή την έκδοση του νέου βιβλίου μιλήσαμε μαζί του

Πότε άρχισες να ασχολείσαι με την πολιτική προσφυγιά στις πρώην σοσιαλιστικές χώρες;

Με τους πολιτικούς πρόσφυγες ήρθα για πρώτη φορά σε επαφή στα μέσα της δεκαετίας του '80, κατά τη διάρκεια των σπουδών μου στην πρώην Τσεχοσλοβακία. Τότε κορυφώθηκαν η διαδικασία επαναπατριsmού τους στην Ελλάδα, ήταν η περίοδος που κυβερνούσε το ΠΑΣΟΚ. Σαν αντικείμενο μελέτης άρχισα να ασχολούμαι με την πολιτική προσφυγιά πριν από μια εικοσαετία. Τότε, σε αρκετά ώριμη ηλικία, έγραψα την διδακτορική μου διατριβή που εκδόθηκε στα ελληνικά με τον τίτλο «Ο μεγάλος καϋμός της ξενιτειάς».

Σε τι επικεντρώνει το καινούργιο σου βιβλίο με τον τίτλο «Υβριδική Λαϊκή Δημοκρατία της Ελλάδας»;

Προσπαθώ να εξετάσω σφαιρικά το θέμα της πολιτικής προσφυγιάς, αναδεικνύοντας τη δημιουργία μιας εικονικής λαϊκοδημοκρατικής Ελλάδας μεταξύ 1949, χρονιά λήξης του εμφύλιου, και του 1989, χρονιά που καταρρέει ο «υπαρκτός σοσιαλισμός» και συνεπώς διαλύονται οι τελευταίες προσφυγικές κοινότητες. Εκεί, στη σοσιαλιστική υπερορία, όπως την ονόμαζαν οι πρόσφυγες, το ΚΚΕ δημιούργησε ένα υβριδικό πρόπλασμα κράτους, μια φανταστική χώρα που τα σύνορά της απλώνονταν από την Πράγα μέχρι την Τασκένδη και από την Πολωνία μέχρι τη Βουλγαρία. Με έδρα το Βουκουρέστι, και μετά τη διάσπαση του '68 τη Βουδαπέστη, η τότε ηγεσία του ΚΚΕ άσκησε εξουσία σε περίπου 80.000 πολιτικούς πρόσφυγες που είχαν τη δυνατότητα να βιώσουν τη σοσιαλιστική καθημερινότητα.

Πώς αποτυπώνεται αυτό το βίωμα στο βιβλίο σου;

Μέσα από το αρχαιακό υλικό, τόσο ελληνικής προέλευσης όσο και των χωρών φιλοξενίας, και από τα δημοσιεύματα των προσφυγικών εφημερίδων προσπαθώ να αναπλάσω τα διαφορετικά στάδια συγκρότησης των προσφυγικών κοινοτήτων, την καθημερινότητά των προσφύγων στον σοσιαλισμό. Καθότι άλλες οι προτεραιότητες του ΚΚΕ τη δεκαετία του '50, περίοδο κορύφωσης του σταλινισμού, άλλες στη χαλαρή δεκαετία του '60 και διαφορετικές την περίοδο της στασιμότητας του '70 και του '80. Εξετάζω τις επιπτώσεις που είχαν τα μεγάλα γεγονότα αυτών των περιόδων, π.χ. η σοβιετική εισβολή στην Ουγγαρία το '56, η επιβολή της χούντας στην Ελλάδα ή η εισβολή στην Τσεχοσλοβακία του '68, όχι μόνο στην επίσημη κομματική γραμμή, αλλά στην καθημερινή ζωή των προσφύγων.

Βίωσαν αυτά τα γεγονότα με τον ίδιο τρόπο όλοι οι πρόσφυγες;

Σίγουρα όχι. Μια πιο κοντινή ματιά στη σύνθεση της ελληνικής προσφυγιάς αποκαλύπτει ένα πολύμορφο μωσαϊκό. Οι περισσότεροι προέρχονταν από ορεινές περιοχές της Βόρειας Ελλάδας, γεωργοί και κτηνοτρόφοι στην πλειονότητά τους, υπήρχαν όμως και πρόσφυγες από αστικά κέντρα. Το ένα τρίτο της προσφυγιάς αποτελούνταν από Σλαβομακεδόνες που στην υπερορία διαμόρφωσαν μια διαφορετική ταυτότητα, είχαν ξεχωριστές οργανώσεις, εξέδιδαν έντυπα στη γλώσσα τους. Επιπλέον αρκετοί πρόσφυγες ήταν Πόντιοι ή Μικρασιάτες που ήρθαν στην Ελλάδα με την ανταλλαγή πλη-

θυσμών του '23. Υπήρχαν επίσης εκατοντάδες αιχμάλωτοι του Δημοκρατικού Στρατού ή ναυτικοί, μέλη του ΚΚΕ. Κάθε πρόσφυγας αξιολογούσε με διαφορετικό τρόπο τα γεγονότα που εξελίσσονταν στις χώρες φιλοξενίας.

Αναφέρεσαι στα γεγονότα της Τασκένδης τον Σεπτέμβριο του '55;

Και όχι μόνο. Όλες οι σημαντικές εξελίξεις που σημάδεψαν την ιστορία του ελληνικού κομμουνιστικού κινήματος, από την ίδρυσή του μέχρι το '89, καθορίστηκαν από εξωγενείς παράγοντες, ειδικότερα από τις εξελίξεις στη Μόσχα που ήταν η Μέκκα του παγκόσμιου κομμουνιστικού συστήματος. Η εξόριστη ηγεσία του ΚΚΕ ήταν σε μεγάλο βαθμό όμηρος των μηχανισμών των κομμουνιστικών κομμάτων στις χώρες φιλοξενίας. Μετά τη λήξη του Εμφυλίου η ηγεσία του κόμματος, τα περισσότερα στελέχη και

μέλη, περίπου δεκαεφτά χιλιάδες, ζούσαν στην υπερορία. Εξ αυτών οι μισοί ζούσαν στις πολιτείες της Τασκένδης. Λογικό ήταν να επηρεαστούν από τη νέα αντισταλινική γραμμή που υιοθέτησε το 1956 το ΚΚ της Σοβιετικής Ένωσης. Ο Ζαχαριάδης ήταν ο πρώτος σταλινικός ηγέτης που ουσιαστικά αποκαθελώθηκε την ίδια μέρα που άρχιζε το 20ο συνέδριο του ΚΚΣΕ. Αυτό οδήγησε ουσιαστικά στην πρώτη διάσπαση του ΚΚΕ. Αντίστοιχα, το 1968 η «Άνοιξη της Πράγας» επηρέασε καθοριστικά την πορεία των προσφύγων στην Τσεχοσλοβακία, όπου οι μισοί πρόσφυγες συντάχθηκαν με τον Ντούμπτσεκ και με το ΚΚΕ Εσωτερικού.

Τα τελευταία χρόνια ζεις στην Τσεχία. Σ' έχει επηρεάσει αυτό στη θεώρηση της ιστορίας του κομμουνισμού;

Αυτό είναι μια πικρή ιστορία... Από την 1η Ιανουαρίου του 2026 στην Τσεχία τέθηκε σε ισχύ ο νόμος περί απαγόρευσης του κομμουνισμού και των συμβόλων του. Αυτό συμβαίνει 36 χρόνια μετά τη «βελούδινη επανάσταση» που, μεταξύ άλλων, επαγγέλλονταν την ελευθερία έκφρασης. Το παράδοξο είναι ότι η απαγόρευση αυτή φέρει την υπογραφή του νυν προέδρου της Τσεχίας, Πετρ Πάβελ, ο οποίος πριν το 1989 ανήκε στον σκληρό πυρήνα του ΚΚ Τσεχοσλοβακίας. Στην κομματική νομενκλατούρα ανήκε και ο πρωθυπουργός Αντρέι Μπάμπις, καθώς και άλλα στελέχη της σημερινής τσεχικής ελίτ.

Συνεπώς ο αντικομμουνισμός σήμερα είναι η κολυμβήθρα του Σιλβάμ για να λυτρωθούν από το αμαρτωλό τους παρελθόν;

Οι ενοχές των οικονομικών και πολιτικών ελίτ, όχι μόνο στην Τσεχία αλλά και στις άλλες πρώην σοσιαλιστικές χώρες, εξηγούν ως έναν βαθμό τις σκοπιμότητες που επιβάλλουν σήμερα τη θεώρηση του κομμουνισμού ως εγκληματικής ιδεολογίας και την εξισωσή του με τον ναζισμό. Σ' αυτό το αφήγημα έχει δυστυχώς συγκατανεύσει και η ηγεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όσο απομακρυνόμαστε από το 1989 τόσο περισσότερο εργαλειοποιείται η αποτίμηση του φαινομένου του κομμουνισμού. Αυτό γίνεται μέσα από διάφορα ιδρύματα μελέτης του ολοκληρωτισμού, που στρέφουν την έρευνά τους στη μελέτη του «ξενόφερτου» κομμουνισμού, ενώ έχουν εγκαταλείψει ουσιαστικά τη μελέτη του ναζισμού. Όσοι επιχειρούν να αρθρώσουν κάποιον αντίλογο σ' αυτό το απλουστευτικό, αλλά τόσο βολικό αφήγημα, απειλούνται με κυρώσεις και αποβολές από τα ερευνητικά προγράμματα ή τις πανεπιστημιακές σχολές.

Ανδρέας Οικονόμου

Évnyitó Pireuszi esték előadás „Vázák meséi” címmel

Békési Sándor rajzfilmrendezővel találkozhatott a közönség

merkedett az athéni Nemzeti Archeológiai Múzeum csodálatos anyagával. Feljegyzéseket készített a szobrokról, vázákrol, ókori kincsekről.

Később ezekből a jegyzeteből Varga György operatőr közreműködésével készült el az animációs film, melynek forgatókönyvét Rozgonyi Ádám írta, zenéjét Nikola Parov szerezte, és narrátora Mécs Károly színművész.

Békési Sándor részleteket vetített a filmből, amelyet 1984-ben reprodukciós technikával készítettek a Kecskeméti Rajzfilmstúdióban. Varga György operatőr pedig a papírkivágásos figurák mozgatásáról, a világítás beállításának fontosságáról beszélt.

Az előadást követően a közönség soraiból hozzászólások hangzottak el.

Ezen az estén ismét gazdagodtunk a görög kultúrával kapcsolatos ismeretekkel.

Angéla Kolejani

A Kariatidák Egyesülete idén ünnepli megalakulásának 25. évfordulóját. A 2026-os év eseményei az évforduló jegyében zajlanak majd.

Ezalatt a negyedszázad alatt kórusunk számos eseményen vett részt, valamint több elismerést kapott. A Pireuszi esték keretén belül sok nagyszerű előadóval találkozhattunk, és tartalmas eseményeken vehettünk részt.

Az évnyitó Pireuszi esték előadására 2026. január 27-én került sor „Vázák meséi” címmel.

Békési Sándor rajzfilmrendezővel találkozhatott a közönség, aki a „Vázák meséi” című rajzfilmsorozatról, és annak létrejöttéről mesélt. A filmben megelevenednek a görög mitológia vázákhoz kapcsolódó történetei, a görög istenek és hősök.

Minden a 80-as években kezdődött, amikor Békési Sándor Athénban töltött egy hónapot, és ezalatt az idő alatt megis-

Varga György operatőr előadása

A Kariatidák Egyesülete idén ünnepli megalakulásának 25. évfordulóját

Kizakisz Nikolaosz újabb sikerei

Kizakisz Nikolaosznak az egyéni versenyszám kicsit nehezen indult, de a legjobb négy közé jutva már magabiztos, koncentrált játékot mutatott. A döntőben is megőrizte hidegvérét, és megérdemelten állhatott fel a dobogó legfelső fokára.

A szekszárdi sportoló budapesti szereplése a „duplázása” miatt is figyelemre méltó, és a mai teljesítménye alapján egyértelműen az U19-es korosztály egyik meghatározó egyénisége.

A kettős győzelem újabb fontos állomás Szekszárd fiatal asztaliteniszezőjének pályafutásában, és bizakodásra ad okot a jövőbeli hazai versenyek előtt is. Hajrá Nikosz

Köszönjük a szekszárdi Stefán Etelbár támogatását.

Nagyon sok szeretettel gratulálunk!

Kérjük támogassa szja 1%-val működésünket!

Adószám: 18867466-1-17

Köszönjük!

**Yorgos Asztalitenisz Sportegyesület
Szekszárd.**

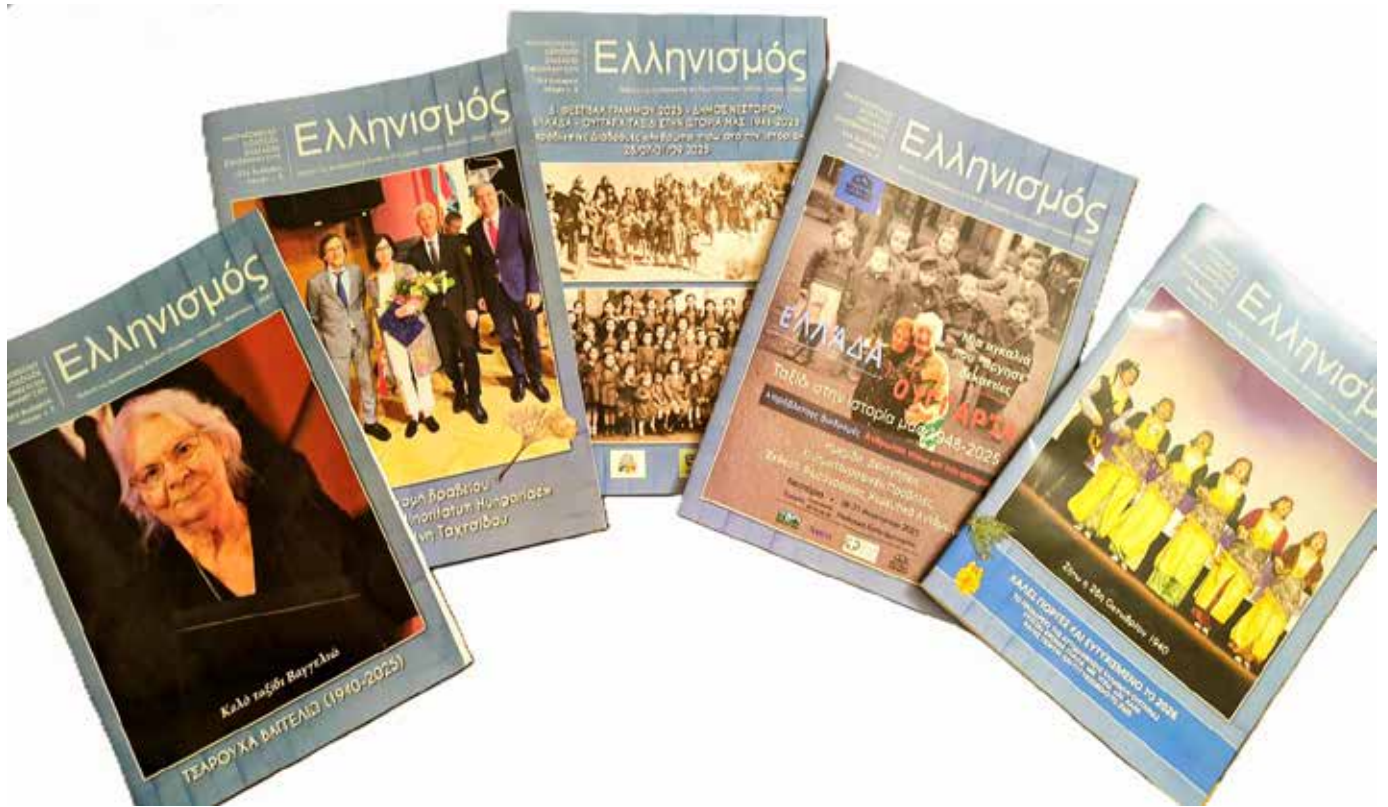
Kiemelkedő teljesítménnyel hívta fel magára a figyelmet a szekszárdi asztaliteniszező, Kizakisz Nikolaosz,(YORGOS SE) aki a 2026-os Országos Budapest Bajnokság U19-es ifjúsági korosztályában igazi bravúrt hajtott végre.(2026.02.15.)

A tehetséges fiatal sportoló ugyanis mind egyéniben, mind fiú párosban aranyérmet szerzett, ezzel „duplázni” tudott a rangos megmérettetésen.

Nikolaosz az U19-es fiú páros versenyszámban nem talált legyőzőre társával, a Szombathelyi Poór Bálázssal kiváló összhangban, taktikus játékkal jutottak el a fináléig, ahol szintén győzelmet arattak.

A páros siker különösen jól mutatta Nikosz párosban nyújtott erősségeit, gyors alkalmazkodását és versenyintelligenciáját.

ΕΤΗΣΙΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (2025) Περιοδικό «ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ»

Μια νέα χρονιά ξεκινά, το 2026 και για το περιοδικό μας ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ.

Το 2025 το περιοδικό λειτούργησε κανονικά. Εκδόθηκαν συνολικά 5 τεύχη του περιοδικού. Κανονικά σύμφωνα με τα προβλεπόμενα: 1 τεύχος ανά δίμηνο, το τελευταίο τεύχος ήταν διπλό με 56 σελίδες και περιλάμβανε τους μήνες Οκτώβριο, Νοέμβριο και Δεκέμβριο.

Τηρήθηκαν οι προβλεπόμενες ημερομηνίες έκδοσης σχετικά με την ηλεκτρονική μορφή του περιοδικού (να κυκλοφορεί χωρίς καθυστερήσεις την τελευταία ημέρα του εκάστοτε διμήνου). Σε ότι αφορά την ταχυδρόμηση του έντυπου δεν υπήρξαν ιδιαίτερες καθυστερήσεις. Οι λίστες των συνδρομητών του περιοδικού ανανεώνονται από την γραμματέα της ΑΕΟΥ κα Φαίδρα Ολεσιάκ με την επιτήρηση του Προέδρου κ.Κωνσταντίνου Χριστοδούλου.

Σημαντικό ωστόσο είναι το έργο της συντακτικής επιτροπής: η Βούλα Αυγουροπούλου βοηθά και συμβάλλει στην συγγραφή αλλά και στην αξιολόγηση των κειμένων του Σχολείου που δημοσιεύονται στο Περιοδικό. Λαμβάνει επίσης ενεργό μέρος στην τελική επιδιόρθωση των ελληνικών κειμένων. Σημαντική επίσης και η βοήθεια της Αλεξάνδρας Πάντσου η οποία λειτουργεί ως βοηθός αρχισυντάκτη, συντάκτης ύλης, συγγκικών κειμένων, τα οποία διορθώνει και επιβλέπει αναλυτικά ώστε να μην υπάρξει το παραμικρό λάθος. Σε όλα τα τεύχη εμπλουτίζει το περιεχόμενο του περιοδικού με άρθρα της και μας ενημερώνει για τις νέες εκδόσεις βιβλίων που αφορούν στην Ελλάδα είτε στα ουγγρικά είτε στα ελληνικά.

Ο Παντελής Καρακάσης, νέο μέλος της ομάδας εδώ και δύο χρόνια, βοηθά τα μέγιστα και έχει συμβάλλει στην πολιτιστική αναβάθμιση του Περιοδικού μετά και την «αναγκαστική

αποχώρηση» των αείμνηστων συνεργατών μας: της Βαγγελιώς Τσαρούχα και του Τάκη Χριστοδουλάκη, των οποίων τα ιστορικά αρχεία θα πρέπει να ερευνηθούν και να αξιοποιηθούν. Θα πρέπει επίσης να τονίσουμε την μεγάλη συμβολή του Παντελή Καρακάση στην διοργάνωση και διεκπεραίωση ενός κομβικού γεγονότος της Ελληνικής Κοινότητας μας, που αφορά στο 3ο Φεστιβάλ Γράμμου 2025 που έγινε στο Νεστόριο με τίτλο : Ελλάδα – Ουγγαρία: Ταξίδι στην ιστορία μας 1949-2025- Απρόβλεπτες Διαδρομές «Άνθρωποι πίσω από την Ιστορία»

Επίσης στις αρμοδιότητες του αρχισυντάκτη του Περιοδικού, περιλαμβάνεται η διαχείριση και η ενημέρωση της ιστοσελίδας στο FB, με καθημερινή επισκόπηση θεμάτων ελληνικού ενδιαφέροντος, καθώς και η φωτογραφική κάλυψη των εκδηλώσεων της Αυτοδιοίκησης, οι οποίες πραγματοποιούνται ως συνήθως τα Σαββατοκύριακα.

Δεχόμαστε την κριτική σας, ιδέες σας και τυχόν προτάσεις για την συνεχή βελτίωση του περιοδικού μας. Μη διστάσετε να μας γράψετε. Και μην ξεχνάτε να μας διαβάζετε. Καλό ταξίδι, με το νέο τεύχος της χρονιάς 2026!

Η Συντακτική Επιτροπή

Επίσκεψη στο Μουσείο «Puskás Ferenc»

Συμμετοχή της Ελληνικής Πρεσβείας μαζί με εκπροσώπους της Διοίκησης της ομάδας ποδοσφαίρου της ΠΑΕ Παναθηναϊκός σε εκδήλωση που οργάνωσε το Μουσείο «Puskás Ferenc» με αφορμή τον αγώνα της ομάδας του Παναθηναϊκού με την Φέρεντβαρος στη Βουδαπέστη για την 7η αγωνιστική της League Phase στην Europa League. (22. 01.)

A Nagykövetség együtt a Panathinaikos FC labdarúgócsapatának vezetőségi képviselőivel vettek részt a Puskás Ferenc Múzeum által szervezett rendezvényen, a Panathinaikos FC és a Ferencvárosi TC közötti, Budapesten megrendezett mérkőzés alkalmából, amelyre az UEFA Europa Liga 7. fordulójában került sor, január 22-én.

“Η έξεγερση των καλτσών”

Μια έξυπνη γεμάτη χιούμορ, ευφάνταστη, υπέροχη παράσταση και φέτος από τις δασκάλες του Ελληνικού Σχολείου “Μανώλης Γλέζος” μικροί και μεγάλοι ενθουσιάστηκαν και χειροκροτούν ακόμη...Συγχαρητήρια στους διοργανωτές και σε όσους συνέβαλαν στην επιτυχία της παράστασης. Καλή χρονιά, σας ευχαριστούμε για το πανδαιμόνιο του γέλιου που μας χαρήσατε. Τι μουσική, τι διάλογοι, τι ευρηματική ιστορία ! Εμείς θα αγαπούμε πάντα τις κάλτσες!

Γιώργος Βασιλείου (1931–2026)

πολιτικό σχολείο και επηρέασε την μετέπειτα ευρωπαϊκή και ρεαλιστική του προσέγγιση.

Επιχειρηματική πορεία και επιστροφή στην Κύπρο

Μετά την ολοκλήρωση των σπουδών του, δραστηριοποιήθηκε με επιτυχία στον επιχειρηματικό τομέα, ιδρύοντας εταιρείες διαφήμισης και έρευνας αγοράς. Η τεχνοκρατική του αντίληψη και η εμπειρία στον ιδιωτικό τομέα διαμόρφωσαν την πρακτική και μεταρρυθμιστική του σκέψη.

Η Προεδρία (1988–1993)

Το 1988 εξελέγη Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας ως ανεξάρτητος υποψήφιος με τη στήριξη του ΑΚΕΛ. Η εκλογή του αποτέλεσε σημείο καμπής για την πολιτική ζωή της χώρας. Κατά τη θητεία του (1988–1993): Προώθησε τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης, ενίσχυσε τη δημοσιονομική πειθαρχία και την οικονομική σταθερότητα, έθεσε τις βάσεις για την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο ίδιος επεδίωξε ενεργά λύση στο Κυπριακό στη βάση διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας. Η πολιτική του χαρακτηρίστηκε από μετριοπάθεια, ρεαλισμό και σταθερή πίστη στον διάλογο.

Η ευρωπαϊκή πορεία

Ο Γιώργος Βασιλείου υπήρξε από τους πρώτους ηγέτες που έθεσαν στρατηγικά την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση ως εθνικό στόχο. Μετά την προεδρία του, ανέλαβε ρόλο στις διαπραγματεύσεις ένταξης, συμβάλλοντας ουσιαστικά στην προετοιμασία που οδήγησε στην ένταξη της χώρας το 2004. Για τον ίδιο, η Ευρώπη αποτελούσε εγγύηση ασφάλειας, σταθερότητας και θεσμικής κατοχύρωσης των δικαιωμάτων.

Δημόσια παρουσία και πολιτική παρακαταθήκη

Μέχρι τα τελευταία χρόνια της ζωής του παρέμεινε ενεργός στον δημόσιο διάλογο, υποστηρίζοντας σταθερά τη συμφιλίωση και την επανένωση της Κύπρου. Παρά τις πολιτικές αντιπαραθέσεις που κατά καιρούς προκάλεσαν οι θέσεις του, ουδείς αμφισβήτησε τη συνέπεια και την καθαρότητα της σκέψης του. Ο θάνατός του το 2026 σηματοδοτεί το τέλος μιας γενιάς πολιτικών που διαμορφώθηκαν μέσα από τον Ψυχρό Πόλεμο και τις μεγάλες ιδεολογικές συγκρούσεις του 20ού αιώνα.

Ένα ιστορικό αποτύπωμα

Η πορεία του Γιώργου Βασιλείου συνδέεται με: τον εκσυγχρονισμό της κυπριακής πολιτείας, την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση της χώρας, την διαρκή αναζήτηση ειρηνικής λύσης στο Κυπριακό, την θεσμική προσήλωση και τον πολιτικό ρεαλισμό.

Από τη Βουδαπέστη του 1956 έως το Προεδρικό Μέγαρο της Λευκωσίας, η ζωή του υπήρξε συνυφασμένη με κρίσιμες ιστορικές καμπές. Η διαδρομή του αντικατοπτρίζει την πορεία μιας ολόκληρης εποχής, μιας εποχής αναζητήσεων, συγκρούσεων και τελικά ευρωπαϊκής πορείας.

Η μνήμη του θα παραμείνει συνδεδεμένη με την προσπάθεια μιας Κύπρου πιο σύγχρονης, πιο θεσμικής και βαθιά ευρωπαϊκής.

Ανδρέας Οικονόμου

Ένας Πρόεδρος με ευρωπαϊκό όραμα και ιστορική διαδρομή

Η Κύπρος αποχαιρετά έναν από τους σημαντικότερους πολιτικούς της μεταπολιτευτικής περιόδου. Ο πρώην Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, έφυγε από τη ζωή στις 13 Ιανουαρίου 2026, σε ηλικία 94 ετών, αφήνοντας πίσω του μια πολυσχιδή παρακαταθήκη εκσυγχρονισμού, ευρωπαϊκού προσανατολισμού και διαρκούς προσπάθειας για επίλυση του Κυπριακού.

Παιδικά χρόνια και ιστορικές καταβολές

Γεννημένος στις 20 Μαΐου 1931 στην Αμμόχωστο, ο Γιώργος Βασιλείου μεγάλωσε σε ένα περιβάλλον έντονα πολιτικοποιημένο. Πατέρας του ήταν ο γιατρός και πολιτικός Ανδρέας Βασιλείου, γεγονός που επηρέασε καθοριστικά τη διαμόρφωση της κοινωνικής και πολιτικής του συνείδησης. Τα πρώτα του χρόνια συνέπεσαν με τις αναταράξεις της αποικιοκρατικής περιόδου και τις διεθνείς γεωπολιτικές ανακατατάξεις που επηρέαζαν άμεσα την Κύπρο.

Σπουδές στην Ουγγαρία - Η εμπειρία της Ιστορίας

Στις αρχές της δεκαετίας του 1950 μετέβη στη Βουδαπέστη για σπουδές στο Πανεπιστήμιο Οικονομικών Επιστημών Καρλ-Μαρξ (σημερινό Corvinus), όπου ειδικεύθηκε στις οικονομικές και εμπορικές επιστήμες. Η παραμονή του στην Ουγγαρία υπήρξε καθοριστική. Το 1956 βρέθηκε στη Βουδαπέστη κατά τη διάρκεια της Ουγγρικής Επανάστασης, της λαϊκής εξέγερσης κατά του σοβιετικού ελέγχου.

Ως φοιτητής, έζησε από κοντά τις δραματικές ημέρες των διαδηλώσεων, της ένοπλης σύγκρουσης και της καταστολής. Αν και δεν είχε οργανωτικό ρόλο στα γεγονότα, η εμπειρία εκείνη άφησε ανεξίτηλο αποτύπωμα στη σκέψη του. Σε μεταγενέστερες αναφορές του είχε επισημάνει ότι η ουγγρική εμπειρία τον έπεισε βαθιά για: την αξία της δημοκρατίας και του πλουραλισμού, την ανάγκη θεσμικής σταθερότητας, τον κίνδυνο του αυταρχισμού, την σημασία της εθνικής ανεξαρτησίας μικρών κρατών. Η εμπειρία του 1956 λειτούργησε ως

Σωτήρης Μητρόπουλος (1937-2026)

Είναι δύσκολο, πολύ δύσκολο να βιώσεις μια μεγάλη απώλεια. Και ακόμη δυσκολότερο να μιλήσεις για αυτήν, όταν πρόκειται για δικό μας άνθρωπο, τον σύζυγο, τον πατέρα, τον παππού, τον θείο.

Έφυγες το πρωί στις 05/02/2026. Και να, μας άφησες εμάς την οικογένεια σου, μόνους να μιλάμε για την ζωή σου, την προσωπικότητα σου, το χαμόγελο σου, την αγάπη σου. Θα το κάνουμε σου το υποσχόμαστε, πάντοτε. Γιατί αν σταματήσουμε θα ξεχασθείς, κι αυτό δεν γίνεται!

Γεννήθηκε το 1937 στο χωριό Τσούκα του νομού Καστοριάς. Ένα τόπο που δεν υπάρχει πιά, γιατί βρέθηκε στο κέντρο της πρόσφατης ιστορίας μας του Εμφύλιου Πολέμου. Κάηκε από τους Ιταλούς, στη συνέχεια από τους Γερμανούς και ύστερα από τις βόμβες της βασιλικής ελληνικής αεροπορίας κι ότι απέμεινε ρήμαξε αφού όλοι οι κάτοικοι του σκοτώθηκαν ή έφυγαν να σωθούν και δεν γύρισαν ποτέ πίσω, όπως έγινε με τα περισσότερα γύρω χωριά, που έμειναν έρημα και ερείπια.

Και ήταν τότε την άνοιξη του 1948, την αποφράδα μέρα, που πέφταν τα ναπάλμ του αντίπαλου, σηκωθήκατε όλοι οι κάτοικοι της Τσούκας, πήρατε ότι μπορούσατε και τα ζώα μαζί και καταφύγατε στο δάσος γύρω από την Αλεβίτσα του Γράμμου. Επιστροφή δεν υπήρχε, και έτσι έμεινες με τις παιδικές σου αναμνήσεις για την αχλαδιά, την καρυδιά και το αμπέλι, στην αυλή του σπιτιού σας. Πέρασατε στην Αλβανία και από εκεί φτάσατε όπως τόσοι άλλοι στην Ουγγαρία με τον αδελφό σου Παναγιώτη, την αδελφή σου Ιφιγένεια, την μητέρα σου Αλεξάνδρα, την γιαγιά σου, και άλλους συγγενείς. Δεν μπορέσατε να αποχαιρετίσατε τον πάτερα σας Ηλία, αυτός δεν ήταν στο σπίτι, τον είχαν συλλάβει και τον έστειλαν στις εξορίες, στα ξερονήσια για χρόνια. Έμεινε το σπίτι άδειο, σιωπηλό, κρύο ένα πέτρινο κουφάρι, για πάντα.

Στην Ουγγαρία ριζώσες. Πρώτα εντεκάχρονο παλικαράκι στο Ελληνικό Παιδικό Σταθμό του Visegrad και στην συνέχεια από το 1951 στο Hogyesz, όπου τέλειωσες το Δημοτικό σχολείο. Ακολούθησαν δευτεροβάθμιες σπουδές στο Γυμνάσιο Jozsef Attila στο Szekesfehervar, από όπου πήρες το απολυτήριο το 1958. Την περίοδο 1958-1962 εργάστηκες ως ανειδίκευτος εργάτης στη Βουδαπέστη, στην ηλεκτροτεχνική βιομηχανία Ganz. Έδωσες εξετάσεις για τεχνικός κατασκευής μετασηματιστών.

Το 1962 πέρασες στο Πανεπιστήμιο Οικονομικών Επιστημών Marx Karoly στον κλάδο Συγκοινωνιών. Το 1966 πήρες πτυχίο Οικονομολόγου. Ήσουν φοιτητής του αείμνηστου καθηγητή Δρ. Γιάννη Σαμαρά. Αρχίσεις την καριέρα σου ως στέλεχος προγραμματισμού στη Γενική Διεύθυνση της ναυτιλιακής εταιρίας MAHART. Από τον Σεπτέμβριο του 1970 ασχολήθηκες στο Τμήμα Οικονομικών των Επιχειρήσεων του Ινστιτούτου Βιομηχανικής Οικονομικής, Οργανωτικής και Πληροφορικής (ISZSZI) του Υπουργείου Μεταλλουργίας και Μηχανοκατασκευών. Το 1978 προσλήφθηκες στο Γραφείο Βιομηχανικής Οικονομικής του Κέντρου Βιομηχανικής Πληροφορικής.

Από το 1992 ως τη συνταξιοδότηση σου το 1997 εργάστηκες ως υπεύθυνος δανειοδότησης στην Περιφερειακή Διεύθυνση Νότιας Βούδας της BUDAPEST BANK A.E. Το 1997-2003 ως συνταξιούχος ανέλαβες την θέση διεκπεραίωσης των

trechousών υποθέσεων στο Ελληνο-Ουγγρικό Εμπορικό-Βιομηχανικό και Τουριστικό Επιμελητήριο στην Βουδαπέστη.

Όλοι όσοι σε γνώρισαν ομολογούν πως ήσουν ένας πολύ καλός, τίμιος άνθρωπος, εργατικός, καλός συνεργάτης, φίλος...αλλά πάνω από όλα ένας υποδειγματικός σύζυγος, πατέρας, παππούς, θείος δίνοντας άπειρη αγάπη σε όλους μας. Κι αυτό είναι το πιο σημαντικό δώρο που άφησες πίσω σου.

Σε ευχαριστούμε για όλα. Για την υπομονή σου, την καλοσύνη σου, την αγάπη σου, τη δύναμή σου. Θα μας λείψεις περισσότερο απ' όσο μπορούν να περιγράψουν τα λόγια. Θα σε κοιβαλάμε πάντα μέσα μας, σε κάθε μας βήμα, σε κάθε μας σκέψη.

Σε αποχαιρετούμε με πόνο και θλίψη η σύζυγος Jutka, τα παιδιά σου Αγνή και Θωμάς, τα εγγόνια σου Ιορδάνης, Αλεξάνδρα, Ηλίας, Κωστής τα ανίψια σου Κατερίνα, Θεοδότη, Παντελής, ο γαμπρός σου Gyugi η νύφη σου Ελένη, οι φίλοι σου, οι γείτονες σου. Αντίο, καλό ταξίδι...

Παντελής Καρακάσης 05/02/2026

Βάγια Νικολαΐδου (Βάγια Ασημάκη) (1928-2026)

Η θεία Βάγια γεννήθηκε στις 26.01.1928 στο χωριό Κυανή-Έβρου στην Ελλάδα, σε μια φτωχή οικογένεια τεσσάρων παιδιών. Η οικογένεια ασχολούνταν με τη γεωργία και την κτηνοτροφία. Ολοκλήρωσε την 5η τάξη του δημοτικού σχολείου, την οποία δεν μπόρεσε να συνεχίσει κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής.

Το 1943, ως νεαρή κοπέλα, συμμετείχε στις περιφερειακές συναντήσεις που οργάνωνε το ΕΑΜ. Το 1948, κατατάχθηκε στις τάξεις του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας. Συμμετείχε σε πολλές μάχες, μέχρι που τραυματίστηκε σοβαρά το 1949. Από εκεί, μεταφέρθηκε στη Βουλγαρία για ιατρική περίθαλψη, όπου γνώρισε τον μέλλοντα σύζυγό της, Κώστα Νικολαΐδη.

Από τη Βουλγαρία, μεταφέρθηκαν μαζί στη Βουδαπέστη για περαιτέρω ιατρική περίθαλψη στο Νοσοκομείο Λίποτ. Μετά την ανάρρωσή της, στάλθηκε στην ελληνική παροικία του Καπνεργοστασίου όπου εργάστηκε ως μοδίστρα στο Εργοστάσιο Χαλιών.

Σε αναγνώριση της εξαιρετικής της εργασίας, έλαβε το βραβείο «Άριστης Εργάτριας». Το 1954, παντρεύτηκε τον Κώστα Νικολαΐδη. Τους δόθηκε ένα διαμέρισμα στην ελληνική συνοικία στην οδό Σόμπραντς στο Ζούγκλο, όπου έζησαν όλη τους την ζωή. Από τον γάμο τους απέκτησαν δύο γιους, τον

Στράτη και τον Παναγιώτη. Τα τέσσερα εγγόνια και τα τέσσερα δισέγγονά της ήταν η μεγαλύτερη ευτυχία της.

Η θεία Βάγια ήταν πάντα μια ευδιάθετη, χαρούμενη γυναίκα, γι' αυτό και όλοι την αγαπούσαν. Της άρεσε να μιλάει για παλιές ιστορίες στα παγκάκια της αυλής της με τις άλλες Ελληνίδες που ζούσαν στο σπίτι, και να αναπολούν μαζί τις ωραίες παλιές στιγμές. Αφού έχασε τον σύζυγό της, δυστυχώς έχασε και τον μεγαλύτερο γιο της πριν από πέντε χρόνια. Αν και το μεγαλύτερο μέρος της οικογένειάς της ζούσε στο εξωτερικό, δεν ένιωθε ποτέ μόνη. Η νύφη της, που ζει στην Ουγγαρία, την βοηθούσε και την φρόντιζε. Έζησε μια γεμάτη αγάπη γεράματα.

Θεία Βάγια, τώρα στο τελευταίο σου ταξίδι, ο γιος σου Παναγιώτης, οι νύφες σου Ελένη και Μαριάν, τα εγγόνια σου Νάρτσις, Νικολέττα, Νατάσα και Κωνσταντίνος, τα τέσσερα δισέγγονά σου : η Ζορίνα, ο Αντώνης, η Ναταλύ και η Κρυσταλλία, η Αυτοδιοίκηση των Ελλήνων της Ουγγαρίας, τα μέλη της Ελληνικής Κοινότητας, οι γείτονες του σπιτιού σου στην οδό Σόμπραντς, καθώς και οι όλοι οι φίλοι και γνωστοί σε αποχαιρετούν.

Καλό ταξίδι, θεία Βάγια, η μνήμη σου ζει για πάντα μέσα μας.

Ανδρέας Οικονόμου

Γιώργος Γούσιος (1949-2026)

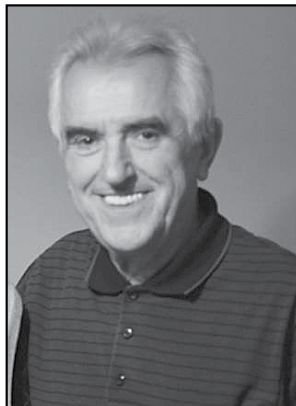
Ο Γιώργος Γούσιος γεννήθηκε στη Δρακότρυπα Καρδίτσας, δεύτερος από τέσσερα αδέρφια. Τελείωσε το δημοτικό σχολείο Δρακότρυπας και το γυμνάσιο Μουζακίου.

Το 1966 ξεκίνησε τις σπουδές του στην Ανώτατη Βιομηχανική Σχολή Θεσσαλονίκης, Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, ενώ παράλληλα εργαζόταν. Μετά την απόκτηση του πτυχίου του δούλεψε ως λογιστής - σύμβουλος σε διάφορες επιχειρήσεις, ώσπου συνέχισε ως ελεύθερος επαγγελματίας.

Παράλληλα με την εργασία του αφιέρωσε το χρόνο του σε τρία θέματα που αγαπούσε βαθιά: τη Δρακότρυπα, το ραδιόφωνο και την ιστορική έρευνα.

Παρόλο που στη Δρακότρυπα δεν επέστρεψε ποτέ ως μόνιμος κάτοικος, προσέφερε πολλά στην κοινωνική και πολιτισμική της κληρονομιά. Διετέλεσε πρόεδρος του Μορφωτικού Συλλόγου "Η Ανάπλαση" και διοργάνωσε πλείστες εκδηλώσεις, από προβολή κινηματογραφικών ταινιών ως την επανένωση με το χωριό Λαγκάδα Κονίτσης, απ' όπου είχαν καταγωγή πολλές οικογένειες του χωριού. Επιπλέον, μεταξύ άλλων, δημιούργησε τον τηλεφωνικό κατάλογο του χωριού, κατέγραψε τα γενεαλογικά δέντρα και συνέβαλλε στην ιστορική έρευνα για τον Αγ. Διονύσιο τον εν Ολύμπω, που γεννήθηκε στη Δρακότρυπα (Σκλάταινα) Καρδίτσας.

Το ραδιόφωνο αποτέλεσε το μεγάλο του πάθος, από τότε που το είδε πρώτη φορά στα τέσσερά του χρόνια ως τις τε-

λευταίες μέρες της ζωής του που άκουγε αδιαιπίτως. Στο αρχείο του περιλαμβάνονται σπάνια αποσπάσματα από τις ελληνικές εκπομπές ξένων ραδιοφώνων, κάποια από τα οποία περιλαμβάνει στην εργασία του «Μνήμες ραδιοφώνου», δημοσιευμένη στο blog του: gousias.eu.

Το ενδιαφέρον του για τα ιστορικά γεγονότα και την καταγραφή της μνήμης ξεκινάει στην εφηβεία του, από την αλληλογραφία του με τον θείο του Γιώργο Λάζο, πολιτικό πρόσφυγα στο χωριό Μπελογιάννης της Ουγγαρίας. Ασχολήθηκε εκτενώς με τον ελληνισμό της Ουγγαρίας τόσο πριν όσο και μετά τον θάνατο του θείου του και δημιούργησε μια προσωπική σχέση με τους Έλληνες εκεί. Συγκέντρωσε

διηγήματα που διδάσκονταν στα σχολεία, καθώς και ακουστικό υλικό από τον ραδιοφωνικό σταθμό της Βουδαπέστης.

Φύλαξε τις προσωπικές μνήμες της μητέρας του από τα ημερολόγια που κρατούσε η ίδια, κατέγραψε προσωπικές μαρτυρίες συγχωριανών του για θέματα ιστορικά και εκλογικά, συγκέντρωσε παλιές εφημερίδες και ερεύνησε τη μετονομασία ελληνικών οικισμών στις αρχές του εικοστού αιώνα.

Με τη σύζυγό του, Λαμπρινή Τζίμα, απέκτησαν δύο κόρες και τέσσερα εγγόνια. Πέθανε το Σάββατο 14 Φεβρουαρίου 2026.

Μαρίνα Γούσια

Παρουσίαση του νέου βιβλίου του Λευτέρη Παπακώστα για τον Ιωάννη Καποδίστρια

Στις 2 Φεβρουαρίου το απόγευμα, στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, παρουσιάστηκε το νέο βιβλίο του διακεκριμένου ιστορικού και συγγραφέα Λευτέρη Παπακώστα, «Ιωάννης Καποδίστριας – Το άλλο πρόσωπο του Κυβερνήτη» (εκδόσεις Αγγελάκη).

Η Αίθουσα των Φίλων της Μουσικής ήταν κατάμεστη από φίλους του συγγραφέα, παλιούς μαθητές του, ανθρώπους των γραμμάτων, εκπροσώπους της πολιτικής ζωής και μελετητές της Ιστορίας.

Οι ομιλητές ανέδειξαν το επιστημονικό βάθος του έργου και τη συμβολή του στην ιστορική έρευνα, υπογραμμίζοντας την πρωτότυπη και ανθρώπινη προσέγγιση της προσωπικό-

τητας του Ιωάννη Καποδίστρια. Το βιβλίο βασίζεται σε εκτενή αρχειακή έρευνα και προσωπικές επιστολές, φωτίζοντας άγνωστες πτυχές του πρώτου Κυβερνήτη της Ελλάδας.

Ιδιαίτερα θερμή ήταν η παρουσία του συγγραφέα, ο οποίος ευχαρίστησε τους ομιλητές, τον εκδότη και όλους όσους συνέβαλαν στην επιτυχημένη διοργάνωση της εκδήλωσης.

Ο ιστορικός και συγγραφέας Λευτέρης Παπακώστας είναι γνωστός στην Ουγγαρία και είχε συμμετάσχει, ως κύριος ομιλητής, στο Συνέδριο για τα 100 χρόνια από την Μικρασιατική Καταστροφή, που είχε διοργανωθεί στη Βουδαπέστη από το Ελληνικό Ινστιτούτο, τον Σεπτέμβριο του 2022.

Ανδρέας Οικονόμου

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

Έκδοση της Αυτοδιοίκησης Ελλήνων Ουγγαρίας
Εκδότης: Αυτοδιοίκηση Ελλήνων Ουγγαρίας
Υπεύθυνος Έκδοσης: Χριστοδούλου Κωνσταντίνος
Αρχισυντάκτης: Οικονόμου Ανδρέας
Καλλιτεχνική Διεύθυνση: Πήτερ Ολντερ
Συντακτική Επιτροπή: Πάντσιου Αλεξάνδρα (βοηθός αρχισυντάκτη),
Αυγουροπούλου Βούλα, Καρακάσης Παντελής
Ρεπορτάζ νεολαίας: Σπύρος Σ. Κλείτσας
Διεύθυνση Σύνταξης: 1054 Budapest, Vécsey u. 5.
Τηλέφωνα: 06-1-302 7274, 06-1-302 7275 Φαξ: 06-1-302 7277
e-mail: ellinismos@hotmail.com
Τυπογραφείο: Virtuóz Kiadó és Nyomdaiipari Kft.
ISSN: 1786-0989
φωτογραφίες: Ανδρέας Οικονόμου

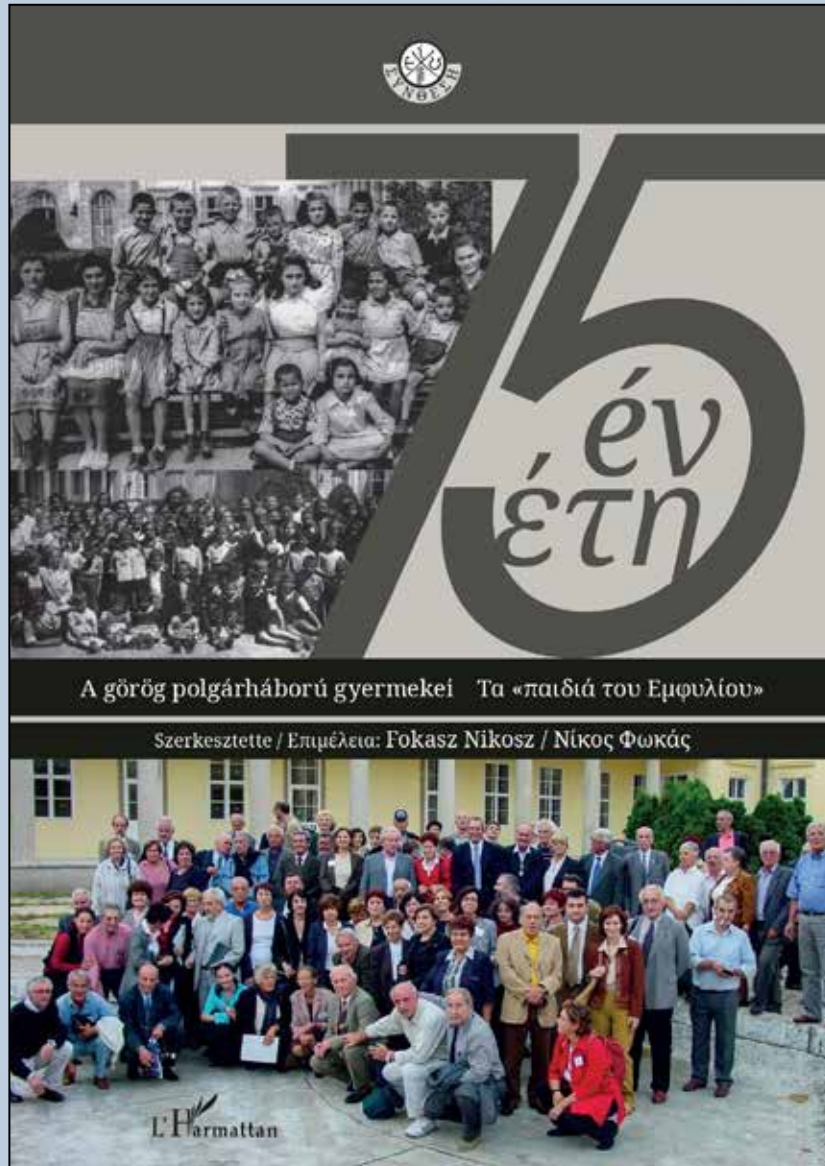
ELLINIZMOSZ

Az MGOÖ kiadványa
Kiadó: az MGOÖ Testülete
Felelős kiadó: Hristodoulou Konstantinos
Főszerkesztő: Oikonomou Andreas
Grafika: www.kornetas.hu
Szerkesztőségi bizottság: Pancsosz Alexandra (főszerkesztő helyettes), Avgouropoulou Voula, Karakasis Pantelis
Ifjúsági rovat: ifj. Klicasz Szpirosz
1054 Budapest, Vécsey u. 5.
Telefon: 06-1-302 7274, 06-1-302 7275 Fax: 06-1-302 7277
e-mail: ellinismos@hotmail.com
Nyomda: Virtuóz Kiadó és Nyomdaiipari Kft.
ISSN: 1786-0989
Fotók: Andreas Oikonomou

A lap megjelenését támogatta a:

Megjelent! Nikosz Fokasz: 75 év - A görög polgárháború gyermekei

„Azok a gyerekek, akik a szocialista országokban nevelkedtek, tanultak és szereztek szakmát, sohasem vesztették el nemzeti és kulturális identitásukat, éppen ellenkezőleg: úgy szerették Görögországot, mint valami szent és különösen értékes kincset. Az a tény azonban, hogy kisgyermekként kellett búcsút mondaniuk szüleiknek, olyan pszichológiai problémák forrásává vált, amelyek többé-kevésbé végigkísérték az egész későbbi életüket.”

„A polgárháborús övezetektől a népi demokráciákba irányuló 1948–1949-es gyerektranszport olyan drámai és nehéz szakasza volt a görög polgárháborúnak, amely tragikus következményekkel járt az abban résztvevők életére.”

«Η μεταφορά των παιδιών από τις εμπόλεμες ζώνες στις Λαϊκές Δημοκρατίες, κατά την περίοδο 1948-1949, αποτελεί

ένα δραματικό και δύσκολο επεισόδιο του ελληνικού εμφυλίου πολέμου, με τραγικές συνέπειες για τους συμμετέχοντες σε αυτά τα γεγονότα.»

«Τυχερή ήταν η οικογένεια αν έμειναν μαζί. Προείχε η διάσωση των παιδιών. Τεράστια σύγχυση προκλήθηκε, περιττό να πω. Κάποιοι δεν ήθελαν να αφήσουν τα παιδιά τους. Και τότε υπήρξε βία, υπήρξε κλάμα, αλλά δεν υπήρχε επιστροφή, γιατί δεν μπορούσαμε πια να γυρίσουμε πίσω.»

«Όταν τα εγγόνια μου με ρωτούν, και αρχίζω να τους λέω την ιστορία της ζωής μου, συνειδητοποιώ ότι για μεγάλο διάστημα ένιωθα μόνος. Η ορφανός, άσχετα από το γεγονός ότι ήξερα πως είχα γονείς».

L' Harmattan Kiadó a könyvről